

GASOPIS

PRO

KATOLICKÉ

DUCHOWENSTWO.

WYDÁWÁN

ON

KNJŽECJ ARCIBISKUPSKÉ PRAŽSKÉ

KONSISTOŘE.

DWANÁCTÝ ROČNÍ BĚH.

Swazek druhý.

W Praze, 1839.

W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, u Wáclawa Špinky.

**Non plangam cum Jacob et David filios in lege morituros;
sed cum Christo in Evangelio suscipiam resurgentes; Judaeorum
luctus, Christianorum gaudium. *Sct. Hieronymus epis. ad Heliod.
de mort. Nep.***

Pogednánj.

1. Shledáme-li se opět na věčnosti?

Od

Františka Hawránka,
křžownjka a kaplana u sw. Petra.

Na tomto swětě nic nemá trwánj ani stánj. Nastáwagj wěci a zaelázegj, rozkwétagj a opadáwagj, wzrústagj a hynau. Tak to gde se wšjm. Tešj-li nás co na tomto swětě, tešj nás toliko na kratinkau chwjli, a sotwa že se obrátjme, giž se nám to odgjmá. Co se týče wěcj, zcela pozemských, nedáwáme přílišnému zármntku mjsta, wědance, že nám po čase wšecko giným způsobem zpět může býti nahraženo. Uwadnula-li garnj růže, wjme, že léto nás aurodným potěšj klasem; sklize-na-li s polj auroda, wjme, že geseň nám poskytne chutného owoce; a když i podzimnj radosti přegdau, nastane zima; a wšak ani ta nenj prázdna utěšených radostj; rmautjme-li se wšak nad zim-njm počasem, těšiti se můžeme opět, že i ten po-mine, že se nám opět otewře garo, a že opět spočineme w stjnu kwětaucjho stromowj.

Gakož ale njgegj radosti, kterýchlž z pohledu a zažitj wěcj pozemských zakaušjme: takl i ony

dokonalejšj radosti pominau, kterýchž w upřjmné lásce mileného přjbuzenstwa a wěrných přátel požjwáme. Dítjky umjraj swým rodičům, rodiče swým zdárným a někdy ještě nezaopatřeným dít-kám, bratrowi umjrá dobrá sestra a sestře upřjin-ný bratr, milostiwý dobrodinec wděčným swěřen-cům, přjтели wěrný přjtel. Tratj-li dokonalý křesťan wěcj pozemských, netěžko gich oželj, wě-da, že gich ztráta duchownjmi poklady nahrazena býti může: tratj-li ale těch, s nimiž úzkými waz-bami pokrewenstwa a přjbuzenstwa byl spogen, k nimž geg prawá křesťanská láska ještě aužegi wá-zala, s nimiž sobě na wěky žiwu býti žádal, — gestliže mu ty odgaty býwagj: čjm se dá nahra-diti gegich ztráta? Dokonalému křesťanu Bůh gest arci postačitelnan náhrada, a protož se poraučj docela do geho swaté wěle; a však i za žiwo-bytj swých přátel těšil se dokonalý křesťan s Pá-nem Bohem, a protož neukogeneť tauzj, aby se při milesti Božj těšiti mohl s mileným přjbuzen-stwem. Na tomto swětě to arci nenj možná, ne-boť kdo zemřel, newstane z hrobu před obecným z mrtwých wstánjin. Nelze-li však, abychom se na tomto swětě shledali s přátely zemřelými, snad se s nimi shledáme na wěčnosti u Otce nebeské-ho. Takowý slib nám sico od Krista Pána ne-nj výslovně dán; naděje však tato nenj tak líc-há a marná, neboť se zakládá na dosti podstat-ných důwodech. Máme pak za to, že tuto potě-šitelnan naděgi beze všeho násilj odwoditi mů-

žeme z neskončené dobroty a z večné spravedy Božj.

1. Weskerým osudem lidským wládne swrchovaná dobrota Božj. Dobrotiwý Hespodin dogista tomu chce, abyehom spokogení byli, a dobre aby se nám wedlo zde na swětě. Potkává-li nás tedy gaký zármutek z dopuštěnj Božjho, zármutkem nemůže zůstati, nébrž má býti, a — nebudeně-li tomu sami na odpor, — dogista bude přičinau a počátkem radostj dokonalejšjch. Pláče-me-li tedy nad ztrátou swých rodičůw, dobrodinčůw, bratrj, přjbužných, přátel: nekwěme přjliš, nekwěme gako pohané, gesto Boha neznagj: dobrotiwý gest Bůh, kterýž nikdy nezarmucuge, aby tjm wjoe nepotěšowal, a kterýž nerušj radostj duchownjch, genž vyplýwagj ze swědomitého ostřihánj geho swatého zákona.

Swrchovaná dobrota Páně nemá a nemůže mjtí radost nad lidským zármutkem, kterýž by giného směru neměl, než aby hořkostmi a žalostmi naplnil duši newinnau. On, ta večná láska, — zarmucuge-li, zarmucuge toliko na čas, zarmucuge, aby zármutek proměnil w radost tjm dokonalejšj. Poněwadž se to ale po smrti našich milých a wěrných přátel nestává na tomto swětě, aniž se může státi: stane se to, až sami z pomjgegicnosti této na večnost budeme powoláni. Nese-me-li tedy zármutek nad smrtj swých milých přátel, ponese-me ho genom až do swé smrti: tam ale nám opět nawráceni budau, tam se shledáme s ni-

mi před trůnem Božím, a radovati se bude srdce naše, a radosti náš nikdo neodegme od nás. Když se Pán Ježíš laučil se swými učedlnjky, řekl jim: „Amen prawjm wám, že kwjliti a plakati budete wy, — když násilnau smrtj od wás budu odlaučen, — swět ale, t. g. nepřátelé mo- gi budau se radovati, (že se jim podarj lstiwý gegich nález); wy pak se budete rmautiti, ale zármutek wáš se obrátj w radost; neboť opět u- zřjm wás, a radovati se bude srdce vaše, a ra- dosti wáš nikdo neodegme od wás.“ Wyplnilo se owšem, co Pán Ježíš swatým apoštolům před- powědel, vyplnilo se ale na tomto swětě genom z částky. Shledal se s nimi Pán Ježíš po swém z mrtwých wstánj, a radowali se swatj apoštolo- wé; ale radost gegich trwala genom na krátký čas; neboť genom čtyřicet dnůw s nimi obco- wal Pán Ježíš, a to genom přicházel k nim w ne- gistých dobách, aby ge wynčil, gakby zřjdiťi měli swatau Cjrkew, a napotom widitelně wzat gest od nich na nebe, kde se posadil na prawici Božj. A předceť sljbil Pán Ježíš: „Radosti wáš nikdo neodegme od wás.“ Tjm tedy nehył geště na- pluňen slib Páně, an po swém wzkršenj čtyřicet dnj obcowal se swými apoštoly. Kdy a gak slib tento napluňen býti měl, gasněgi wyložil Pán Ježíš na giném mjstě, kdežto řekl swým učedlnjkům: „Wěřte-li w Boha, i we mne věřte. W domě Otce mého přjbytkowé mnozj gsau, byť nebylo tak, bych powědel wám. Nebo gdu, abych wám připra-

wil mjsto; a odegdu-li, připrawjm wám mjsto: zasei přigdu, a wezmu wás k sobě samému, abyste, kde gá gsem, i wy byli.“ A giž před tjm u giné přiležitosti řekl w podobný smysl: „W druhém narození, když seděti bude Syn člověka na trůnu welebnosti své, seděti budete i wy na dwanácti stolicích, saudjce dwanáctero pokolenj Israelské.“ Z toho ze všeho widěti gest, že onen slib Páně, nikoliw na tomto světě, nébrž na věčnosti naplněn býti měl, a že se naplnil, nenj pochybnosti. Nynj se raduge srdce gegich, a radosti gegich nikdo neodegme. Pán Jezš gim připrawil mjsto w domě Otce svého, a připrawiw pogal ge k sobě samému, aby kde on gest, i oni byli; nynj se radugj s njm, s njm požjwagj nebeského blahoslawenstwj, a w den obecného saudu přigdau s njm, seděti budau na dwanácti stolicích, saudjce dwanáctero pokolenj Israelské.

Ano se shledali swatj apoštolowé s nebeským mistrem swým, Kristem Pánem, samo sebau se rozumj, že se shledali též wespolek. Za ten čas, co byli u Krista Jezše, slančila neyupřjnnějšj láska srdce gegich. Milowali se wespolek, a žádali sobě wespolek žiwa býti. Na tomto světě ale nemohla vyplněna býti gegich žádost. Swatým rozkazem Páně rozptýleni byli gsau do všech končin swěta, aby hlásali sw. Ewangelium; a tu vznikl proti nim nepřátelský meč, a zpřetjnal wšecky wazby, gimíž na světě spogeni byli. Přetl ale genom wazby tělesné, duchownjm uškoditi nemoha. Tak se stalo, že zproštění wazeb tělesných,

duchowně na weky spogěni gsau, neboť spshle-
dali u nebeského mistra svého Krista Ježíše po-
dlé zaslíbenj jeho.

Gakož ale o swatých apostoľech s úplnou
téměř gistotau dokládati můžeme, že se pospolu
radnj před trůnem Božjm; tak můžeme i o gi-
ných lidech zawjrat, poněwadž nenj u Boha zá-
dného přijmání osob, poněwadž nás všecky milu-
ge. — Nenamjtey nikdo, žeby genom tenkrát
duše spravedlivých w kráľowstwj nebeském sobě
na bljzka a gako pospolu byti mohly, kdyžby zá-
roweň přistupowaly na wěčnost, a to w stegných
zásluhách a w stegných dokonalostech, anč slo-
wo Kristowo: „W domě Otce mého *mnozj* přj-
bytkowé gsau,“ patrně ukazge na rozličnost stup-
ňů blahoslawenstwj. Kdo wjce dobrých skutků
rozsjewal na swětě, ten hogněgsjho owoce žyti bu-
de na wěčnosti; kdo s milostj Božj wětsj doko-
nalosti nabył, budeť i schopen wětsjho blahosla-
wenstwj. An ale každému podle rozdjlnosti zá-
sluh rozdjlně blahoslawenstwj propůgčeno bude,
a rozdjlný přjbytek w kráľowstwj nebeském wy-
kázán; genom ti sobě na bljzka a gako pospolu
budau, kteřjž sobě rowni gsau w dokonalostech. An
ale takowěto stegnosti mezi přjbuzenstwem tak lehkó
nenacházjme, nelze aby wábec a bez wýgimky milý
milému w nebi tak bljzek byl, gak za žiwa na zemi.

Nestegná ale dokonalost, nestegný stapeň
blahoslawenstwj nenj na překážce, žeby přjbuzuj a
přátelé laskan sobě bljzci byti nemohli w kráľow-

stwj nebeském, jako byli sgednoceni na tomto světe. Rozdílnost přibytkůw, o kteráž nás po-
 naučil Pán Ježíš, nemůže litera bráta býti
 tak, abychom snad myslii, že blahoslavenj jako
 w gistých přepažených bydlj w králowstwj nebe-
 ském, ano netělesná bytost žádnau prostorau wj-
 zána býti nemůže. Můžeť zagisté duch duha
 býti zgewný, a bych tak řekl blizký; a při tom
 může každý welmi dobře zásluhám swým přiměr-
 eného požíwati blahoslavenstwj. Wyawětenj má-
 bademe z giného podobenstwj. Swjtj gedao plnau
 ce všechněm tworům; a předeť newidj všickni
 steganě; lépe widj ten, kdož má lapšj zrak. Stoj
 gjt kolikrát před gednjm obrazem wjce lidí: a
 předeť požíwá každý giné rozkoše z pohledu na
 ten obráz; neumělec libuje sobě w čistých a po-
 kně wolených barwách, umělec ale zpytuje prawě
 dokonalosti, a žasne potěšenjm; když nacházj, čes-
 hož hledal, a když nacházj wjce nežli mohl oče-
 káwati. Dokonalá badba ljbj se všechněm lidem;
 ale ten zagisté má wětšj rozkoš; kterýs sám hude-
 bě dobře rozumj. Také se Bůh dogista zgewnau
 všechněm wywořeným, všickni ho widj twář w
 twář, a při tom požíwá každý zásluhám swým
 přiměreného blahoslavenstwj. Čjm wjce kdo gja-
 na swěte poznáwal vlastnosti Boží, a čjm wjce
 plněnjm swatého Zákona s Bohem se sgednodo-
 wal, tjm wjce chápa w králowstwj nebeském swi-
 chowanau dokonalost Hospodinowu, a w chápánj
 tomto požíwá tjm wětšjo blahoslavenstwj. Roz-

dílnost blahoslavenstwj záležj tedy nejwjce we způsoblosti člověka samého, kteréž s milostj Boží za žiwa nabył, a kterauž s sebou na věčnost přinásj. Proto ale pro všechno právem řekl Spasitel náš Kristus Jezš: „Gdu, abych wám *připrawil* mjesto;“ neboť on gest, kterýž nám ztracenau k životu věčného způsoblost nawrátil, kterýž nás k němu prostředkem swátostj připrawuge, a kterýž nám otewřel nebeské brány. Tjm nám zagistě *připrawil* mjesto w domě Otce swého, proto však což bylo na zemi spogeno láskau, nerozhaučil. Ač tedy gest rozdílnost stupňů blahoslavenstwj, nicméně mohou se rodiče shledati se swými dítkami, a dítky se swými rodiči, manželka s manželem, bratr s milenau sestrou, s přítelem wěrný přítel, aby se docela vyplnilo, což zaznamenal sw. Jan we swém zgewenj, že setře Bůh *wšelikau* slzu s očí gegich.

Posléze že wěčná dobrota Boží na čas toliko zarmucuge, aby nás tjm wjce potěšila, wyswtá i z toho, že nelze, aby na odpor byla newinným duchownjm radostem, kteréž vyplýwaj ze swědomitého ostřhánj sw. Zákona.

Přikázal Bůh giž na hoře Sinai: „Čti otce swého i matku swau, kterauž tobě dal Pán Bůh twůg.“ Ustanowuge manželský sňatek w rági, řekl Hospodin: „Protož opustj člověk otce a matku swau, a přidržj se manželky swé, a budan dwa w gednom těle.“ Spasitel náš, Kristus Jezš pak řekl: Nowé přikázanj dávám wám, aby-

ste se milovali wespolek, gakož i gá gáem milowal wás; po tomť poznagj lidé, že mogli gáste u-
 čedlnjci, budete-li mji lásku gedati k druhým.“
 Zachowáwáme-li pak toto přikázanj lásky, stává
 se arci wezdegšj tento žiwot prawým žiwotem, a
 hogných newinných duchownjch radostj w něm
 požjwáme: a však práwě tato láska gest přjči-
 nau, že těžko neseme ztrátu osob milených. Kdo
 koho nemiluge, nepějti netoliko žádného zarmat-
 ku nad gehu smrtj, nébrž i radowati se bude
 nad gehu zahynutjm. Protož řekl Pán Jezjś swým
 učedlnjkům: Kwjliti a plakati budete wy (když
 od wás bude odlaučen), ale swět se bude rado-
 wati.“ Proto-li nám ale přikázal Bůh, abychom
 se milowali wespolek, abychom se upřjmnau po-
 gili k sobě láskau: aby tento swazek mohl ná-
 silně gednau býti smrtj na wěky rozdělen? a my
 za to, že gsme poslušni byli Boha a gehu přiká-
 zanj, abychom krwácejcjm srdcem bolestnau ne-
 sli ránu? — Ó zaámeť lépe Hospodina Boha
 swého, a protož nepochybně daufáme, že s námi
 tak nenaložj On, ta swrchowaná dobrota, On, ta
 wěčná láska! Přikázal-li nám Bůh, abychom se
 wespolek milovali na swětě, dogista, chce tomu,
 aby naše láska byla počátkem a předtuchau do-
 konalegšj lásky, kterauž se miluge měšťanstwo ne-
 beské. Anať láska neumjrá, nadjti se lze gest, že
 se shledá gednau manželka se swým manželem,
 rodiče s djkami swými, bratr s bratrem, přjbuzný
 s přjbuzným, s přjtelem přjtel, že milý milému na-

wrócen budo; aby obnowen był swazek uprjanej
gęgich lásky, a niejmiž nebyl na wěky rozlaucen.

Co nám slibuje neskončená dobrota Páne,
toho nám dáwa geho sprawedlnost gęstę bezpeč-
něgšj rukogemstwj.

2. Sporořáď Bůh wšecky wěci tak, aby se
shledali swogi před geho nejswetěgšim trůnem,
aby tjm láska gęgich zaslanžené došla odměny, a
dobrodincům aby prokázána byla dokonalegšj wděc-
nost.

Prawu křesťanskau lásku toliko lze nebe-
ského králowstwj sobě zaslanžiti, neboť bez lásky
nemožná wgjtí tam, kde panuje wěčná láska. Ra-
dosti pak králowstwj nebeského přewyšugj arci
wšechen smysl, a swrehowaně uspokogj wšeccko
očekáwanj naše. Wsak lásce i to gest welikan
odmenau, když se gj dowoluge, aby milowala. Kdy
by se gj wšak nedalo, aby milowala: wšeccka giná
řozkoš nemálo by tratila na swé ceně. Dostali-li
se rodiče pro dokonalau lásku k swým djtkám do
králowstwj nebeského, a djtky pro dokonalau lá-
sku k swým rodičům, přátelé pro dokonalau lásku
k swým přátelům, a neshledaliby se na wěčnosti:
i nebe samo by nebylo aupjným nebem, poněwadž
by se gim k úplnému blahoslawnstwj nedostáwalo
těch, kteréž na swětě uprjmným srdcem milowali,
a pro gęgichž lásku našli milost před oblčegem
Páne. Boháč widěl z propastj pekelných sláwu
Lazara, kterýňž na swětě pohrdal, widěl, gak
se tešj s Otcem Abrahamem w rági, a to mu při-

spěti mělo k zaslouženému trestu. Dopustil-li Bůh, aby zatracenec k dovršení svého trestu a blahoslaveným se na věčnosti shledal: nežádá-li jeho spravedlnost, aby se blahoslavenj stejným shledali způsobem k dovršení svého blahoslavenství? Spravedlivý gest Bůh: a protož nagde otec svého syna, nagde matka milenanu dceru, nagde přítel přítele, shledaj se všickni, kteříž se milovali na světě, aby došli za swau lásku spravedliwé odměny, a na věky aby milowati mohli dokonalejší lásku.

Láska gest vždycky hodna lásky, zgewugo-li se ale spolu dobrodinjm a milosrdenstwj: hodna gest i wrančich djků. Stává se ale negednau, že nenj příležitosti, aby člověk powinné djky wzdal swému dobrodinci: to se dege zvlášť, když dobrodinec záhy umjrá. Dokud gest člověk dítětem, mnohého dobrodinj náležitě neuznává, a uznává-li, na neywýš slowy toliko za ně děkuje. Když ale k rozumu přišel, a skutkem by se podekowati mohl, zatjm tu již nenj geho dobrodincůw. Prawdat, Bůh gest odpłatu za všecko milosrdenstwj: „Amen prawjm wám, řekne Kristus Jezjs, pokud gste to činili gednomu z bratrj těchto mých neymenších, máte gste činili,“ a „blahoslavenj milosrdnj, neb oni milosrdenstwj dogdau,“ proto však nepřestává ku wděčnosti zawažan býti ten, kterýž darůw přijímal. Křesťanské djtky, křesťanstj přátelé dawagj sice i po smrti swých rodičůw a přátel jiným způsobem na gewo swau wděčnost: modlj

se totiž za ně, aby jim Bůh milosrdným býti ráčil, jakož i oni milosrdní byli, a za všechno dobré aby jim odplatil životem věčným : obětují na spasení jejich nejsvětější oběť, a jiné dobré skutky vykonávají. Umírají-li pak děti brzo po smrti svých rodičův a dobrodincův : nemohly se jim poděkovati ani tímto způsobem. Tím ale dotčená povinnost nepřestává. Což ale nelze bylo na tomto světě, učiní Bůh, aby možné bylo na věčnosti, dá aby se shledal, kdo komu jest vděčnostj zavázán, aby za všechna dobrodínj mohlo býti náležitě poděkováno. — Gestliže pak ale kdo modlitbou, nejsvětější obětj a jinými dobrými skutky na gewo dával wděčnost a lásku k svým rodičům a dobrodincům, a Bůh wyslyšel pokornau jeho modlitbu, přigal aumysl jeho, --- a dobrodincům jeho očistcowé tresty ukrátil : nyní sobě gsau strany wděčnostj zavázány. Možná-li pak, aby přiměřenějšíj gi dali na gewo způsobem, než aby, když tito umírají budau, i oni přispěli jim, u radostném plesánj jako w austřety jim vycházegje a wolagje : Poď, rozmilý synu, upřímná dcero, věrný příteli ! tys za nás Bohu se modlil, wyprosil nám jeho milosrdenstwj, sňal gi veliké břímě s ramen našich, twoge slzy zhasily očistcowý oheň, twoge wjra přenesla nás ze žaláře do radosti : a protož wyslyšel Bůh i naši prosbu, a udělil tobě swéko milosrdenstwj a smilowánj ! — Dausáme se shledati se Swatými, w jejichž přímluwu se poraučjme, a jejichž orodowánj nám

prospjwá, daufáme se s nimi shledati, abychom na gewo dali swau wděčnost, gakož zawjráme z epist. k Žid. 12, 22 — 24, daufáme se shledati s nimi, genž se stkwěgj, a gako giskry mezi třtí-nami probjhagj (Maud. 3, 7): a protož tjm sná-ze daufáme, že se swůg shledá se swým u Boha, ne-boť toho žádá netoliko swrchowaná geho dobrota, nébrž i geho wěčná sprawedlnost. A mímto wjme, že všickni u Boha shromážděni budeme, a poněwadž w Bohu nenj žádného rozdělenj: gak-by se swůg se swým neshledal? O, kogme se blahau naděgj, že ti, kterýž giž zemřeli, toliko předešli nás, a že se s nimi shledáme před trů-nem Božjm; neboť swrchowaná dobrota a wěčná láska Božj sporádá wšecky věci tak, aby nyněšj zármutek náš obrácen byl w radost, aby se rado-walo srdce naše, a radosti nášj nikdo neodegmul od nás.

Že se shledáme opět na wěčnosti, bezpečně daufati můžeme; aby však shledánj naše práwě radostné bylo: na nás toliko záležj. Shledagjť se i hrěšnjci, a shledánj toto gim bude prawým trestem; a protož s milostj Božj sprawedliwě a swatě žiwi budmez, aby shledánj naše nám slau-zilo k blahoslawenstwj.

2. Jezýš Nazaretský král židovský.

Od

Prokopa Ondráka,

katechety při hlavní škole v Příbrami.

Wýpověď zalmisty Páně: *selhala gest nepravost sobě*, (Žalm 26, 12.) podivným způsobem se naplnila. Newinnost Boháčlowěka podléhá, a soudce, kterýž ho orteluge, sám nápis zaznamenává, genž příčinu jeho usmrčenj obsahuge. Kdo z nás, poneypřw čta umučenj Pána Jezýše, nedomnjwalby se, že Pilát napíše, že Jezýš swůdce a buřič lidu byl, že rušil obecný pořádek a pád chrámu obmeyslel? Mimo pochybu měl to tak učiniti, aby aspoň se sebe hanbu nespravedliwého ortele swedl. A však neznámá mocnost řjdi jeho myslénky a pautá ruku jeho. Slepec dle rozumu Pilát wjoe zaznamenává, nežli chce; on musj weřegně a slawně bezbožnost swého ortele, i welikost padlé oběti dokázati. On musj tento nápis na příkoř swému prospěchu udati, on geg musj we třech řečjch sepsati, aby Židé, Řekowé a Řjmané geg čjsti mohli, on geg musil sepsati, ačkoli nepřestal pobauřený lid proti němu reptati: Ten ošemetný pochlebnyk řjmského cjsaře, ten chaulostiwý wladař zrádného národu musil nagednau příklad statné pwnosti dáti, jeho krwj spravedliwého Jezýše poskwrněné ruce musj nepodezřelé swědectwj o kněžské a králow-

ské hodnosti našeho mistra wydati: *Ježíš Nazaretský, král židovský!* Tjm se potwržuge, welký Bože, že proti Tobě rady nenj! — Negsau to učednjci Kristowi, ani nemocnj, kteréž zhogil, ani mrtwj, kteréž wzkrjasil, genž w poslednjch dobách wysost geho úřadu a swrchowanost geho důstognosti osvědčugj; gestiť to sandce nelidský, náměstek newěřjcgjo mocráře, gestiť to pohanská ruka, která na potupný kůl onen znamenitý klade nápis, kterýž dle obsahu patrny odpor mezi tmau a swětlem, njzkostj i wysostj obsahuge! Tagemstwj swatého kříže!

Nic však méně, gelikož předce dnešnj swátek tomu chce, bychom i my k této hlubině propasti myslének a citů se přibljžili: tedy, pokawad sjla naše stačj, skaumeyme gegj wysokost a hlubokost, a abych newykročil ze slow mého textu, ukáži náramnau změnu i gednotu sláwy a potupy, která se při umučenj Pána našeho obgewila, předstawjm nábožné mysli tagemstwj spáasy a milosti, tuto dwogj wysost lásky a všemohaucnosti; dwogj otewru diwadlo, kteréž našeho podiwenj rowněž gako i našeho slzenj hodno gest, a z něhož i k wěřjcgmu, abychom ho pohnuli, i k newěřjcgmu, abychom geg přeswědčili, wolati budeme: *Ježíš Nazaretský, král židovský!*

Nuže, předstawjm ho, gako zabitého beránka i gako włádce země, gako oběť k zabitj i gako krále, kterýž we swém umučenj všeccko pro nás, i všeccko pro sebe činj, kterýž w osobě swé od-

pornosti sgednocuge, — Boha, genž gako člowěk, i člowěka, genž gako Bůh gedná. Z gedné strany uwidjme drahé rány tohoto muže *tolesti*, a z druhé podiwjme se welebnosti gednorozeného Syna Božjho, který w lůně Otce swého přebýwá; my nad njm spláče me gako ženy jerusalémské, my geg oslawjme se setnjkem u kříže; my se tepati budeme w prsy swé, widauce geg, an se sám w oběť wydává; a zase my pokřikowati budeme: Hosanna Synu Dawidůw; a abych wám sobě odporné ale na neywýš slawné věci předložil, které kříž geho obsahuje, okáži wám w

I. djlu, Jezjše umučeného, kterýž wšecko spasil, a w

II. djlu, Jezjše krále, kterýž wšecko přemohl.

Ty však Spasiteli božský, Jezjsi Nazaretský, králi židowský! deyz, by ona moc na naši duši působila, kteráž skály rozrazila, slunce zatemnila a slaupy swěta zatřásla, by wšecken pahrbek před Tebau byl ponjžen a wšeliká mysl hrdá před Tebau se skláněla, nucena gsauc neywětšj sláwu Twau w neywětšjm pohoršenj, gakž sw. ap. Pawel twůg swatý kříž nazwal, uznáwati a blahoslawiti.

I.

Kdokoli pjsma swatá o umučenj a smrti Páně bedliwě čjtá, táže se zaražený, proč tak mnoho trpěti chtěl Kristus Pán, a proč se mu ljbito na tolikový způsob rozmnožiti muky swé a

utrpenj, gelikož mnoho set swětů gednjm swým vzdychnutjm spasiti mohl? Než maličko rozebereme úrad geho *spasitelstwj*, snadno pochopjme množstwj těch otrap a bolestj, gimž se z paubé lásky swé podrobili ráčil. My rozumjme, že ničehož opominanti nemohl, což ke zwelebenj úradu, gegž na sebe wzal, náleželo, že také žádati bylo, aby nám všemi prostředky ukázal, gak drahý gest člověk srdci geho. A to právě na podiwný způsob we swém umučenj progewil. Každá bolest, kterau podstaupil, gest pro nás o gedno dobrodinj wjce, každé pokořenj nowau nám gest milostj, a tentýž člověk, gehož celého stwořil, nalczá w něm také celé wykaupenj swé. Uwidjme w této řeči, gak milostiwe všecku hlubinu našich nepotěšitelných strastj a našich nekogitelných záštj, nezhogitelných vášnj, našich nesmiřitelných hněwů zpytuje, to gest, Neymilegšj! on se nám ukáže gak Bůh těšitel, kterýž mdlobám našim swými dobrowolnými mdlobami pomáhá, gak Bůh opravce, kterýž naše nárůžiwosti swým přjkladem léčj a hogj, gak Bůh smjrece, kterýž smrtj swau naše naděge křjsj a wzbuzuge. — I udeřila hodina temnosti, žádost nesmjrné lásky gest naplněna a wečeře Páně skončena. Přišli gsme tedy k dokonánj té welké oběti, ku kteréž se Kristus Pán celým žiwotem swým na zemi připravowal. Co očekáwáte od něho? co nám zwěstuge geho taužebná dychtiwost, by překročil potok Cedron? co znamená swatá ta oprav-

diwost, gakowauž swým uřednjům gegich rozprcháňj předpowjďá, co ta nezrůšitelná pokognosť, s kterauž gim obraz nastáwagjcjch swých utrpenj gasně před oči stawj, co konečně ten aumysl, že se od nich práwě tehďáž lauěj, když se gegich útěchy a pomoci neywjce potřebowati zdá. Bezpochyby že w těchto dobách wšeco sám od sebe očekáwá. Ó, s gaku horliwostj swau vlastnj krew obětowat chwátá. Ach Bože můg, w gakém stawu widjm nynj twého Syna Neyswětěgšjho! Mdloba a zkormaucenost, tesknota i hrůza duši gehu střdawě obcházej, ona gest zarmaucena a smutna až k smrti, a gegj hoře podlé proroka Jeremiáše weliké gest, gako moře weliké! Země pig gehu krwawý pot, kterýž z celého těla mu ronj; on vzdychá, on k nebesům wolá, a wida, že Otec nebeský nepřenášj hořký kalich od něho, klesá k zemi pod břemenem strachu a auzkosti. Gaké to tagemstwj! gaka newystižitelnost! ten co bauře a wlnám gindy rozkazowal, gest nynj gako poražen, a co w krátce všem mocnostem pekelným rozkazy dáwati bude, stogj w tu chwjli hluboko sám pod sebau. Gakže, snad pozbyl Kristus Pán w onen čas gemnosti anebo statnosti? Gest-li pozbyl statnosti — kde gest pán přjrody? a gest-li gemnosti a milosti, kde gest můg spasitel? Ó člowěče, co marná gsau twá myšlenj! Práwě že gest Spasitel, sám se w to trápenj uwrhug. Na kříži ho spatřjme, an swé miláčky těšj, a posléz swého ducha s wětšj po-

kognostj wypauštj, nežli my se liběmu spanku odewzdáváme; pak ale sám dokonánjm své wznešené oběti se objrá, pak na swém oltáři ležj a žádná zloba lidská nenj s to, důstogného kněžstwj geho wjce znectjtj. Nynj owšem potřebuge anděla, by ho sjil: on pogat gest auzkostj smrti, neboť naše bera těžkosti na sebe, nás těšiti chce a ukázati swan lásku k tworům swým, a tu žádost, že se nám podobným státi, křehkosti naše na sebe wzjtj, všeecka pokušenj podstaupiti strogj, by nám napotom k poswěcenj slaužila. On chce podiwným tjnto snižowánjm sebe to nám dáti ugištěnj, že budaucně autrpný bude k zarmauceným, protože se i gegich losu stal aučasten; že pozorný bude na gegich slzy, protože sám slzy wyléwal, že ho přiwábj gegich trpěliwost, protože gegich staw pocjtj a vlastnj zkušēnostj seznał. W tom hle záležj to tagemstwj dobroty a milosrdenstwj, gehož sw. apoštol Pawel tak wysoce welebj.

„On měl we všem, (gak prawj sám,) ačkoli Syu Božj byl, připodobněn býti bratřjm swým, aby, bjd gegich w těle citedlen gsa, milosrdný byl; aby útrpenjm vlastnjm se naučil ugjmati se těch, kteříž trpj. (Žid. II. 17, 16.) Což řjci chce tauto řečj apoštol swatý? w čem záležj gádro slow geho? Což nám spomůze w slabotě našj, že léčitel sám slábne a že oswoboditel sám způsobu otroka na sebe přigjmá? Gak může Bůhčlowěk, an w slzách rozplýwá, moge stjрати slzy? Gaké útočiště může

Bůhčlowěk nešťastným poskytowati, an sám k ge-
gich se přidává počtu? což nenj to geště wjce
bjdu naši množiti, když, aby se howělo, na
nowo se nám wyobrazuge? Tak mlawj lichá mau-
drost swětská! — Ale práwě, že Ježíš gest Bůh, ni-
kdý nemá wětšj moci nad námi, gako když se
nám slabšj zdá; on nás pozdwihuge, když sám
klesá; práwě že sám trpěl a pokaušjn gest, prawj
sw. apoštol Pawel, mocen gest i těm, genž po-
kaušeni býwagj, zpomáhati. A w skutku, Neymilegšj,
kterak by za njm šel w zápětj člověk, kdyby byl
wždy obrowskými kroky napřed kráčel? Gaké by
to bylo powzbuzenj audům, kdyby se w hlawě lid-
ského nic neukazowalo? Cožby byli počali slabšj,
kdyby gen pro silné byl pracowal? Kdoby nás w
auzkostech těšil, kdyby gemu samému nikdý ne-
býwalo auzko? Kdoby nás byl držel a wyražel w
strachu smrti, kdyby ho samého hrůza skonánj
nebyla obešla? Tak tedy w bolestech mého Spa-
sitele wšecko k mému spasenj a k mému potě-
šenj nacházjm. Gá ho w zahradě Jetsemanské
newidjm všemohaucjho, nesmrtelného, nepřemo-
žitelného, gá geště něco wjoe tam spatřugi, gá
tam widjm swého ochránce, podpůrce, swé úto-
čiště a přjtele mého srdce. Ó gak sladko gest
mi nynj k němu se uchýliti, když se ke mně sni-
žuge; gemu utrpenj má obětowati, když ge sám
cjtj; slzy mé w geho lůno plakati, widjm-li, že
i gemu z oěj tekau krůpěge. Bůhčlowěk, kterýž
pláče zarmaucený, gest ten, gchož žádá srdce mé.

Nehledám ho w nebesjch, gá ho nalezám w geho přjkorjch! Člowěku se zdá tuze daleká cesta býti z plačtiwého audolj k pahorkům nebeským; tolik lesku a sláwy nesnesau nešťastnjci, takowá vzdálenost přjliš ge unawuge, má lidskost potřebuge Boha, kterýž se mnau obcuge, kterýž mi bližšj gest a podobněšj; gá potřebugi Ježjše, kterýž křehkosti mé a utrpenj zná i také pocjtil. Ó gak weliké tagemstwj podal nám Bůh, když co wykupitel na swět přišel! Což prospjwala až do geho přjchodu swětská maudrost pohanů k potěšenj zarmauceným? Co způsobil pauhý rozum krásným mluwenjm a wlažným mudrowánjm? Pán Ježjš přišel na swět, aby trpěl; a hle od té doby hlásá důstogný křjž geho, že Syn Božj smutku a pláči se podal, gako ginj lidé, a že od té chwjle k němu se všiokni nešťastnj utjkati a geg co swého otee i ochránce uznáwati magj. Mudřec neklade wjce swau čest w necitliwosti, nýbrž w trpěliwosti; on se nestydj wjce za slzy, nýbrž ge co drahé perly oka swého považuge.

A právě to gest, co křesťanstwj tolik půwabu, tolik sjly, tolik ljbeznosti dodáwá. Křesťanské náboženstwj gest wjra chudých, zákon nešťastných, služba Božj tichým a citliwým. Kdyby i giné přednosti nemělo, to gediné stačj, zplakati nad zaslepenostj všech pošetilců, kteříž články geho swými pravidly a zásadami dosaditi se domujwagj. Nechte nám hrdj duchowé naše ewangelium s geho spræstnostj, nechte chudým

gegich přjtele, slabým gegich podporu, umjragj-cjm gegich posilu, všem zkormauceným a ztrá-peným gegich otce a spasitele Ježjše Nazaretské-ho. A však, Wykupitel swěta chtěl nás swým unučenjm negen w našich sauženjch těšiti, nýbrž wětšj djlo geště wykonati, djlo totiž, celého člo-wěka napraviti, z mysli gehu bludná zdánj wypu-diti, z gehu srdce přewrácené náklonnosti wple-niti, zhaubné gehu náruživosti z kořene wywrá-titi a ty diwoké žádosti skrotiti, které až do onoho dne ukrutné tyranstwj swé nad pokolenjm lidským provozowaly.

Gaké to weliké, gak wznešené to podniknutj! Ale gakým se má podařiti *prostředkem*? Učenjm a přjkladem. Neyvyššj kněz starého zákona nosil na prsau na swém rauchu ta důležitá slova: *Učenj a prawda* (učenost Urim, Tumim); nevyššj kněz no-wého zákona, totiž Ježjš Kristus však nese tato slo-wa w andech swých wytištěná a w panenském tě-le swém wrytá a zaznamenaná. Kolikero ran má na swém těle, tolikero učenj nám káže tak, že celá gehu osoba gen gedna kniha gest, w njž vše-cka pjsmena, gakož sw. Leo pjše, krwj gsau za-znamenána, aby tjm zřetelněgi očjm se předstawo-wala, w njž všecky nauky železnau rafigj gsau na-psány, aby tak zůstaly newymazatelné, gakž hluboko byly wryty.

Nečekeyte, r. p., abych wám zde celé dlaulé u-mučenj našeho božského mistra Ježjše Krista wypra-wowal, abych wám všecky ty rány wyčjtal, gimiž cti-

hodné tělo geho zbíto, trýzněno a mrskáno; má řeč musj meze mjeti, geho utrpenj však gsau byla bez mjry. K našemu poučenj postačj, pakli naň popatřjme w onom stawu neytruchliwějšj, kdež Pilát židům ho předstawuge. On má trnowau korunu na hlavě a raucho šarlatowé na posměch; i dj nad njm Pilát: *Eyhle člověk!* Ó Bože, gaké se nám to diwadlo před myslj rozprostjrá! ten, pod njmž se slaupowé nebes otrásagj, ten ke kolu gest přiwiązán; ten, kdo swětlem se odjwá, stogj hanebně swlečen; směšná třtina w rukau Boha, který blesky chrlj; trnowá koruna na hlavě toho, který swět držj; ten kdo radostj gest andělům, klesá pod mnohými ranami krvawého mrskánj! Nastogte! Tento-li gest, který nemocné hogil, mrtvé křjsil, slepým zrak nawracowal a co wládce pobauřeným wlnám rozkazowal? Klesni hrdosti lidská, nestyď se člověče za swého Spasitele. Ty žádáš zázraky mocnosti, a on tobě podává diwy k poučenj; tybys rád widěl diwadlo sjly a vážnosti, a on tobě poskytuje diwadlo swatosti a dokonalo-
sti. Chlipnost wás lektala: patřte na skrwáceného Ježjše, beřte přjklad z geho umrtwenj; hrdost wás mámila: patřte na ponjženost Boháčlowěka, an od chátry slyšj aušklebky a přezdjwky. Wy se rozj-
trjte, když z nedorozuměnj urážliwé se wás do-
tklo slowo: učte se tichosti od Pána Ježjše samým bitjm a ranami sotwa člověku podobného; wy se hrdjte bohatstwjm: patřte na chudobu a nahotu Geko. On, kterýž tisjce zázračně sytil, podpjrá se nynj o slaup, k němuž gest přiwiązán, a shledává se na

něm, že prawdu řekl, když prawil: „Lišky daupata magj a ptáci nebeštj hnįzda, ale Syn čłowěka nemá, kdeby hlawu sklonil. Wás lekagj zármutkowé, poněwadž gste netrpěliwi: patrte na wašeho Spasitele, nenj-li, gakoby k wám od ohawného kolu wolal: „Pozorugte a wiztež, gestli bolest waše, gako bolest má!“ Eyhle, tak gednjm pohlednutjm na trpjčjho Spasitele téměř všem prawidlům mrawnosti se uějme! — Wšecko, co prawj, gest učenj; wšecko co činj, přjklad; wšecko co trpj, lékarstwj. Nenj-li to cos mnohem wětsjho a slawněgsjho, naše neprawosti hogiti, nežli naše nemoci; naše zakázané žádosti léčiti, nežli naše neduhy? Nenj-liž to mnohem welebněgsj, nás wjtězoslawně k powinnostem uwáděti, nežli k žiwotu powolati; baučky lidských náruziwostj krotiti, nežli rozhauklé wlny wzedmutého moře tisiti? A může-li co mocněgi tyto zázraky prawoditi, nežli staw, w gaký se sám wydal? Kteráže kazatelna gest wýmluwněgsj, nežli osudný slaup, ku kterému gest přiawázán? Která ústa tak silně přeswědčugj, gako tyto otewřené rány? Která učenj pronikagj tak hluboko, gako toto bolestné trnj? Kterýže meč gest ostřegšj, bych opakowal słowa sw. Leona, než potupná ta třtina, by nezřjzené naše chtjče a žádosti udusila?

Sem přistapte smrtelnjci, zneyte se k swému Spasiteli. — Ay čłowěk! Widauce ho tak rozedraného, tak zmrskaného, pauštjme pýchu mimo sebe, rozum náš se mate a protiwege; ale kdyby se nám ukázal, gak ho lidská hrdost žádá: tuřby byl ne-

zřizené žádosti naše kogil, a ne — kroutil; onby nás byl pokanšel, on by byl naše zlé zhořčil, mjesto zhogil; a Bůh, genž lékař můg a spasitel má býti, bylby ančastnjk mé zkázy a osidlo mé přewrácenosti. Dobře prawj cjrkewnj spisowatel *Tertullian*: Gest-li opowržen, potupen a trpjcej: pak w skutku gest spasitel, gehož hledám. Gá potřebugi spasi-tele, kterýž ne wětru a bauřce, ale wšem mým po-
bauřeným smyslům rozkazuge. Čjm dále nad pomyslenj swěta gest, čjm njže on stogj: tjm wyše se k němu wznášjm. Lidé potřebugj wykupitele, který tělesnjky zahanbuge, rozkošnjky krotj, pys-
né ponižuge, a tak celého člověka z dlouhé drj-
moty probuzuge. Ježjs gest tento spasitel, Pilát mně ho ukázal, gá ho našel, — *Eyhle člověk!*

Nic však méně my geště skrytěgšjho cosi a wznešeněgšjho w tagemstwj křjze poznáwáme. No-
wý zákon neměl toliko w čistěgšj mrawnosti a swě-
těgšjch citech záležeti, nýbrž my měli také potřebj
ochránce, který by nám okowj prwotnjho hřjchu
rozrazil, naše auhony shladil, sprawedliwan po-
mstu nebes udobřil, a kterýby naplněnjm swé moci
také milost swau naplnil, swau smrtj naděgi naši
posilnil a ugistil. A hle, gak weliké, gak důstogně
předměty se nám i z toho ohledu námjtagj! Je-
žjs nenj wjce w rukau nepřátel, nýbrž w rukau
swého otce; giž se bljžj ta weliká šmlauwa mezi
nebem a zemj; Bůh se smjřj se swětem skrze Je-
žjsa Krista, bog sprawedliwosti a milosrdenstwj
rozsandj wykaupenj naše. My widjme sprawedl-

nost Otcowu, kterýž winnjky déle trpěti nechce : my widjme ale také milosrdenstw Synowo, kterýžby nikoho newiděl rád nešťastného. My widjme sprawedlnost toho Otce, kterýž swého gednorozeného Syna na horu Kalwarii wyzýwá, kdež ho giž čtyři tisjce let čeká : my ale widjme milosrdenstw Syna, kterýž se tam slawně gako weřegná obět podává, wzawši wšecku kletbu na sebe ; a posléz sprawedlnost Otce, která tak dlauho tresce, dokud neyswětějšj beránek Boží dech žiwota newypustj ; a zase milosrdenstw Syna, které tak dlauho potrwá, pokud stáwati budo hřjchu k odpustěnj a strastj k ulehčowanj. Gaký to pohled ! w gak hluboké nás podiwenj pogjmá !

Chwátejme i my, rozm. br., na horu Kalwarii. Patřte na toho nowého Izáka, kterýž k zabij gest určen ; on vstupuge giž na Golgotu, na oltár křjže. Patřte na Ježjše, an pod břemenem křjže swého klesá ; až mu ho Šimon odegme, tlačte se za njm po stopě gehu krwe skrze daw lidu, genž se mu rauhá a posmjwá ; znameneytež diwokau nedočkawost, s gakowauž na křjž ho kladau ; wizež hřeby, kopj, kalich hořkosti, to násilné powýšenj gehu celého těla ranami rozerwaného, obnowenj wšech gehu mučenj ; wizež posléz gehu utuhlý gazyk, shaslé oči, nakloněna u hlauwu, stjnem smrti zbledlý obljeć ! Angelé nebeštj, kteříž w lůnu sláwy přebýwáte, opusťte na okamženj zázraky nebeské, gimž se stále klanjte, a wyložte nám nynj tu tagemna u smlauwu, kdež gedon newinně trpj a wšickni winnjci na swobo-

du se propaustěg; powězte nám, kterak se prospěchové spravedlivého i hřšnjka srownáwagj; čjm to, že Bůh pagednau naše hřjchy tresce, a také zapomjná i odpaustj? Tak tedy neywětsj neprawost ze strany lidstwa zase neywětsj milost ze strany Boha prowodj! Od té chwjle wšeco se měnj, stará mezera mezi nebem a zemj na wěky přestáwá. Bůh nenj wjce daleký od nás, my nynj máme spasitele, genž nás k němu wolá, wšemohaucjho prostřednjka, genž nás k němu uwádj; nám nenj wjce zakázáno, blížiti se gemu proto, že přjliš weliký, anebo ho wzywati proto, že spravedliwý gest. Nynj se Bohu na celé zemi neposkwrněná oběť přinášj, wšickni se s njm w gednu oběť spogugj, a wšickni hřšnjci bigj se w prsy, aby we gměnu gehu žádaného odpuštěnj dosáhli. Od té chwjle gest nesmrtelnost lidské duše wěregně wyhlášena a rauška budaucnosti, pro kterau rozum gj dostihnauti nemohl, roztrhla se s oponau chrámowau na dvě. Proč měl Jezš Kristus, wládce swěta, gen gesle za koljbku, chljw za palác a křž za lůžko smrtelné? Proto, že králowstwj gehu nebylo z toho swěta. Co se na hoře Kalwarii dalo, zakládá se na tom, že duše gest nesmrtelná, a křž na tisjkrát wjce o gistotě budaucjho žiwota napowjdá, nežli neywýmawněgsj mudrcowé dáwnowěkosti.

Následowně Jezš Kristus wšeco pro nás učinil. Smrt gehu ručj nám za wšeka naše práwa, gistj wšecy naděge. Geho pokrwácený křž wšeco

nám zawdává; gá všeho, co žádám, w něm nale-
 zám. We tmách-li tápám, on mne osvěcuje;
 w bjdě-li vzdychám, on mi lige balsam úlewy;
 vášně-li dráždí, on ge dusí, kněte-li svědomí, on
 ge chlácholí, hříchové-li tlačí, on ge smírge.
 Gá tedy prawím se sw. apoštolem: *Žiw gsem u
 wjře Syna Božjho, kterýž zamilował mne, a
 wydal sebe samého za mne.* (Gall. II. 20.) On
 sebe samého vydal za mne. Geho poslednj
 wzdech byl wzdech lásky k lidem, geho poslednj
 modlitba byla prosba za gich spasení, geho po-
 slednj shlédnutí proniklo naskrze duši lidskou.
 Gá ho widjm! ruce gehu gsau rozprostřeny, aby
 člověka pozdvihly; hlava se naklonila, aby mu
 dala pobjbení pokore; bok se otevřel, aby ho při-
 gal; chce se mu pjetí, neboť srdce gehu žjzní; on
 wolá hlasitě, ó, vždyť gest to zwolání milo-
 srdnosti! Ó nesmjrná rozšjřenosti lásky Kristo-
 wy! Ach, tato-li láska se mnau gest, kdo bude
 proti mně? Swatá a wznešená oběti, co mocně
 mluví k mému srdci! čjm wjce se Twé vzdá-
 wám lásce, tjm wjce k nj wjry příkládati musjm.
 Už nás tedy všeecka tagemstwí twého sw. kříže
 anplně poznáwati, bychom se přesvědčili, že gsi
 Ježíš Nazaretský, kterýž všecky spasil, ale také
 král, genž gsi všecko přemohl; o čemž w djla
 druhém.

II.

Chowání Ježíše Krista w hodině gehu skonání
 a w čase gehu wездеjho obcowání zdá se nám

na prwnj. pohled, gakoby sobě odporowalo. Pokawad mezi lidmi chodj a učj, zdá se pořád obáwati, aby snad rozhlášcnost diwů tagemstwj geho moci neprogewila; a zableskne-li předce papršlek něgaký geho božské sláwy: tedy se to stává gen o samotě a skrytosti. Kdykoli geg lid za krále prw zwoliti chce, ukrywá se, gak mile ale poslednj hodina se blížj: tedy ó gaké proměněnj: „*Nynj, prawj, oslawen bude Syn člowěka!*“ Nynj se strogj k wjtězoslawnnému wgezd u a powoluge lidu, aby ho co krále pozdrawil. Gak si můžeme w duši wždycky tiché a mjrné tak odporne aumysly wyswětliti? Gakže! Nikdý neřekl, že gest králem, když skutky konal božské mocnosti: a nynj se gjm býti hlásj, když w neyhlušj ponjženj sklesl. Křesťané! snadno gest toto tagemstwj proniknauti, když totiž k poslednjmu okamženj se blížil, chystal se k swému neykrásněgšjmu wjtězstwju; prawá geho sláva teprw tehdáž se zgewiti měla, ažby se umučenj geho počalo, a historie geho smuti téměř nie giného nenj, leč historie geho králowstwju. Ano, wšecku nám w geho umučenj hlásá, že králem gest, protože wládne *swými nepřátely*, protože panuge *nad swětem* i také *nad námi*. On panuge *nad nepřátely* swau *wlážnostj*, nad *swětem* swým *wjtězstwju*, nad *námi* swými *práwy*. Zdali to wšecku nestačj, w něm krále židowského poznati?

On *panuge*, prawjm, nad *swými nepřátely*. Na prwnj pohled widj se nám umučenj Kristowo

djlo býti pauhé náhody a lidského rozmaru. Zdá se nám, že nepřátelé jeho dle libosti, oč se zasadili, wywáděgj, a že Jezš tak musel trpěti, gak oni se uradili a předsewzali. Přiložjme-li wsak mysl k rozgjmánj: hned se podiwjme, gak ge mocná jeho ruka opanuge a pautá, by se neywětšjmu wšech tagemstw podrobili; gak On nesprawedliwých gegich wásnj k swému užjwá cji; gak oni sami w čase, kdež se nad njm pány býti domnjwagj, toliko slepj gsau nástrogo-gowé swrchowané jeho wůle tak, že Kristus nikdy nenj wětšjm králem, než když ráčj gich poslauchati, a že oni ho nikdy wjce neposlauchagj, gako když se mu neywjce protiowati domnjwagj.

W skutku Neym., widjm-li, gak on hanebná zpiknutj, genž odpůrcowě proti jeho žiwotu chystagj, wj a zná, gak wšecky gegich myšlénky prohljžj, gak proklaté poljbenj učednjka lakomce předpowjdá, gak osudnau hodinu swého umučenj znamená, že giž w ruce nepřátel zrazen, že trýzněn, potupen a mezi lotry na smrt wydán bude; a když pak nahljžjm, kterak se wšecká tak gasná i určitá předpowjdánj na wlas vyplnila: nemusjm-li w tom celau důstognost Mesiáše Bohem seslaného uznáwati, na němž wšecko se sprawdilo, co nadšenj swatj proroci dáwno napřed hlásali?

Ba podiwenj moge roste, postaupjm-li až k pramenu wěcj, a pjsma-li procházjm od krwe Abele až do Krista; widjm-li toho muže bolestj

giž w starém zákoně wypsaneho, gakým se w nowém zákoně býti ukázal, když Isaiáš muže wyobrazuge, *genž naše nese neduhy, snášj bolesti*, Isai. 53. 34., že ho nelze ani poznati; když Zachariáš *o meči mluwj, kterýž pastýře bige a rozprchnau se owce*; (Zach. XIII., 7. XI. 12, 13.) w geho proroctwjch když *o poli hrnčjřowě čjtám za třidcet stříbrných kaupeném*; když Dawid ukazuge, gak *geho ruce i nohy ukrutně gsau probodnuty*, že sobě rozdělili raucha geho a o geho oděw metali los, *gemuž za pokrm a za nápoj ocet dali*; Žalm XXI. 17, 19. LXVIII. 22; když pak w běhu geho umučenj takowé množstwj kněžj, staršjch lidu, a fariseůw se spoguge, genž všickni těmto proroctwjm přiměřeně gednagj, že ani gedno pjsmeno z nich neminau tak, že k poznánj Kristowa umučenj konečně newjm, mám-li pjsma proroků anebo ewangelia uředlnjků Ježšowych k ruce wzjti: pak nenj na giném, leč abych zwolal: Král sláwy nepodléhal w prawdě ranám nepřátelským. Od wěčnosti byly wšecky kroky geho nepřátel předzřjzeny; oni ho mohli gjmati, ne však gemu swobodu wzjti; mohli geg wázati, ne však mocnost geho obmeziti.

Božskému našemu králi nenj ale na tom dosti, by nepřátele k vyplněnj všech proroctwj přinutil; oni musegj nad to proti vlastnj wůli swědkowé geho i zwěstowatelé býti. Tak wyznává Kaifáš, gak podotýká sw. ewangelista, ne náhodau, nýbrž shůry nadšený, weřegně, že dobré gest, by

Ježš umřel, by *wšecken lid nezahynul*. Jan XI. 50, 51. Těmi slovy osvědčil, že Ježš gedi-
rá oběť gest, která Bohu dosti učiniti a zkázu
celého pokolenj lidského odvrátiti může. Tak
tentýž neyvyššj kněz, an proti. výslovnému roz-
kazu knihy Lewiticus starého zákona svého
raucha roztrhl, o sobě to vydává svědectwj,
na to owšem nepomýšleje, že nehoden gest,
kněžské raucha nositi, že giž nastal čas, kde
starozákonnj kněžstwo gako stjn před welebnostj
wěčného neyvyššjho kněze Ježše Krista pomíne,
kterýž na mjsto starého obětowánj nastaupil. Ba
pokračugme dále. Odkud pocházegj ti neustálj
odporowé, w které se nepřátelé geho zaplétaj?
Oni se všeho proti němu odvažugj, gen toho ne,
aby ho z něgakého zločinu winili. Nagatj a ne-
unawenj proti němu žalobnjci tisjcerých galových
báchorek vymyslili: leč ani geden skutek nenašli,
kterýžby geho památku hyzdil, oni Barrabáš
lotrowi nad Ježše předeck dáwaj a wedlé
wlastnjho gegich wyznánj nemá wětšj winy do
sebe, leč že se Kristus Syn Božj gmenowal;
oni zrádu Jidášowu zaplatili, a předce gim stud
bránj ty hanebné penjeze od zaufalce wzjti
nazpátek; gim na tom záležj tento swatokrá-
dežný auplatek ukrýwati: a oni kupugj zaň po-
le, které swým gménem: Haceldama, t. pole krwe,
gegich hanu zwěčňuge. I gakáže neznámá moc
s sebau ge unášj, že na wzdor gegich obmyslům
a oklikám nesprawedliwost na gewo přicházj?

Zda-li nemusjme w tom řjzenj Pána Ježjše uznáwati, kterýž gegich mařj auskoky a w niweč ge uwádj? — Což konečně mám řjci o wšech těch mužjch, kte- řjž Ježjše saudj, wážnost swau za důkaz a swá umluwenj za rozsudek wynášegjce? Což máme o vysoké radě Židowského národu podotknauti, gegjž ošemetnj audowé křiwá a sobě odporná swě- dectwj zakupugj a wyžebráwagj; nic se nestydjce, gako swědkowé i spolu gako saudcowé proti Je- žjši wystaupiti, aby ctnost na smrt stjhalli, která gegich pýchu podtjná a záwist gegich přiwa- dj k zaufalstwj? Což si můžeme mysliti o knj- žeti kněžském Anášowi, kterýž Ježjše z marnosti přigjmá, a geg z newšjmawosti propauštj? Což djme o předpogatém, náruživém, wšem obyčegům a zákonům wzdorugjcejm Kaifášowi, kterýž smrt Ježjšowu uložil, prwé než geg widěl a se ho o- tázal, a kterýž ho potom gen tak na oko běře na wýslech, a to gediné, aby nowá naň osidla naljčil? Což powjme o Herodesowi, kterýž spro- následowanau newinnostj hrage, a z Ježjše gen pro kratochwjle šaska dělá, gako giž před lety sřtatau hlawan sw. Jana křtitele mrzké bohaprá- zdné ženě wyrazenj způsobil? Čehož lze se nadjti do Piláta, toho rozmařilého dwořenjna, genž na pauhé wolánj: „*Propustjš-li Ježjše, negsi přjtel cjsařůw*“ sprawedlnost opauštj? Ay wěru, čistý to saudce, kterýž ruce si myge, a auřad špinj; kterýž se na zákon odwoláwá, a sám geg zlehču- ge; nelidský gest: aby byl powolný; wšecko ztrá-

ej: aby všeco wyrownal; a kterýž ze mdloby w slabost, ze slabosti w lehkost, z lehkosti pak w zločinstw upadá, před njmž nedáwno sám trnul? A však, Neymilegšj! zanecháni budtež tito zrádcowé sprawedlnosti letopisům, kdež gim, dokud křesťanstwj potrwá, pečeť hanby gest wtisknuta; radugme, podiwugme se Jezjši, kterýž, sám saudce a král, swé vlastnj saudce nutj, by džjwe nad sebau nežli nad njm ortel wyřkli. Mezi tjm wywýšeněgšjm hlasem křičj přemluwené množstwj lidu, duch ohawnosti zawzněl ze všech srdecj, nenj giného slyšeti, než „*Sprowod ho se swěta, ukřižug ho, on gest winěn smrti, ať gest ukřižowán!*“ Nastogte! takowá wrtkawost, takowá wzteklost lidu, který ho nedáwno co krále do města přiwtjal, nynj se nerozpakuge geho smrt křikem a bauřenjm žádati! — *Ukřižug ho!* Eyhle, to nowá gest sláwa nad geho nepřátelý. Znamenj prawého Messiáše gest, že gjm národ, gěmuž byl zasljben, opowrhl. W něho newěřili; a protož se Gemu klanjm! Celá má wjra gest tjm silněgšj, čjm hrubšj a nepochopitelněgšj gest zmatek tobo národa; neboť mysliti nesmj, že slepau laskau zawedený lid Jezjše z přepiatosti za spasitele wyhlásil. Běda však těm newděčnjkům, genž ho nepřigali, kletba těžká nepřestane na nich spočjwati. Slyšte tu střěštilau zběr wolati: *ukřižug ho, krew geho ať přigde na nás a naše syny.* Ó bjdnjci, gaký gste to trest na sebe swolali! Kdo, Neymilegšj! slyše za našich dnů ta slowa: „*krew*

geho na nás a na naše syny! a znage staw národu židowského, nemusj se w mysli pohnauti, a na domněnj připadnauti, že anděl smrti tato slova: *krew gehu na nás a na naše syny!* železnau rafigj před trůnem Božjm zaznamenal. Od té doby, co ta hrozná slova wyřekli, gest weta po sláwě a wládě Israelowě. Giž křičj ta newinná krew o pomstu, giž se bořj zohyzděná gegich swatyně, giž na smutek předešlé se měnj slawnosti, giž poražen gest tento zaslepený národ, kterýž bez země we všech zemjch se potuluge. Sám negsa národ předce ode všech národů se rozeznává, všudy se přigjmá a všudy gest w oškliwosti, we všech stoletjch bjdný a mizerný, při všech hromadách bohatstw, a na swém těle nezrušitelné znamenj páchané bohawraždy napsané má. A ty, nešťastné město Jerusaleme, který mordugeš proroky, a co daleko wjce gest, i swého dědice gsi zabilo! weta, ach weta gest po tobě, že gsi hroznějšj swatokrádeže se dopustilo, nežli Babylon: tedy i twůg pád gest strašnějšj, gedenkrát sto tisjc padlých musilo při twém wywrácenj newinnan smrt gednoho sprawedliwce pomstiti. Všickni trestowé na tebe padli, gakož gsi samo všech neprawostj zpáchalo; nadarmo pláčeš nad chrámem wztekiem lidským zbořeným; nadarmo željš památky, gimíž gsi se hrdilo; tobě nezůstalo nic než Kalwarie, to sluge *poprawnj mjesto*; by všickni wěkowé o tobě hlásali, že twá nesprawedliwost, gako twé pokrytstw, wšecku mj-

ru přestaupilo, gelikož gsi Jezjše odsaudilo na smrt, kterýž negen *nad swými* nepřátely, nýbrž *i nad světem swým wjtězstwjm panuge.*

Prwnj wjtězstwj, kterého nad světem dobyl, gest beze wšj pochybnosti to, že příklad zůstawił hrdinstwjm, o němž až do toho času swět žádného neměl zdánj. Swau duši w pokogi zachowati, sám sebe udržeti w horkém pokušenj a trpkém sauženj, neystrašnějšjm mukám odolati silau nepřemožitelnau, a tak osudu wzdorowati, že slova nenj, kteréby za pravidlo, ani skutku, kterýby za příklad neslaužil: to Neymilejšj neywyššj gest králowstwjm, to králowstwjm Krista Jezjše. On gest powrhel lidu, a předce obraz wšech hrdin; on gest mezi lidmi poslednj, a předce nad anděly prwnj; on gest čerw, gehož rozšlápnauti chtěgj; a Bůh, gehož welebíme. Gak weliký gest, když káže Petrowi, by schował meč do pošwy, a učj ho, že se takowau branj nedokazuje prawda a sprawedlnost! gak weliký gest, když od sebe slzy jerusalémských žen nad njm plačejcjm zamjta a učj, že nepotřebuje neplatného nařjkánj, a že nepřipustj, aby lidskost gakási důstognost'geho oběti zlehčila. Gak božský stogj před Kaifášem a radau geho. Gak maudře se swým mlčenjm chytlawým otázkám vyhýbá; gak pěkně a neohroženě kárá toho mrzkého služebnjka, který, aby se zaljbil Kaifášowi Jezjše poličkuge: *Mluwil-li gsem zle, swědectwjm wydey a zlém: pakli dobře, proč mne tepeš?* Gak wzuešený stogj před Herodesem, gehož wšetečnost

uviděti zážrak mocně krotj; dáwage na rozum, že přišel ewangelium zwěstowat chudým a sprostým, ne však pyšným a opowázliwým; že hotow gest milosti udělowati pokorně prosjcm a wěřjcm, ne pak usilugjcm a pokaušegjcm. Gak směle hledj Pilátowi do oěj, když mu prawj: *Neměl bys proti mně moci žádne, kdyby tobě nebylo dáno shůry.* A wůbec z chowánj Ježjšowa a mlčenj sám Pilát cosi wyššjho w něm poznal, tak že se welmi podiwil. Než zdali také tuto wážnau mysl w poslednjch dobách, kde přibitý na dřewo kříže mezi nebem, genž ho opustilo, a zemj, genž se mu rauhá, zachowal? Kdo nám wypowj všeco, co se tehďáž w duši geho dalo? Kde nalezneme slow k wygádřenj té wznešené dobroty, která všeco wymlauwá a všeco zapomjná; toho krásného naučenj, všem umjragjcm prospěšného, když swau duši w ruce Boha Otce swého poraučj, oné newýslovné modlitby, w nž za wrahy swé milosrdenstwj s nebes swoláwá? Platon pohan, gehož Řekowé božským mudrcem nazýwali, dáwno před Kristem Pánem zaznamenal, ten člověk žeby byl neywybornějšj, kterýž by za všeca swá dobrodinj a propůgčowánj se gen newděkem byl odslaužen, pronasledowán a na smrt wydán, a kterýžby i w smrtelných mukách gestě nereptal proti nepřátelům swým. Nuže, dá-li se smrt krásnějšj předstawi a tkliwějšj, nežli byla smrt Pána Ježjše, kterýž djwage se na swé wrahy a protiwnjky, pod křížem se šklebjcj, gestě wolá :

Otče, odpust gim, newědjť co činj! Ano Neymilegšj, prawda-li gest, že Bůhčlowěk wěčným zůstane tagemstwjm: tedy by pauhý člowěk, Bohem negsa, kterýž tak umjrá, gako Kristus, mnohem zagisté byl nepochopitelněgšj.

Nic však méně giná geště pozorugme wjtězstwj, kterých skrze smrt swau nad swětem dobyl. Geho smrt byla negen neyspanilegšj, ale také neyzázračněgšj we swých následcích. Dokawad na zemi mezi lidmi kráčel diwy a znamenj čině, gen skrowný si zjskal počet staupenců a učednjků; gak mile ale ducha na křži wypustil, giž téměř padagj gemu k nohaum národowé. Sotwa že duši wypustil, giž newěřcej setnjk wyznáwá, že Ježš gest Syn Božj; giž skrauseně se wracuge zástup, nedáwno se rauhaw, domů do města.

Wšeliká důstognost člowěka s žiwotem geho přestáwá; před smrtj Krista Pána naopak newětšj sláwa se progewila. Hora Ğolgata nynj nade všemi horami se wynášj, widěti gi od wychodu až k západn; králowé i hrdinowé swěta klekagj plni uctiwosti před praporcem křže. Gakým medle prostředkem mohla se takowá změna státi, gakým uměnjm mohl se nagednau celý swět okauzliti? Čjm to šlo, že orel římský před ohawným dřewem křže se pokořil? Zde Neymilegšj, zwolati musjme s prorokem: „*Ze dřewa dolů Bůh włádl.*“ Což wšecko nezpůsobilo se ani nesčjslným wogskem, ani nesmjrným bohatstwjm, ani lidskau wýmluwnostj; nýbrž gen tagnau silau

kříže a ewangelium, Swatý Apoštol pohanů, sw. Pawel, nechlubj se w ničem giném, leč w kříži a geho swaté pošetilsti, a we gmenu kříže činj diwy mezi národy. Židé žádaj zázraky, a on jim káže Ježíše ukřižowaného; Řekové žádaj důwody, a on jim zase zwěstuge Ježíše ukřižowaného, aby si žádná mocnost lidská wjtězstwj kříže nepřipisowala, *aby se nechlubil žádný člověk před obličejem geho.* A nuže, čjm se může honositi ostrowtipnost swětská při rozsýřenj křesťanstwa? Kdo byl přinucen mlčeti, sw. ewangelium anebo mudretwj pohanů?

Padl-li kříž před modlami, čili kácely se modly před křížem Ježíše Krista? Byla-li vláda římská, pohanská od apoštolů přemožena, čili křesťané od Římanů? Diwné zagisté to řízenj! Bůh wywolil slabé, by porazili silné; wywolil sprosté, by zahanbili maudré, by nowau wjrau oswjtili učené i neučené!

A s nowau wjrau ukřižowaného také spolu ty neykrásnějšj ctnosti se urodily a zastkwěly. Láska, kterau Kristus Pán na kříži dokázal, rozžžala a rozplamenila neywlažnějšj srdce. Giž se ani nemůže spočjsti to množstwj sprawedliwých a swatých, kterjš ukřižowaného následuj. Radostné zagisté gest to rozpomenatj, že tolik tisje a tisje mučednjků a mučednic swau krew s krvj Kristowau gsau smjsili! Ó nowý nikdy newjdaný zázrak! Kristus umřel, a anděle w lidských tělch se ukazuj na zemi; boháči odřjkagj se do-

browolně swých pokladů, by obohatili chudých; chudinci ale pokládaj za čest swau njzkost, že-
hnagjce swému neštěstj; pustiny se ožiwugj bo-
homyslnými lidmi, genž rozgjmánj wěčných prawd
předmětem činj swého žiwota; podoba země se
měnj; nebe wstupuge mezi lidi a obrácený swět
klanj se w duchu a w prawdě swému nowému
twůrci; kterýž wětšj geště gest, když slabostj swau
a křjžem z porušenj geg wytrhl, nežli když geg
z něčehož stwořil! Ano Neymilegšj, toto wjtězstwj
gest nad slunce patrněgšj! I ten neyzatwrzelegšj
newěřcj musj přiswědčiti, že my všeccko, co do
čistěgšj mravnosti na zemi sahá, tomu ukřižowa-
nému děkugeme, že zvláště učenj o Bohu, geho
milosti a o budancjm žiwotě gen skrze ukřižowa-
ného swého potvrzenj dosáhlo. Čili Neymilegšj, nenj
známost ukřižowaného až posawad mezera, kteráž
činj rozdjl mezi wzdělanými i newzdělanými ná-
rody? tak sice, že tam, kde ho neznagj, čirá tma
gest, hrubost a otroctwj: tam ale, kde zákonem
geho se řjdgj, neysličněgšj ctnost a oswjcenost pa-
nugj? A kdo z nás newj aspoň něco o známém
podwodnjku Mahomedowi, genuž se podařilo, o-
hněm a mečem mnoho zemj swému zdánj podro-
biti? Hle i tento šalebnjk, daleký od toho, aby
se za ukřižowaného Krista styděl, spjše se dělá
geho tlumočnjkem, nežli sokem: tak že až posud
gméno ukřižowaného nade všeccka gména gest, že
ukřižovaný až podnes prwnj a poslednj, že ge-
diný gest, kromě něhož nenj žádného giného, a

že, až záře kříže běh světa obegde, neywětsj djl Geg w prawé Geho podstatě gako Boha člověka, wzywati bude; až pak před skonánjm světa wšecky duše Geg co swého pastýře znáti budau. Nynj tedy chápi anplně to slawné gehu powýsenj, o kterémž sám swým učednjům předpowěděl: *A gá, až budu powýšen od země, wšecko potáhnu k sobě samému.* Jan 12, 33. Křesťané! tjnto gménem wás zowu, byste gednau na mysli rozwázili wjtězstwj swého mistra, gak on králowstwj swé na zbořeninách modlárstwj, na wywráčeném chrámu židowském zarazil; gak on sám Bůh w obecném porušenj zůstáwage, zkázu wšech model a būžků za sebau táhl. Giž čas, prawjm, bychom se i my před gehu křížem poklonili, bychom i my gemu gako andělé na nebesjch zpjwali: *Ano, Berátku Božj, tys hoden wzjti moc božstwj, sjlů, maudrost, sláwu, čest a chwálu.* Opowrhli tebau gako slabcem a pošetilem, lřjśné ruce na tebe wložiwše na potupné dřewo tělo Twé přibili: ale tento kůl potupy stal se stromem owocným, gehož welebné ratolesti téměř nad celau zemj se rozkládagj. Plni pobožnosti ljbáme twoge drahé rány a znamenj, z nichž gsi stkwostnau sobě sláwu připrawil, *aby we gměnu Twém každé koleno klekalo nebeských, zemských i podzemských.* Ať všickni w pospolném plesánj chwały a obdiwenj hlasitě zwěstugj, gak gsi ze wšech národů gedinký národ, ze wšech králowstwj gedinkau řjši, a ze wšech řjśj gednu

rodinu w náboženstwju učinil; kterak w tom okamženj, kde nás všeco opaušty a zanechává, ty všeco zyskáš; kterak posléz gsi počal panowati, kde ginj přestávaj žiwu býti. Tys nás všechněch králem; zdali pak gsme my twogi wěrnj poddanj? Ty panugeš nad světem, zdali i nad námi? Gsauť, bohužel, genž řeknau sami u sebe, jako tam we sw. ew.: *Nechcemeť, aby tento panował nad námi!* My nemáme giného krále nežli štěstj, řeknau ctižádostiwj; nemáme giného krále nežli zábawy, řeknau světáci; nemáme giného krále, nežli chlipnost, řeknau tělesnjci. Marné to ranhánj! On zůstává wašjm králem, i kdybyste nechtěli; wy se mu musjte budto celau láskau poddati, anebo gehu moci se obáwati; wědauce, že kdo berlau gehu pohrdá, trestu gehu neugde. Wy nechcete nad sebau neymilostnějšho pána mji: tedy na gehu mjstě neysprawedliwějšho sandce dostanete; dostane se wám, protože tomu tak chcete, bezbožnost a gegj hrůza, nárůžiwost a gegj zhauba, svět a gehu rozmar za krále. Takowé hle máte wolenj: Pod panovánjm Ježjše musjme budto neyblaženějšj anebo neybjdnějšj tworowé býti; gak se totiž gemu podáwáme anebo protiwigeme. Gehu křjž gest gedněm kljč do nebe, druhým kletba do pekel! Ó křjži, ó hrozná pomsto! proč tagemstwjm mého Spasitele tyto strašliwe obrazy na mysl nám uwáděj? — Ach, mluwme w dnešnj slawný den, kde krew gehu se pro nás preyšty, toliko o gehu lásce.

Tak milował Bůh swět, že Syna swého gednorozeného dal: aby každý, kdož wěří w něho, nezahynul, ale měl žiwot wěčný. Nenj to gednen z těch starců, genž podle zgewenj tagného před trůnem Božjm stogj, ani prwnj z archangelů: gestiť to gehu gediný Syn, Geho newinný Syn, Geho trikrát swatý Syn! Co nám tedy činiti náležj, rozmilj křesťané? O prwnjch zwěstowateljch wjry křesťanské, i o missionárjch, genž až posawád w Americe se snažj náboženstwj naše wstjipiti těm, kteříž gestě w stjnu smrti sedj, wjme, že hlawně pozornost na ten článek obracowali: *Tak milował Bůh swět, že Syna swého gednorozeného dal: aby každý, kdož wěří w něho, nezahynul, ale měl žiwot wěčný,* a hned přocitnauce z dřjmoty duše klaněj se rádi tak dobrému, tak lásky hodnému Bohu. Eyhle, diwochowé se hybagj na ta slowa, a křesťan by měl býti bez citu? Welký Bože! cožby měla newděčnost naše wětšj býti a nepochopitelnějšj, nežli twá láska?

O, nikoli! Jezjś Křistus z lásky umjrá, i my chceme s njm umřjti; ale s njm umřjti gest pro něho žiwu býti, gest samým sobě odumjratí a nowý žiwot začjti, gest ne nad njm, nýbrž nad swým hřjchem splakati, který k swému shlazenj samého Šyna Božjho na zem swolal! Nechtě tedy na wěky nečistá žádost w srdci nám ustydne, a s nj wšeliká marnost, rozkoš, záwist a nepravost. Ty však Spasiteli a králi náš buď na wždy *widcem*

w temnostech našich, a *žiwotem* w našem skónánj, naše útěcha w časnosti, a koruna naše na wečnosti! Amen.

3. *O užilku z poznánj gazyka swatého čili hebrejského bohomluwci plynaucjm.*

Od

Severina Wobornjka,

theologie kandidata, duchownjho zpráwce w Křečowicjch.

Gazykem swatým, čili hebrejským psány gsau z wětšj části knihy staré úmluwy. — Mezi předměty k bohoslowj přístupugjcjm wšjm právem i poznánj gazyka toho co *potřebné a powinné* maudře i hned na počátku wykazuje se. — *Oddělcenci* pak od cjrkwě Kristowy, pokud geště gméno křesťanů sobě osobiti chtěgj, na poznánj geho *newjm až gak* sobě zakládaj! —

Dosti to zdá se býti podnětu, aby zvlášť mladý člowěk, bohoslowj se oddáwagjcj, gazyka toho horliwě se chopil, a w něm setrwanliwě se cwičiti newáhal.

A však, gakož každá wěc težkosti swé mjwá, tak w prawdě i tato gimi časem i přemožena býwá.

Wjdáť se totiž, že předce gen časem dosti mnohý zák, genž se bohomluweetwj gak se

zdá w skutku a opravdu byl obětował, w prwnjm roce gehu poznánj řeči té wěnowaném, *ani hebrejské biblj, ani slownjku, ba ani mluwnice nemá*, kterážby o věci obšjrně, pochopitelně a utěšeně, as n. p. gako Gesseniusowa, gednala; kterýž pak, prašpatně owšem takto gsa opatřen, kterak walného může dodělati se prospěchu?

Giný, ač lépe gest w tom, dá se zraditi, ač nedjm odstrašiti, *těžkostj*, gakáž při každém začátku, tedy i tuto, owšem mjesto své má.

Neyoškliwěgi wšak aučinkowati wjdá se gakyš nakažliwý *předsudek*, po němž uměnj gazyka toho a ostatnjch gehu nářečj; gemu co prawj pobratřenci k snadnějšjmu dorozuměnj napomáhagjejch, ejrkewnjmdu duchownjmdu, — pastýři to a správci na winici Páně, k žádně prý gině platnosti býti nemá, leč, nechce-li býti wysmán; aby měl cos zapomenutj obětowati.

W záwadách těchto trpce gá litugi prwnjch, a s předsudkem řečeným nikterak porownati se nemoha wyznánj své upřjmo kladu w slowa tato: že *uměnj gazyka hebrejského každému bohoslowci nad mjru gest prospěšné, ne-li na neyweyš potřebné.* — A domýšleje se, co mne wede k wyznánj takowému, že snad i kohos giného, dokonce z těch, kdož k učenj tomu práwě přistupugj, o prawé věci přesvědčiti by mohlo, smějšlenj své tuto tak rozložjm, abych některé obecnějšj prospěchy z uměnj toho wyčetl a

předu, a neyhlawnějšj wýnos, či raděgi potřebnost geho ku konci wyložil. — —

Myslím tedy:

a) že tento *hebrejský gazyk tak dobře slaužj obecným prospěchem swým*, gak to francauzský, wlaský i gakykoli giný činj; a z té-těž přjčiny, pro kterau se s těmito objráme po swém dušewnjm wzdělánj gdance: i s onjm tak učiniti zagisté že slušj. A nad to geště i *sám on gen* otwjrá bránu k giným mnoha uměnjm a wědomostem, bez nichž nazwjce ni křesťanu, nad toť tedy knězi křesťanskému býti nelze.

b) Zwlášť pak *gest gazyk ten* práwě tolik, co *kljč k pokladům písma swatého*. Gakožt hwězdář, počtář, neb měřič u wypočjtánj swých úloh gisté kljče či formule má, dle nichž wše snadně a bezpečně wywede: tak i umělý w králowstwju Božjm, počaw s uměnjm té východnj řeči, má w nj prawý kljč k celému ostatnjmu uměnj biblickému. Pak může owšem sobě i giným poklady ty otwjrati a obgewowati. Bez nj však, newjm daleko-li, a brzo-li aspoň pokud newyhnutelně třeba, přigde; aneb zdali tu i tam nebude brkati dlanho, gednak přečasto gen tak gak o z pozdálj, a dosti negisté smyslů se docho-puge: ginak semotam ráznosti slowa, toho i onoho podobenstwju sjla a krásu ani zdárně čige, aniž tedy skutečného smyslu wyložiti a spráwně wyznačiti uměge.

A tak malicherná wěc tato wěra není, aby se jí gen tak pohoditi mělo. Gednát se tu o to, co řekl *Pán gistým* učeným: Wy máte kljče králowstwj nebeského! — gedná se o to, nač *cjrkew* sama liturgickým gistým znamenjm narážj, podáwagjc mensjch řádů swěcencům kljčů, — ne-
toliko aby chrám lidu otwjrali, ale raděgi kdy potom na jáhenstwj aneb kněžstwj wyswěceni budou, aby *duchownjmi* byli otwjrately, a kde třeba dokazowali, židům: že Messiáš giž byl přišel; a giným: že katolická gen wjra obsahuge učenj s učenjm pjsemnjm gediné se srownáwagjcj; že wýklad pjsem swatých w katolické cjrkwj panugjcj, až po tyto časy s obsahem půwodnjho textu mezi všemi wýklady židů, odtrženců aneb kacířů předce gen sám gediný neylépe se srownáwá, pročež geho se držeti že třeba, a t. d.

K čemuž ke všemu neuměgj-li *sami sobě* přjstupu wolného otewřjti, kterak giným budou otwjrati? a wypůgčj-li sobě toliko *od giných*, s gakaž pak as gistotau budou moci věci swé dostáti, sami makawého, a pokud w tom možná patrného přeswědčenj nikoli nemagjc, a toliko k slowu toho neb onoho přísáhagjc? Proto také

c) působj uměnj řeči té umělci skutečnou a dobře znamenitau radost.

Giž to *napřed*, že gsem učinil nowý w uměnj prospěch, těšj mne a těšiti bude powždy; anot i ta wěc do řadu oněch patřj, gichž člověk ztěžka kdy bude litowati. *Za druhé*, učinil gsem

prospěch we věci tak wznešené; mámť totiž w rukau prostředek a wjce nástrog k wyrozuměnj pjsem těch a knih božských; aniž pak mi tlumočnjka gakéhos wjce třeba, gehož slowu bych gá se teprw kořiti musel!“ — Wědomj takowé, gakžby nemělo mi odměniti kus ten práce uměnj tomu obětowané? *A za třetj, uměge hebrejsky gsem s to, při gediném swětle gazyka toho, na tolika mjstech biblických, w textu půwodnjm lehaunko srozumitelných, smyslu prawého se dochopiti, po němž w překladu, n. p. gen w žalmech, tolik a gestě přečasto nadarmo gsem se pachtjwal: toto i samo zvláště pogma, gakby nemělo mi celé to wynasnaženj o wyučenj se gazyku tomu hogně nahrazowati? — Což wše neplatj-liž u mjře třikráte hogněšj tomu, kdo schopnostmi výbornými nadán?*

d) Dokazuje mladý muž, genž službě cirkewnj se oddáwage, na cestě k tomu powolánj swému hebrejského toho, na oko owšem těžkého gazyka se neděsj, nýbrž s ochotnostj usiluge, by se gemu náležitě wyučil, prawau horliwost, kteráž progewuge, že k stawu tomu skutečně wolína se cjtj.

Nebť chce-li kdo stawu se oddati, aby špatným geho audem nebyl a také neslaul: owšem má se *na wše strany* učiniti k němu způsobným. A kdož gest, genž by dosti málo chtěl npjrati, že uměnj gazyka přjstup k pjsmu otwjragcejho, ať giž se gen i neymenšj wáha wezme, předce gen *mezi způsobnosti ke stawu duchownjmu patřj?* —

Gak to *prawau*, ne *šljenau* horliwost dokazuje, ležj na *gewě*: dokonce pracuge-li w tom aumyslu, aby swému powołánj i hned na začátku swědomitě dosti učinil. Máť totiž před očima *dowolený záměr*: — ten, by sobě kljč k pjsmu swatému oswogil, a tudy se k powołánj swému na stránce této wěrně uzpůsobil; užjwát *chwalitebných prostředků*: — času totiž, zvlášť tomu odhodlaného a wyřčeného a pilnosti wěrné a *sprawedliwé*, kteráž nechať gest si mu před ne-swědomkau na autržku, před každým spráwným člowěkem nemůž geg než šlechtiti; a činjť pak to wše *mjrným způsobem*; --- gelikož wšim tjm zagisté ni sobě, ni ginému neuškodj, aniž ostatnjm studijm swým čehož ugme. Neuškodj w prawdě nic sobě, nic giným; neboť oblíbená studie biblických nářečj držj geg práwě as co na zlaté uzdě strjdmosti, mjrnosti, pokory a bedliwosti; pročez i wšelikým osidlům lenosti, hry, obžerstwj, chlipnosti a pýchy tjm gistěgi a lehčegi se wylne. Nezadá pak ani ostatnjmu uměnj ničeho; nebo ta gest prawá wěci a okolnostj gegjch powaha, zkušenostj každého, kdož se k tomu naklonil, stwrzená, že, obětuge-li se každá zlatá rannj hodina uměnj tomuto, — po práci této težj — částka ze wšeobecného děgepisu cjrkwijnho, (*dle seřizenj našeho wedlé uměnj tohoto pro prwnj rok wykázaného*), prawě gest člowěku poobčerstwenj, as gako po parnu slunečnjm chládek wečernj.

e) *Uměnj toho gazyka napomáhá slawně k důraznému hlásánj slova Páně.*

α) Něcoť zagisté giného gest, mluwiti ó čemsi, co sám gsem na swé vlastnj oči widěl, o čem sám gsem se všemožně přesvědčil: a opět něco giného, rokowati o věci, o njž newjm, než co od giného gsem doslechl. O onom i pro to gediné, že sám gsem nahlédl, mluwiti budu giž mnohem statněgi, smělegi, srdnatěgi, a přepřjti se w prawdě nedám: o této však věci i sama ta negistota, zdaliže prawdu zaslechl gsem, bogácnost gakausi plodj, w obhagowánj prawdy té a ba i ku samému hlásánj gj wěru nehodnau.

Na tomto pak kladu gá: „kdo s to gest, do pramenu wjry swaté sám okem swým vlastnjm nahlédnauti, a nemusj vše gen na wjru tlumočnjkowu t. překladatelowu wykládati: ten, bychť i geště neřekl wěrněgi, předce *u daleko wyššj mjře zmužilegi, srdnatěgi slovo Páně hlásati bude*; anoť mu i mimo powědomj, že wěrně vyplnil, čeho w přjprawě k auřadu tomu třeba, i ta myšlénka srdce a statnosti dodává: „*wždyť sám gsem widěl, že tak a nic ginak w knize božské stogj!*“ — načež pak i wěhlasnost choťi Kristowy gistotu gehu zauplna dokonáwagjc, gazyk gehu doostřj. Kterak i ta sama známost w řeči tak wzácné, tak starožitné, tak zřjodka od koho i z učenějšjch znané, *gešto giné ledakdos umj*, člowěku gakěsi powýšenějšj smělosti dodává, ani dále nepodotknu.

β) Wyslancowé, kupci, bogownjoi a t. p., a wů-
bec *učenj swětsěj*, chtěj-li předce některak s wáž-
nostj wystaupiti a prospěti w zámyslu swém, gazyku
francanzskému, wlaskému atd. se učiti sobě nelenugj.

Bohomluwec však bude chtjti wážnosti po-
žadowati, uměnj obmeškaw k záměru gehu — k
zjskánj dušj pro králowstwj Božj — w takowé
mjře náležegjeho? — Gak mile na kněžstwj wyswě-
cen gest, osadnjci gehu nań dle obyčěge swěho ga-
kožto na neyučeněgsjho *) patřj; i také práwnjci,
lékařowé a ginj wysoce učenj **) s nemalau
wážnostj k němu se přiblizugj a s njm rádi za-
cházegj. A však, dopjdy-li se, že on w uměnj
gemu powinném tak hrubě opatřen nenj: ay! gak
se ta wážnost gegich k němu nezmenšj!?

Pročež mnjm, že nikoli nelhu, djm-li, že u-
měnj řeči hebrejské i k tomu přispjwá, aby kněz
wážnosti wětšj pro sebe, a tudy i pro slowosměl
požadowati, aby gj i nabýwal, a *tak hlásage i s
wětšj wůžnostj* wystupowal. Po tom zagisté, kdy
widj a dokonce učenj, že kněz we swém swědo-
mitě gest opatřen, aneb gak rázněgi se řjká, že
gest obut: i tehďáž, kdyby dle slow gehu nege-
dnali, účta gich a důwěrnost k němu roste; ctjť
geg a wážj sobě ho, as gako i Herodes předce
gen ctil a rád slýchal sw. Jana křtitele.

*) „Panské mocnosti, kněžské učenosti, ženské chytro-
sti, ztěžka odoláš“, přjslowj národu našeho.

**) Wygjmage owšem těch, o nichž Pawel dj: — „gichžto
Bůh břicho gest.“

γ) *Bogownjci* tak bogugj, že se všeho zdržugj, aby dosáhli koruny porušitelné; ano všeho se zdržugj, cožbykoli ge ke statnému a aučinliwému doráženj na saupeře neb na nepřjtele malmocnými učiniti mohlo. —

A nemáme my dokonce za dnů našich w auřadu kněžském nápodobného *bogowínj* na stránce hágenj wjry swaté? — bogowánj nápodobného a i tak těžkého, gako za času gnostiků bylo, kterjž ģnosj swau, swým uměnjm nad křesťany se wypjnagjce, cjrkw sw. z hrubé neumělosti, ze slepoty mysli, z bludů winjce, sami sebe za umělce, oswjcence, za učené a prawowěrné wynášeli?

A medle, čeho se uchopiti, aby slovo *džraznosti překondwagjcj* nabylo, a ģj slynilo právě?

Pozůstatky ze spisů Otců sw., ģichž nám zub času dotud neshlodal, očitě dokazugj, že cjrkw sw., čili duchownj pastýřowé i owečky ģich hágili sw. prawdu modlitbau, posty, almužnami, etnostným žiwotem, — zvlášť ale také *uměnjm*, důkladnau *známostí textu biblického*, buď hebreģského, neb řeckého, neb latinského, ģak totiž dle odpůrců ģich, buď židů, buď Řeků, buď Řjmanů bylo toho třeba. Na přjklad ģediný stůg Zlatoústý s Anagnoěty. — My pak ģiž ģiného cos po ruce máme? Že ale k důkladnému a i k rozsáhleģšjmu poznánj pjsma, bez něhož kněz tolik ģešt co ryba na suše, samo to učenj se ģazyku swatému a cwičenj se w něm rownau cestau

napomáhá, kdož newidj? — gesto ke cwičenj tomu giného krom pjsma nemáš, a s njm tedy každan hodinau, gazyku swatému obětowanau we blizšj přjbuzenstwj wcházjš?

d) Dále se mi zdá, že *is wětšjím prospěchem slovo Božj hláše*, kdo se w biblických nářečjch dobře ohlédl.

Nenjť nepodoben *kupci*, genž mage swé zbožj wybrané hned z prwnj ruky — a gižť pro to lepšj — prodává. Mjwá tento zagisté weliký odbyť; lidé rádi pro zbožj k němu gdau a rádi i přidawagj, dobře znamenagjce, že z druhé, z třetj ruky gižť wždy přebraněgšj, wždy něco chatrněgšj býwá. Totěž i *kupec ewangelický* při sobě mjwá. An totiž ze samého zdroge čerpage, s powýšeněgšj srdnatostj, wětšj mage i wáznost pro sebe, we wšem sobě důrazněgi počjná: gižť dťjwe než swé zbožj wykládati počne, gako k onomu na trhu, tak i k němu w zástupech se hrnau, aby přigjmali ono wždycky sice drahé, ale tuto gako z prwnj ruky gim přicházegjcej zbožj slowa Božjho. A což při tom neywyborněgšjho býwá, netoliko kdož z prawého aumyslu slýchagj slovo Páně w brzce rozdjl ten znamenagj: ale zwlášť i ti, kdož gen gakoby z wšetečnosti, as gako Athenštj sw. Pawla poslauchali, aneb gen proto přišli, aby hlasatele sw. Ewangelium walchowali, znamenagjce, gak tento si u wěci počjná, podruhé, potřetj gižť ne s aumyslem daremným, leč z dobré wůle k slyšenj se

scházegjce, napotom neymistrněgi a neyaučialiwěgi býwalým towaryškům swým ústa zacpáwagj.

Pro kteréžto wšecy wěci owšem za to stoj, we wěci *tolik užitečné* práce nelitowati.

(Pokračowánj.)

4. O bratrstwech.

Od

Františka Josefa Slámy,
faráře w Chrásticích, Buděgowické diocesi.

Připomenutj.

Swrchowaně činný a welezaslaný pan redaktor tohoto časopisu a dědictwj sw. Jana sdělil mi již před několika lety některé křesťanských bratrstew týkagjej se rukopisy, mezi nimiž dwoge zdánj mužů učenostj a důstognostj swau w Praze wynikagjejch o bratrstwu w městě Chebu *) pod správau P. Sewerina Bayera uwe-
deném, pak odpověď dobré paměti nebožtjka arcibiskupa Chlumčanského na otázku Geho cjs. a král. Msti., Františka I., slavné paměti, „*bylo-li by na času a radě zrušení rokem 1780 bratrstwa opět křjsiti*“ zvláštnj důkladnostj wynikagj.

*) Pro obtížné wyslowenj bezsamohlásečného *Chbu*, mysljm, že se toto uchýlenj samo osprawedlaj.

Žádal pak důstojný pan redaktor náhledy o této weledůležitě věci pjsenně obdržeti. Ač pak nemohl gsem o neyvyššj užitečnosti ba potřebě bratrstew hned na prwnj otázku ustanowen nebyti, nechtělo se mi předo do toho; djlem, že mi práce giné od kamene až k papjru weliké wrstwy před rukau ležely: djlem ale, že strach byl, aby w tomto čase, we kterém tolik dobrého i zlého semena z tiskacjch rozsjewek do swěta se roznášj, až gedno pro druhé hnedle mjsta k ugatj a wywinutj se na záhonech přjtomného wěku nenalezá, wšeliké slowo o bratrstwech za wěc gako w klatbě ležjcy a ku posměchu odsauzenau pokládáno nebylo, a tjm samým ani prostory nenášlo w té tjsni materialnjch rostlin až k samé zemi se neprotjžiti.

Tento strach mne owšem do této hodiny nepustil; ale tjsen hrubých aspoň pracj něco ulewila a přjklad prwnjch šjritelů wjry w čas i w newčas hlásagjejch, byt také židé slowo gegich pohoršenjm a národowé bláznowstwjm byli nazýwali, wybzij mne, žádost ctěného pana redaktora splniti, moha gemu tak opětný důkaz swé šetrnosti a lásky podat; na gehož wěli cele zůstawugi, myšlénky ty tiskem buď hned rozsžiti, anebo k časům přjzniwějšjm ostawiti.

I. Přjstup ku předmětu.

1. Kdyby člověk gen kostj, masem a krwj byl, a ničeho se w něm nenacházelo, leč co žaludek z pokrmů a nápoje wywařil, stačila by

snad vláda zemská a gegj weškeré ústrogj, bla-
ho uzpůsobiti. Ale gest tomu tak? Máže w celo-
sti býti, čeho žádná částka pocitu nemá? Newi-
děli gsme lidi, gimž nohy ustřelili, ruce uřezali,
oči wylaspali, polowic krwe wytočili, a předce
gsme ge shledali, že *myslili cele, zdravě, saudně,*
gako tenkrát, dokud na těle žádného porušenj byli
newzali. Proč neubylo, nebo se nezhatilo myšlenj
těm, gimž ubylo těla a krwe? Proč tož zdravě,
celé a saudné myšlenj znamenáme u těch, gegickž
weškeré údy nemoc o vládu připravila? Proč
zase tenkrát, když se ta neydůležitějšj proměna
s člověkem od geho početj stala, giž swět umj-
ránjm, křesťan ale porodem k žiwotu wěčnému
gmenuge, proč tu náhle weškeré myšlenj ba i to
pauhé žiwotičské působenj tělesnými smysly tak se
trhá, tak mizj, že krměmi ani nápojem, plácem
ani prošenjm zase rozkřjsnuto a w plánj uwe-
děno býti nemůže? Zwažme mrtvého hned po
smrti, a neuhljdáme ani vlasu změny na wáhách;
nic mu tedy z těla neubylo; krew, kosti, mozek
a každau mjzu těla, gako před smrtj w něm na-
cházjme. I proč se předce utišil, gako hlas war-
han, od nichž warhanjk byl odstaupil? Proč ležj
tu, gako dům pustý, gegž obywatelé byli opustili?

2. Ano, člověk nenj samá toliko zkostnatělá
nebo zmasatělá krew, gižto by žaludek z pokrmů
pauze byl wywatil. Bytost rágská, původu božské-
ho, z tráwy a z masa nepocházegjcej, uhoštuje se
na chwjli w těle člověčjm. Křesťanu slowe bytost

tato *duši*. A ta gest panj, ta wlađařkau a stwořitelkynj wšeho, cokoliw w člowěku ušlechtileho i spanileho nalezáte. Tato duše, plná samostatnosti a žiwota, ale také plná prahnaucj tauhy po pochaučkách, gichž ne tak paměť jako pachuť z nebeských sjdel geště byla podržela, nedá se wysytiti, cokoliw gj zem tato nebo włáda a společnosti účelem pauze wezdegšjho blaha omezené lahodného, leskného a ušlechtileho podáwagj. Gj nesladne dost zemský nektar; gj se nestkwj dost leskně zlatá na rauchu hwězda, gj druhdy při wětšjm roztauženj po kragjch gegjho předzemského žiwota i to milé tělo gegj težkost dělá, žeby tak ráda ho pozbyla, gak rád unawený nádennjk swůgtopor k wečerau s ramena skládá.

3. Záležíť tedy wšecko na tom, aby táž duše nemohauc zde wysycena býti, té naděge zbawena nebyla, že nawrátiwši se opět do swých půwodnjch sjdel, tam swau prahnaucj žjzeň uhasj; neb ginými slowy: „*Duše ztracena, ztraceno wšecko.*“ To wjra celého swěta. Wšeliký člowěk cjtj se býti tworem widitelnému swětu a geho řjši na krátce toliko náležegjcjm; to podlé těla, genž rodj se, trwá chwjli, a hnedle wadne a hyne. Ale wšeliký člowěk, genž se až ku pocitu duše w sobě pozdwihnul, cjtj se podlé této neumřitelné bytosti swé také členem newiditelné řjše duchů býti, z njž mu nigak wywážnauti nebo se wylaučiti možno nenj, a k této řjši zdwihá pln naděge swé zraky, když mu swět težek.

4. Ale není tato naděje pauhým šálením se a klamem? Není — anebo by musil weškerý svět pauhan a samau tkaninou lžj a swatý půwodce geho neyhanebnějšjm lhářem býti; že tolik swědků a swědectwj před oči naše sestawil, gen aby sobě ten podlý a mrzký žert způsobil: „To gsem ge podwedl!“ — Kde gest gaka potřeba, aby pro ni také wysyta neb požiwku nebylo? Nemá oko swého swětla a barew? nemá ucho hlasu, zwuků, tónů pro sebe? není pro lačného krmj, pro žjeň ná-poge? nenalézá umdlenost swého sjljejho spanj? uhřitost swého chladu? nemá zwjře swé obory, pták swého wzduchu a ryba wody? není stromu uchystána země, w které by swé kořeny rozklá-dal? Samé trávě, an wadne, padá rosa, a země pukagcj se žjznj nabýwá swé vláhy. Gen tedy duše měla by ústa po blahu neyčistjšjm prahnaucj, w šjř by ge otwjrala, plná důwěry w dobrotu Swrchowaného daufala, ale wšecko pauze ku zbuzenj smjchu *Toho*, genž otcowskau láskau mladých krkawcůw se ugjmá a čerwu za hrudau chládek strogj. — Odstupiz hrozná myslénko! — Spjšeť možná mysliti, že wšecko, co gen widjm a hmatám — pauhý sen gest, že žiw negsem, než aby duše w této swé krásné, přeuslechtilé naděgi sklamána býti mohla. Ano weškerý svět — pokud se tu směru požiwků k ukogenj potřeb týká — gest teprw patiskem, obrazem a pauhým podobenstwjm těch požiwků, gežto na rágských

stromjch té newiditelné řjše duchů pro potreby duše w nepřeborné hognosti rostau.

5. Také-liž pak všeliká duše lidská bez roz-
dilu, a maně nemaně, — gak řjkáwáme — toho
nezkaleného blaha dogde? Otázce podobné by se
našj nedáwnj předkowé celým hrdlem byli za-
smáli, a však za našeho wěku nabyła gest walné
důležitosti. Naši předkowé byli by řekli: „Kde
pak widěti, aby mandrý hospodář prašiwé i zdra-
wé owce w gedn owčjn zawjral? aby otec roz-
šafný zlé i dobré děti gednjm zápalem lásky mi-
lowal a král wěrné i newěrné poddané stegnan
odměnau darował?“

Než wěk náš se podobnau odpovědj neod-
bude. „Lidé prý negsau owcemi a Bůh nižá-
dným owčákem. Od Boha, prý, wlohy našj duši
uděleny, wychowánj naše a weškeré okolnosti ži-
wota gjm předzřjzeny; všeco gednánj naše od
něho dáwno předzwdáno; dobré — s geho milostj,
zlé — bez geho milosti — působeno, a tak, prý,
ani tam to odměněno ani toto trestáno býti nemů-
že, leč by Bůh sám sobě odměnu i tresty uklá-
dal. Tudjž, prý, žádné pochybnosti nenj, že we-
škeré duše lidské, z těch rágských stromů, co
hrdlō ráčj, pozjwati budau.“

Gakých skoků ti páni, genž podobnau řeč
wedau, a gichž walný počet gest, w myšlénkách
nadělagj, gest každému očito. Což gim po swo-
bodné wůli? co gim do spravedlnosti? co do
strašliwých výsledků podobné nauky w obecném

žiwotě? Což se oni po wyrownánj newinnosti na swětě utiskowané a nešlechtnosti korunau owěncené mnoho ohlžegj, nebo dokonce na slova: „Págdau tito do nebe, tam ti do ohně“ wážj? Takěť nenj tuto ani mjsta ani účelu našeho, a bychom gegich smýšlenj opravili, krom toho, že kdokoliw dost málo k běhu weškerých na swětě wčej přihlžj, dvě zásady spatřuge, genž weškerost widitelného i mrawnjho swěta, gako druhdy gyğantická hora Atlas oblohu, nesau, a swými kořeny bez odporu i propasti pekelné tak pronikagj, gako se hlawama o strop nebes opjragj, genž se ale w neustálém sporu, bogi a stjhanj se — gako dvě zařknutau nenáwistj na se newrážej mocnosti — mezi sebau nalezagj. Gewjť se nám we swých úkazjch, hnedle co swětlo a tma; co wálka a mjr; co prawda a lež; co dobré a zlé, co ctnost a neprawost; co blaho a pohroma; co žiwot a smrt, a w giných geště tisjci úkazjch i gménech; gakkoliw pak w neustálém sporu i bogi postawené přede co úhelnj základowé wesmjr udržugj. Gestost těchto protizásad gest makawá, ač dlanhé gich stjhanj až k mlžnám neprohledným, ba záwratným weđe: za to ale tjm patrněgi člowěku switá, že gedna z těch zásad samé blahé, radostné a neywýš přjgemné požiwky we swé družině wodj; an zase druhá, cokoliw trudného a bolestného gest, kolem sebe hromadj.

Noc musj býti nocj, a den musj ostati dnem;

oheň nemůže chladiti a led nemůže hříti: To
 všeco kde zákonem nutným. Ale kdo moha
 prawdu mluwiti, předce lže; kdo moha pracowati,
 předce zaháj: to kde zákonem zwolnosti či swo-
 bodné wůle, a obadwa se k tomu znagj. Mohau-
 liž, dadance se w lewo, tam přigjti, kam přjmo
 kráčegjej s prawda a pracj přicházegj? Nabý-
 wá-liž — ať bez obrazu mluwj — lhář té wjry,
 lenoch té mohowitosti, co gj prawdomluwný a
 pracowitý požjwagj? To gen přirozenj násled-
 kowé. Ale cjtj-liž lhář w družině prawdomluw-
 ných gaké blaho? Zdaž lenochu mezi pracowitý-
 mi wolno? Newidjme-liž, kterak giž tady rowný
 rowného hledá? Gak chlipnjkowi mezi čistými
 úzko? výskalowi mezi pobožnými dlauhá chwjle?
 Ano giž tady widěti, že se člowěčenstwo wedlé
 powah dušj swých na dvě třjdy děl; a dobřj k
 dobrým, zlj pak k zlým přidružgj, neustálý bog
 wespolek wodance. Gak že tedy možno, podržj-li
 obě strany wědomost swých powah i po smrti, —
 a bez té gaká nesmrtelnost? — aby obě strany w
 gedné a též řjsi duchů bez wšeliké wýmjujky blaha
 nezkaleného požjwaly. Gínam každá strana cestau
 měřjc, gedna kaukol, druhá pšenici rozsijwagjc, w
 obapolné družině blaha nenacházegjc, nemohau se
 také obě ty strany na wěky w gednom mjstě se-
 tkati, obě pšenice sklžeti a w sobě se radowati;
 siceť by wěškeřj zákonowé mrawnosti podraženi,
 noc stegným během w den, a led w oheň proměněn
 býti mohl.

Nikoliw tedy maňe, nýbrž toliko pod určitými wýminkami může se duše lidská toho žádau-
cjhо blaha po smrti zúčastniti. To gest zas wjra ce-
lého swěta, pokud se dost k slabému poněť spra-
wednosti probral.

6. Až potud tušjm samo swětlo rozumu a pau-
há obdoba tak nás swedly, že gsme se z cesty
prawdy neuhnuli: nynj však stojme u takowých
otázek, na něž k postačugcejmu odpowjdánj ney-
maudřegšjm maudrosti nestačuge. Gaké gsau totiž
ty vlastnosti, gimiž má duše lidská opatřena bý-
ti, choe-li giž tady gistotu mjti, že se ka požjwá-
nj toho neyčistšjhо blaha upráwnj? Stačj-liž
swětlo lidského rozumu k gich wyskanmánj? A
stačj-li sjla člowěka, aby si ge sám o sobě zjskal?

Maudřj prawj, že člowěk k obegjmu sám ze
sebe stačuge; ale magjce vlastnosti ty wygmeno-
wati, nesrownáwagj se wespolek; gmenugj na zá-
padě zlým, čemu na východě řjkagj dobrým; na-
ši sauwěcj mudrcowé ginam bigj, ginak mjřj, než
kam starowěcj bili a mjřili. Odkud ta nesrow-
nalost gegich výsledků; wážjť všickni na ge-
dněch wahách — každý totiž na rozumu — a přede
tak rozmanité a lišjce se wýpadky o tjiž? A srow-
náwagj-li se tu tam některj, ač we všem ani
dwa ne, ani učednjk s mistrem; proč že nemo-
hau učenj swého upowšechniti neb w obecnj lid
uwesti? Proč mu wážnoosti takowé dobyti, neřku
u giných, ale sami u sebe nemohau, aby se hře-
siti báli, pochybugj-li dnes o tom, co se gim

wěra neygasněgšj prawdan zdálo? Proč toho, neřku n giných, ale sami u sebe — ze sta gednoho wygjmagjo — dowesti nemohau, aby se hrozili, nepokog bolestný ejtili, negsauce w žiwotě praktickém wěrsi tām prawidlām, gež z dāmyslu za newyhnutelné byli wyhlásili? Gakau pečeť, gakau bezpečnost sami u sebe magj, že neblaudj?

Ale což swět toliko pro mudrce stwořen? (A kolik mezi mudrci po giněnu opravdu moudrých po skutku?) Což ta celá bohopustá massa člowěčenstwa, gež se až ku kategoriim mudrékého myslitelstwj pozdwihnanti nemůže, měla by w oějch Swrchowaného při swé neyvyššj roztaženosti po blahu nezkaleném gen pauhan blānu býti, z kteréžby wždy po stu letech některý mudrský pupen, co gasněgšj meteor se wykljčil? — „Nikoliw, prawj mudreowé, my za a pro weškeré člowěčenstwo mysljme; my gsme geho swětlo; gen ať nám wěřj; netřebať mu samému mysliti.“

„Ale páni mudreowé, wolá tu sauhlasně weškeré člowěčenstwo, komu pak z wás máme wěřiti, když se sami mezi sebau hádáte? Odpusítež, my sice wašj učené řeči našjm sprostým rozumem nechápáme; ale magjee giž někomu buď gak buď wěřiti, budeme raděgi tomu wěřiti, kdo nám toho neomylné důwody podá, že se w té věci nemýlj. Sandjmeť, po našem sprostém rozumu, že nám o Řjmu gen ten dobře powjdati může, kdo tam byl; a rovněž tak se domýšljme, žeby nám o newiditelné řjsi těch blahých a neblahých duchů

ten pauze powědjtí dobře uměl, kdoby nálezíte provedl, že gegjm členem byl, nebo potud gest.

Tak se na dvě strany weškeré ōlowěcstwu rozbjhá, an se poslednj otázka laustj. Mau-
dřj cestau rozumu a skaumánj berau se ku bře-
hu wědnosti; sprostj hrnau se wesměs cestau
wjry.

7. Na ōj straně ležj tu prawda? Tušjm, že
na žádnó, pokud onino weškerau wjra při rozu-
mu, tito weškerý rozum při wjře zawrhugj, to
laučjce, co Bůh spogil. Wezměte swěta wjru, a
hle, zjtra se rozpadagj wšecky wazby geho. Že
gste gistých otců synowé, nedomyšljte se, gestli
newěřjte; wjra wjže před oltářem manžela a
manželkau; wjra klade manželowi djetě w náruč;
wjra tužj geho rámě, když mu w práci umdlěwá;
wěraa dosazuge mocnár swé sluhy; wjra w geho
uznalost strěže wěrnost geho sluh; wěraa po-
žjwáme pokrmy, wěraa se klademe na lože, a
wěraa weškerý obchod stogj. — Gestli tak w
zemských wěcech wjra wšeho základem, a každý
strom w tmawé neprůhledné hlubíně země swé
kořeny kryge, gak že w dušewnjch bez wjry o-
stogjme? Má-li rozum sám o swé sje stačiti k
rozhodnutj swrchnjch otázek, kam poděgj se du-
še newinných djetek, gichž rozum nerozwinnut, a
gež pauze wjra přikágj? Ale sami mūdrci z wět-
šj části tak se zásadě swé pronewěřugj, že do-
cházejce krage hrobu, náhle sebau trhagj a wo-
lagj: „Pochodně rozumu mého hasne, hlawě zá-

wratno a duši hrozno; podeytež mi swětla wjry; neb swětlo moudrosti mé nedoswěcuje na duo hrobu.“ Podobaj dost hustj příkladowé podawaj neybezpečnějšj důwod o nepostačitelności pauhého rozumu k rozlaštěnj hořejšj otázky, dokona když uwážjme, že z wěřejcch nikdo před smrtj wjře se nezpronewěruje, aby se pauze swětla rozumu chytal.

Ale co prospěje opět wjra bez rozumu? Podlé čeho gi za prawé z newiditelného města Božjho přinešené swětlo býti poznám? Podlé čeho, výroků rozumu sobě newážíw, žiwot swüg po nj spravjm? Gakau zbranj, aby se mi každým podwodnjkem newzala, odolám? Zawrhnu-li rozum a gehu swětlo, gakže dohljdnu, aby se mi kankol powěry w prostřed dobrého semena nenasil? Nač mi rozum, tento neydražšj diamant mé duše, udělen, nemá-li přemýšlenjm, pátránjm a bádánjm wybrausiti se, ano wěrau spjše co každý sprostý kámen w bláto tuposti se zawaliti? Ge-li rozum od Boha, a zgewenj wjry také od Boha, gako sama přjroda, nemůže sobě tato trogice opravda na odpor státi, alebrž gako děti gednoho otce sebe wespolek podpjrati, a gedinau nerozlučitelnau celost w nawedenj člowěka ku blahu nezkalenému w té newiditelné říši dobrých duchů působiti musegj. Strašliwé úkazy, kam slepá, rozumem neowládaná wjra zawádj, gsau neymocnějšjm důwodem, že Syn Božj swětla rozumu ani u wěcech wjry uhasiti nepřišel; že ge-li giž

wjra swětlem, olegem citů a přjrody žiweným, rozum weždy geho strážcem ostává, genž kaljcej tož swětlo obarky stjrá a přehořeti mu nedopastj.

8. Než tato gsme giž za gisto položili, co teprwé podpowědj*) gest, a pauze w otázce ležj. Zdaliz pak přišel giž kdos z řjše těch blažených duchů, aby nám s celau bezpečnostj powědel, gaky mize vlastnostmi duše naše opatřena býti má, chtjce té neyčistšj blaženosti po smrti dosjci? Ba možná-li gen, aby člen kterýs této newiditelné řjše na nás působiti a známest tu skrytaa nám odhaliti mohl? Ge zgewenj podobné možno? *Potřeba zgewenj o stawu dušj po smrti gest neyswrchowaněgšj a neupjratelná.* Až žeby se mudrci Boha, geho o nás wůle a potřebných duši vlastnostj k zaljbenj se Bohu domyslili, gakožé s to negsau; an starowěj. mudrcowé pauze o domysly se opjragjce nic tu k prawdě podobného newiděli, a sám Sokrates, neygasněgšjm swětlem obeštřen, naposled newědel, horkoli čili chladno mu z úst gde: sawěj. ale byt i bljže prawdy stáli, giž nikoliw z pauhého domyslu, nýbrž newědomky o zgewenj se opjragj, kteréž tak wšecky obyčej, mrawy a lidské mysli proniklo, tak se s nimi z tuba slaučilo, žeby sami sebe klamali, domnjwagjce se, že výsledky ggich myšlenj, čistj, se zgewenj. nic naprosto nepolučenj plodowé rozumu gsau. — Ale až by tedy maudrým žádného zgewenj potřebj nebylo, gako se sám domnjwám, že slepým k wůli

*) Hypothese.

slunce neswjťj, aniž pro hluché hudba se hraje: nemůžet ta weliká část čłowěčenstwa, kteráž w poltu a práci celý žiwot swůg tráwj, gjž vlastně celý swět se swými ústawy stogj, bez zgewenj stáwati.

U této části lidu gest neywyššj, řekl bych, hladová chlopnost wětenj; tauha po budauojm blahu, gak prwé (wiz 4.) praweno, často gedinau sladjej a sľljej krápěgj w hogných obtjžjch žiwota. Čjmby stal se swět při té lehkownosti a tom prudkém tauženj po blahu nezkaleném, aby se weškerý tento lid každému podwodnjku nebo šljenci w kořist zůstawil? Nepaušťj-liž se čłowěk hladem trápený také do tráweniny? Weškerá historie starého i sawěkého pohanstwa, a bolestný pohled gakowými přehnusnými nešwarami ten hlad po zgewenj těch lidskému oku nedohledných tagemstwj w budaucnosti náš zahánj, gest zagisté neyhlasitěgšjm ano nepřemožitelným swědectwjm o potřebě prawého a postačitelného zgewenj.

Gizť se pak všickni mudrcowé w tom aspoň srownáwagj, že všemohaucj swěta půwodce — nebo gak se nowěgšjm po pantheosu wjce ľbj — že ten *duch wšeho mjru* welni dobrým gest, a každé okázalegšj potřebě swého tworstwa howj, anogméně „*Otec*“, gjnz my Boha podle zgewenj nazýwati uwykli, zdá se gim pauze pro tu geho dobrotu nade wšecky giné k prawdě výborně dopadati. Gakáž by to ale dobrota byla, gaké otcowstwj, aby kterýs z lidských otců děti swé w hlubokém lese východu prawého hledati, s úzkostj z bludu na blud

běhati widěl, a něka sám nešel, nýbrž ani služby svělio k nim neposlal, genž by ge cestau prawau wywedl? Možná-liž horšjho otčjma ne-li otce sobě mysliti? A Bohn, tomu neyvýš dobrému dachu všeho mjra byla by tak studená ukraťnost jako přiwtělenau a nerozlučitelnau vlastnostj? — Toť by každé ponětj o dobrotě Božj pekelnau lžj, anebo nesmrtelnost duše pošetila smysleňkau býti, a celá na těchto člověčenstwu neydražšjch prawdách wystawená nauka mravnosti rozpadati se musila.

Snadže nám ale Bůh aniž který giný člen té řjše nadhvězdného zgewenj podobné uděliti nemůže, nemale mostu, gak by na nás tělem pogaťe dachy působil? Wywraťj tato námjtku owšem všeliké ponětj Božj všemohaučnosti, a proto vlastně ani powšimnutj hodna nenj. Že se však předece činj; proč bychom se u nj ohwjtku nezastawili, nikoliw abychom teprwa most ten stawěli a naň swětu prstem okázali; k tomu as Bůh a geho newiditelná řjše rady našj nepotřebuge: ale abychom z podobenstw u widitelných wěcj o domnělé nemožnosti Božjho na nás působenj zawjratí mohli. — Widjmeť pak, přihlžegjce něco pozorněgi ke tworům zewněšjím, při podiwné weškerenstwa spogenosti, tu podiwnau zwlášťnost, že všudy wyššj trjda tworstwa pomahawě do trjdy nižšjho tworstwa sahá. Země opjná skálu a umj sobě klj zhotowiti, aby gi oděla; rostlinstwo kryge a kypřj zemi, a ta neynižšj čeled' mechů umj se w ni zawrtati, aniž mu nebozezu dlužiti

se třeba; živočichové mrvj rostlinstvo, mnozí
ge rozšiřuj, ano také ošetřuj; člověk pak sto-
ge nejvyš w tomto widitelném světě, pomáhá a
řídí téměř weškeré tworstwo, slituje se nad ho-
wádkem, potřebné pjece sobě nashlízeti nemohau-
cjm; wykazuje každému druhu tworstwa gisté me-
ze, a wyje tu a tam neyzufiwějsj žiwly panem
nerozlomným, aby záhubu druhům swým nestro-
gily, a nezáže se stromu, gak by geg štjpil, ani
ohně nebo owce, gakby onen hasil nebo tyto
před wlkem uchránil?

Nenj-li od člověka až k Bohu — pramenu
newysychajcjm wšech dokonalostí — samá prá-
zdná, bohopustá prostora, gak že nenj; proč by-
chom nesauidili dobře, že podobných poměrů ta-
ké zde stáwá, an se celý svět pouze patiskem a
obrazem newiditelného bytí spatřuje? Nalezá-li
tedy duše naše most, po němž by na tworstwo
pod sebou i na své vlastnj hmotné tělo a na
giné lidské mysli působiti mohlo; nenjť pochyb-
nosti, že také Bůh a geho swatým welenjm kaž-
dý občan geho newiditelné řjše na nás působiti
a skryté nám potřebné věci gewiti může, aniž
třeba, abysme, gak by se to státi mělo, radau
jim teprwě posluhowali.

To pak gestli možno, gestli třeba; nenj po-
chyby, že se také stalo.

9. Namjtáť se nám opět: „Byť se wšacko
prawdau bytí pustilo, co potud praweno, a Bůh
také skutečně swětu swau wůli byl wygewil, nudaž

se, medle, wy wěřjcy s tanz težkostj nepotkáváte, kterauž gste prwé nám byli wytýkali. Swět se honosj sterým zgewenjm Božjm; každé s tolikěřých zgewenj dokládá se býti prawým, od Boha pocházegjcm, přesné prawdě učejcm; každé za sebau wolnan část člowěčenstwa potahuge: a předs gedno druhému se protáwj; i w naukách swých sobě odporuge. Nenj-liž to důwodem, že naposled žádného prawého zgewenj nestáwá; a stáwá-li které, podlé čeho prawoty geho poznati? Nebo gak zase dobroty Božj, že na sta millionů lidstwa w bladech opauštj, uhágitj?“

Neypřekwapeněgšj opravdu byl by to předaudek, zawjratj z toho, že každé zgewenj wylhané a z podvodu osnowané gest, pakli gsme to o několicu, genž se za Božj zgewenj wydáwagj, shledali. Ano právě podobný úkaz gest patrným a plnohlasým swědectwjm, že gedno z těch zgewenj přesné a z Boha pocházegjej býti musj, an by bludař a podwodnjc byli newěděli, po čem podwody swé formowati neb upodobiti; tak gako nám neberný a falešný penjz gestost prawého doswědčuje, tak to i při zgewenjch platj.

Uhágitj dobroty Božj při takowém úkazu bylo by owšem člowěku těžko, kdyby gj sobě Bůh nehágil sám. Gednákť gest i slepých, i hluchých a chudých třeba, aby widomj, slyšjcy a bohatj darů sobě udělených tjm lépe ceniti a wážiti sobě uměli; aniz pro to sám slepec a nuzák Boha nedobrym nazýwati se opowážj, wědauce, že byt

gim byl také z dobré strany Twáree dobrotiwý něčeho uskrownil, druhau to dobře nahraťuge, a dost bohat gest i budaucně nahraditi. — Že gest Báh dobrotiw, nade všecko pomyslenj lidské dobrotiw, gest prawda nade všecky prawdy wznešená: a hle! přede zatápj kwetancj kraginy mořem; pohlcuge bohatá města zemětřesenjm; hubj lidstvo neúrodan, wognau, morem; gakaž to dobrota? Počkeyte páni se swým saudem až k závěrku hry. Mámeť na tomto podlunnjm světě teprw prwnj wýgew; kolikrát se gestě opona wyhrne, newjmeť ale až na konci posuzuge welikého Autora.

Gsať pak, kteřj gistj, že se některé a to neypodstatnějšj zásady Božjho zgewenj téměř všudy nalezagj, ač stáťjm zašlé a rozmanitými přjsadami přeplněné. Uwedené a mně aspoň známé příklady podáwagj o tom dobré svědectwj. Gest-liže tomu tak, mohli bychom, wěc po lidsku wážjce, mysliti, že nenj národa, gemužby z půwodnjho přesného zgewenj aspoň některé záziwné častečky až potud nezbywalo, gakož na to list sw. Pawla k Řjm. II, 14. skutečně narážj; toho ale pro staw gegich dětinstwj, gako dětem zubů nomagjcjm, potřebj a dobře. Takí slunce, ač swau dráhu denně přebjhá, přede všechněm národům na světě hned a na gednau neswjťj, ano vycházegjc dlanho s se rostj nočnj zápasj, než plnau světlost podáwá. Ani prawé zgewenj Božj swětu hned na počátku w plné světlosti uděleno nebylo, a rozhořewši konečně w dokonalau gasnost, nemělo se hned co

blesk rozlétnauti po světě, alebrž co sijné horčičné
anenákla růsti, co kwas zpovolna maukau kysati.
Až se dnowé časn naplnj; národové potud sot-
wa při měsjéném světle sedjoe, oči své tak se-
silaj, že plnost světla Božjho zgewenj snezan,
odhrne Pán gisté oponu, kterauz se gim až potud
zastjrá, a oni sami wydagj Pánu svědectwj, že
dobrý gest nenděliw gim plnosti světla, gestoby
se gim byly gasnem, oči geště wjee zakalily.

Ze gich předkové poznánj prawého zgewenj
nedošli, gsauce newinni, to zůstawj bez pochyby
Bohu na starosti, aniž té neymenšj pochybnosti
o dobrotě geho nebo zase o té prawdě, že gen
Kristus cesta, žiwot a brána gest, a žádný k Ot-
ci nepřigde, gestli On ho nepřitáhne, sobě ne-
připauštějce. Neywýš, že tjm se potěšj, čjm w
podobných památkách na své newinné w pohan-
stwu wězjej předky my se těšjwáme, že Bůh ne-
skončeně dobrotiw ale i sprawedliw gest, že na
člawěku, seč ho nenj, nežádá, a že tady teprw
počátek našeho dlauhého žiwota trájme. Geť
nám i neywyššj dobrota Božj až potud toliko
člínkem wjry, gakkoliw, co do bezpečnosti, wše-
likau matematickau gistotu přewyšuge.

Aby ale proto, že se mnohá zgewenj za
prawá a z Boha vycházegjej wydawagj, prawého
rozeznati nebylo, toť by owšem nad osud člo-
wěčenstwa nic nebylo smutněgšjho. Než djky
Bohu, že tomu tak nenj! Mámeť průby, po nichž
přesnost a čistotu zlata, dobrotu stromu, cenu

ljku poznati můžeme; rozezná se penjz neberný, spis před tisjci lety podvržený, ať tu mnoho a to umělých podvodnjků pauze djla lidská upodobiti se snazj. Bylot by zlé, aby se djlo Božj, kde gedcn toliko půwodce mōten, od klamu a šjlenosti lidské dobře a neklamně rozeznati nemohlo. Toho však na mně tu nežádey nikde, abych zde wypočjtal, čjm se to přesně božské zgewenj od každého nepravého lisj. Dost na tom, že neyotrlejšj skeptik, pakli gon skaumage prawota zgewenj podlé našich kriterij, schwalně zraku svého rozumu nezastjrá, zwolati násj: „tu gest prawý hlas Božj; tu přesný ráz početi gon Bohem chované, a *kdyby sám řenděl s nebe mīmo to kázal*, Gal. I. 8., *lichá a prokletá* neprawda gest, cožkoli by proti tomu a přes tu zgewenj mlawil.“ Takť sauhlasj zgewenj toto s rozumem i srdcem člověka; tak powně přiléhá k věčným zákonům přjrody a weškerého historického swěta: *) ale tolik také w sobě cho-

*) Někteřj z nowějšjch mudrců nacházegj pauze, přj, z domyslu. — w čemž se ale bywle co křesťané wychováni welice klamau — neylibějšj sauzwak Božjho zgewenj i s přjrodau i se swětem. My o tom nepochybugeme, ano té wjry game, že čjm gasněgi stjizliwým skaumatelám zákonů přjrody a wšeho mjra pocheduě gegich pěkné wědy zaswjťj, o tolikěž mocněgi podiwná shoda tato před oči gim wystaupj. W tom ale nic se s nimi nesrownáwame, gestli někteřj u p. Dr. Heinrich Ritter über die Erkenntniss Gottes in der Welt etc. biblj zgewenj božské ob-
sahugij, pro gegj nápadnau shodu se zákony swěta, pauze wý-
tahem shrnutým Božjho se zgewowánj we swětě nazýwá, gegž Bůh pro mdlobu a nepostačitelnost lidského rozumu byl utčinil, kterýž

vů rozum i zákony přírody přewyšugjoch (transcendentalnjch) nauk tagemných, tolik podpor gen mocj božskan zdělaných, že nic člověka i Boha hodnějšho a důstognějšho pomysliti se nedá, byt se i neydowtipnějšj myslitelé z celého swěta w godiný senát sestaupiwše, celý žiwot swůg to-ma účelu obětowali.

Takowé gest to zgewenj, které nám křesťanům ti sprostičej rybaři z Galliloge o wěčném slowu zůstawili, w němž duše naše wšecken pokog a wšeliké obđerstwenj nalezá, gakého se gj ze stndaic swětské maudrosti nikdaž neprýštj, gehož působenjm ale — ku podiwa — i blaha wezdegšjho tolik nabýwá, že sám Montesquien neamj sobě wyložiti, odkudže podobný wýsledek při náboženstwj pauze s wěčností a s nebem se objragcejm plynauti může. Tadyž také prawý křesťan spjš statků a zlata, spjš sláwy a přjzně swěta i vlastujho žiwota se zhostj, než by sobě náboženstwj našeho pána Ježíše Krista násiljm nebo lstj odegmauti dal.

by bez biblj hlasu geho ze zákonů swěta tolik rozlehlého byl neporozuměl. — Byl by tu Báh obyčegným kompendistan, podobným našim wýtažnjkům, gežto se tak často k wůli chudšjm zákům ulitugjce z obšjrného a drahého spisu stručný přehledspisugj. A však w tom bychom ničehož Boha nehodného newiděli; než proč vlastně od p. Rittra a geho staupenců se nchylugeme, gest to, že u wýtahu nikdý se nenalezá, čeho w dŕle obšjrném nebylo. To však právě w biblj a podáwaném zgewenj božském spatřugeme. Weškeré totiž rozum a zákony přírody přewyšugjce nauky, gežto se w zgewenj Božjm k swrchlowané potřebě našj nalezagj, hledagj w přírodě a swětě marně swého wýkladu.

II. Wywinutj bratrstew hluboko w ko- řenech křesťanstwa wštjpeno.

10. Když se bylo slovo od věčnosti bez za-
čátku zplozené v křehkou nádobu lidského těla
skrýti ráčilo, podrobilo se, až na svou božskou
přrodu, všemkerým zákonům, gñž svět se svými
plody podléhá; i zgewenj i nauka Gjm zvěstowa-
ná, mimo svou nebeskou stranu neporušenosti, tak
se v rauch lidské řeči wtělila, tak se rozšiřo-
wala a rostla, jako všekeré vědy lidské, leč že
za času dětinstwj svého častěgǵjho přispěnj prsta
Božj všemohaucnosti potřebovala. Každý totiž
otec dítka nedávno rozené blízko sebe pěstuga,
a sám na své lokty častěgi béře, aby, dokud
toho dítě samo ještě pro mđlobu provesti ne-
může, Gjm by synem bylo, svět z objmánj, cho-
wánj a celovánj otcowského o původu dítěte
bezpečné zprávy nabył. Tudyž to celovánj na-
šeho nowěrozeného náboženstw od Otce nebe-
ského tolikými zázraky za geho dětinstwj; a hle
našliť se hnedle lidé *malčěj owšem, neť mnu-
drým zůstávaly ty věci giž tenkrát skryty*,
Mat. 11, 25. který toho wjc než pauhé tučenj
měli, že kdo tak *słowa žiwota věčného mti, a
takowé skutky činj, nemůže pouze syn Josefůw
býti, gakež domnyn byl*. Luk. 3, 23. Když
pak konečně nauku Geho při hlawnj přábě, *guko
strom po owoci, na vlastnjm srdci prawau býti
poznali*, Jan 7, 17. i *slůwu Geho*, Mat. 17, 2.
— a. *spatřili*, složili slawně ústy Petrowými wy-

znáš své výry, Jan 6, 70. gak byli usěřili a poznali, a newědauce, k komu by šli, opuatiwše wšeccko, chodili s njm, ehtjce také s njm gedno býti, gako On se swým Otcem nebeským gedno gest.

11. Gikž pak toto združenj uřednjků Páne s gegich mistrém také hlawnjm zákonem přjrody býti spatřugeme. Wšeccko stegnorodé wjže se tjm zákonem; pára wznášj se rychle pod oblohu, aby se slaučila se swan stegnorodau přjzaj, a došedši w žiwetě oblak swého kapalného těla, urodiwši se co déšť na této zemi, ohwátá, co může přes wšeligaké překážky potokem a řekami, ažby zas se swým materským mořem w gednotu wešla; tak se nsazuge země k zemi; zwěř k zwěři se družj. Tak každá individualnost, o sobě stojce, cjtj se neblahan, pokud se nesdružj se swan stegnorodostj. A však zákon družebnosti gest obeonějšj, by toliko ke tworám stegnorodým se wzťahowal. Wšeccko, cokoliw ráz všem ocného stwořitele, co půwoda a otce swého do sebe má, gest opět wzágemnanu wazban w gednotu slaučeno, pokud tomu toliko zachowánj vlastnj každému tworů gedinosti pauštj. Co chce u p. to slunce se swým swětlem a teplem, nebude-li mjti swých bludic, swých tworů po swětle a tepla práhnaucjch? Nehude-liž podobno matce, gjž se marně prs mlékem nadýmá, když djtěte nenj, gež by k němu přiwinula? Co gest ten král w tworstwu — ten šlowěk hrde se k nebesům ne-

sauej — co ten čerw a geho nohy lezauej, co
gsau oba a weškerým tworstwem této slunečnj
saustawy bez slunce? A kdož pomysli by mohē,
že tož slunce s ginými slunečnjmi saustawami w té
wzájemné družebnosti nestoj, gako se tu dole
s čerwem a trawau spogilo? Takowāže spogi-
tost shledáwáme i w společnisti státnjho těla; ne-
můžeť vláda říci „poddauj, nenj máš třeba;“
aniž tito prawiti mohau: „obstojme bez vlády,“
a kdekoliw stáwá se, že se wazby státnjho těla
potrhaej, dlanho-li trwá, že se rozwaliny sta-
rého stawenj rychle a wazbu nowého těla hrnau.
A však gestliže swrchu družebnost weškerého
tworstwa gen zákonem nutnosti wyhrazenau býti spa-
trugemo, gest naproti tomu družebnost w státnjm
těle nikoliw gen pauhé toliko nutnosti a přirozené
přitažliwosti, leč wjce rozumem uznané potřeby*)
a newynáčené umiluwitosti výsledkem, týmiž žiwly
se udržugje, z gakýchž zrůstá. —

Když tak všecko, co gen w oči padá, při ney-
prudšj snaze o wychowánj vlastnj individualnosti,
swrchowanau družiwostj dýchá, možno-liž, aby to-
liko w říši duohů samá odstrkawá ráznost a ne-
družebnost wládla? Nemusjme-liž i zde říci, —
nic tjm článku wjry o neywyššjm bláhoslawenstwě
Boha w sobě samém nengjmagje, — co gest Báh,
nemage sobě přidružených bytostj rozumných, na

*) Uznáwát sebe newzdělanějšj člověk, že wylaučiw se zo
wšech wazeb státnj společnisti ani na neynižšj stupeň časné
bláženosti se nedostane.

něž by z hognosti swého blahoslavenstwj přeljwal? Kde může tak Boha s geho všemohauenostj, s geho láskau a neyvyššj dobrotau w řjši weskrz prázdne sobě mysliti? Nebo gak že zase možná o gestosti rozumných bytostj bez spogitosti s Bohem mlawiti? Zagisté i tu všecko takowau láskau po sobě nyge a žjznj; tak bez sebe — až na Boha sobě samému postačugjcjho wadne a hyne, gako we swětě widitelném; s tjm genom rozdjlem, že zde weškerá družebnost čistočistě ze zwolnosti vyplývá, nade všecko naše pomýšlenj pewně sawisj a prwopůwodem té spogitosti gest, genž se w stwořených věcech tohoto swěta po nj teprwé zobrazila.

12. An se byl Syn Božj, gakž 10. okázáno, se swým wtělenjm všem zákonům tohoto swěta podrobil, pokpď od Boha *wštipeni byli*, (Mat. 15, 13.) nemohl toho powšechně se gewjcjho zákona newšjmawě minauti, což by aní s účelem Geho wtělenj se bylo pesrownávalo. Nepřiselt, aby samotail, leč aby rozumu a srdcj lidských, cokoliw zeminau, sobětnostj a pustotau zapáchá, wyhostiw, mysl nebeskau w ně wštipil. Nebyloť ale mezi weškerými zákony přjrody žádného w lidské společnosti tak hanebně nadužjwáno, gako zákona družiwosti. Ohromné státy wyrostly gsau tenkrát mezi lidmi, ale nigakau umluwitostj; gen meč ge srazil a w nich břitce wládnul; dewět desetin člowěčenstwa, ne-li wjce, potratilo swé individualnj zwůle, sklessi w řadu a bezpráwnost nerozum-

ných howádek. Náboženstwj pak, magjc wúbec wšeliké křiwdě nadcházeti, stálo w službě několika oligarchů, bywši wúbec státnjũ tělem pohl-ceno, tak že geho représentanti gen takowé wěst-by mluwiti směli, gaké se státu whodnými zdály.

Ani králowstwj tohoto swěta zakládati nepřisel owšem Syn Božj ; (Luk. 18, 36.) ale také toto křiwe štjpenj, nebywši Otcem nebeským štjpeno, nemohlo newykořeněno ostati. — Naši nowějšj opravcowé státnjho těla byliby množstwj nových zákonů proti takowým neshodám natwořili, gen sebe samých opraviti zapomjnagjce, gako se wúbec za nowějšjch dob obyčegně prach wšeliký napřed s nohau oprašuge. Než Kristus wida swým božským okem, že člowěk, — leč by se znouu narodil z wody a z ohně Ducha sw., (Jan 3, 5.) nigakž močen nebude, ani tohoto zákona družebnosti, byt gen po hlasu přjrody, wěrně plniti, položil za prwnj základ toho znouu narozenj sobě i těm, kteřj se geho staupenci státi chtěli. Dwogj žiwot, dwogj k němu porod; chtě pak umýwati bližnjho, mæg sám napřed ruce čisté.

S těmito po druhé rozenými wešel již u wazbu neytužšjho přátelstwj, sedružiw ge k sobě a přiwinaw tak ztuka, gak tomu zákon družebnosti pewně chtel. I byli s njm gedno a zůstali s njm gedno, gak se za to byl modlil. On kmen, oni Geho ratolesti. Wšeliká sobětnost, genž ráda kořeny sama o sobě zakládá, byt i kmen wedlegšj ugmu trpěl, zničila se, gakožto

neyškodliwějšj protiwnice zákona družebnosti; opustiliť wšecko, co měli, staupenci Geho a následowali Geg. Wšecko to pak dělo se neyšširšj zwolnostj, panze z čistěho přesvědčenj a z přigaté milostj. Neywyššjho wjry. „*Nehaete také wy odegiti*, táže se staupencůw swých Kristus, (Jan 6, 68.) *když byli mnozi z geho býwalých učedníků zpět odešli, nechodje s ním wjce*, (Jan 6, 67.) gakoby řekl: nebránjť se. Ano co ku podiwu, trpj se na kmeně, dokud se sama nezčjsla, i ratolest wlěj, hrozná nenesancj, kmenu zrádně kořenj podrywagjej.

Wšem gim *geden* společný Otec na nebesjeh, stwořitel Adama, z něhož wškeré pokolenj lidské pocházj, ač každodenně lidu barew neyrozmanitějšjeh od Aethiopa až k Ewropanu z Gallie před očima magj; a tjn přetrhlány gsau wšecky rodopisy tam těch o pocházenj z Jowiše, tu těch z Apollona nebo Merkuria, i založenj na nich mezi lidstwem rozdlowé.

Gako gim pak wšem *geden* toliko společný otec byl; tak též s gedného gen stolu krmj pozjwagj; z gedného společného měšce ge sobě opatřugj; po wůli gedného zaměstnánj swá řjďj, nižjho oslawenj krom swého Otce na nebesjeh nehledagj, tu gedinau radost magjee, že gsau gména gegich w nebesjeh napsána.

Máže-liž, medle, obraz bratrstwa žiwagi a nápadněgi doljčen býti? *Geden* společný Otec; z gedné matky druhý porod; společný pokrm

pro duši i pro tělo; zaměstnání jednáno vůli řízené a k jednání účelu míjející, kdož mohou tak sdružení lidé býti, nedáme-li jim jména bratři a sester? Gak pak oni sami se nazývají? Gakž jinak, nechtíce sobě přezdíwati, než tím jménem, které přibuznáno družebnost gegich celano prawdau wygadnuge? Syna Božího nazývají: mistrem a pánem, Jan 13, 13. čimž zagisté gest, wykázaw se mistrowstwím svým i kdy nohy učedníků svých umýwá, i kdy na kříži pňuje: odpust' jim newědanejm co činj, wolá. On však sám nikoliw služebnjky swými nebo učednjky, nýbrž pouze bratřimi a sestrami ge gmenuge. Mjsto důvodů přehogných, giehž mi zde žiwotopisowé Páně stědře podáwají, uweđu toliko (Mat. 12, 49.), kdež Pán sám wykládá, kdoby s ním vlastně w rodném přibuzenstwí byl, (Mat. 28, 10.) kdež k bratřím poselstwí posílá, aniž se bogj, žeby se w osobě mýliti mohli, nebo žeby, (Luk. 22, 35.) Petr obratiw se newědel, kterých bratřj by potwřizowati měl.

13. Čemu mistr učil, po tom se i po geho odchodu k Otci co neswěrněgi učednjci Páně řjžili. Gak sobě děti jednoho otee po smrti gebo počínáwají, tak práwě widjme učednjky po smrti Páně wěsti. Všickni malomyslni; všickni co ratolesti jednoho kmene po wytětj téhož na gdnom mjstě raněni, gdnau bolestj skljećeni; všickni se tím aužegj k sobě winau, pod gdnou střechu, w jeden dům zawjrajj, všem jim w němě

bolesti genom modlitba a návštěwowańj brobu Páně úlewy poskytugj. Byliť zase gedno a samj bratrj. Přicházj sljbený utěšitel; malomyslnost gegich se rozprchla; bolest gegich gest umořena; mužowé ti gsau wšecko ginj, než po odchodu Páně byli, gen po lásce, kterauz k sobě wzágemně lnau, znagj se tytýž učednjky Páně býti. Zatjm překonalo sjmě nauky Kristowy w oněch dnech hořké bolesti, dobu swěho porušowańj, za kteréž se gen hynati a na zmar přicházeti zdálo. Weležiwý prýt té nauky nezahynul, alebrž gen do tagemné hlaubky srdcej osazowal zatjm swé kořenj, a nynj k wýši a w šjť mocně a wjtěžně žene; cjrkew se přimnožuge; tisjcowé žádagj býti přistjpeni k témuž kmeni: ale nemohau ginák, leč se podrobugj druhému porodu a všem od samého Pána určeným wýhradám, což učiniwše, předstawugj nám giž kmen znamenitě urostlý a wšak od půwodnjho toliko počtem ratolestj se lišjcej. Geť gim wšechněm zas gedem toliko otec; gedem téměř stůl — neprawjť nikdo z nich wěci ty vlastnjmi býti, kterýmiž wládl — a gakkoliw giž pod gednau střechau směstnati se nemohau, přede weškeře množstwj gednjm gen srdcem a gednau dušj gest. Takěť se až potud ginák gmenowati neuměgj, než gak za dnů Pána byli nwykli, totiž bratrjmi a sestrami; neywýš že rozdjl staršjch a mladšjch bratrj mezi sebau znagj, a pro mohutnost těla, co prwé w gedné osobě wšecko se zawjralo, nynj gednotliwým bratrjnm wýhradně se swěrnge,

tak že jeden bratr pauze gazykem, druhý pauze okem a třetj gen rukau k službě celého bratrstwa se stává. Pod tjmto gménem sobě dopisugj a se rozeznáwagj, i když na sta mil přes meze zaslíbené země se byli rozptýlili, w městech celého téměř řjmského swěta bratrstwa založiwše. Prameny toho gsau krom swatých Ewangelij zwláště skutky a weškeré listy apoštolské, tak že gméno křesťan za těch dob w celém nowém zákoně na trech toliko mjstech nalezáme.

Takowauže sdruženostj swých wyznawačů chtěl Pán praporušený zákon družebnosti w lidských společnostech oprawiti, a gak dalece se mu powedlo, gewj giž nynj wšecky státowé, w kterých se gméno geho wzywá; ač wždy na swém stogjme, že Kristowo náboženstwj gestě plnost swého wrozeného swětla a tepla newyljwá. A tak — což vlastně k účelu našemu bige, — hluboko s kořenj křesťanstwa slaučila se podstata bratrstew, že křesťanstwo a bratrstwo wěcj stegnau gest, že dáwno před tjm než se křesťanstwo ústy lidskými wyslowilo, bratrstwo giž stáwalo, aniž kdo křesťanem býti mohl, negsa napřed sestrau a bratrem. --

14. Gakž ale wšhecko to s našimi bratrstwy vlastně sauwisj? Způsobem welmi přirozeným, as gako listj s kmenem, nebo prsty s tělem. To nepatrné bratrstwo, kteréž byl Syn Božj založil, wyrostlo postupem wěků w ohromné, welikánské tělo, gakož ge pod gménem cjrkwě křesťansko-

katolické po všech djelech země co bogugjej cirkew,—co trpjej a wjtezoslawnau ale také w kraginách nadhwězdnych rozšjřenau býti spatřugeme.

Tak ohromné tělo, ze *wšelikeho plodu rybjo* (Mat. 13, 47.) *shromážďené* we swém wywinowánj poslaupném ecle zákonům přjrody podrobené, tudjz u wnitř rozmanitými neduhy (z kacjrstwj) a zewnitř neystrašiwěgšjmi bařenj (z promásledowánj) zmjtané a w ustawičném bogi se všemi wázněmi těla, s weškeran wnadau swěta a s celau mocj brány pekelné postawené, musilo přirozeným během obrazu za swého dětinstwj malowanému welmi nepodobné býti. Gižt nestáwalo společného měšce, ani společného stolu na wečeře lásky; vlastnictwj, před zpuštěnjm Zionu newážené, nabýwalo opět swých zarozených ano potřebných půwabů, a mžikem ljhla se z něho sobětnost a nepřehledná řada rozdjlů stawowských, tak že nauka o powšěchném bratřtwa owšem hluboko geště w křesťanstwj tkwěla, na owoce však welmi neplodná byla. I zdál se negednau, dokona když vlastnj synowé proti matce cirkwi zrádně powstáwali, ten božský oheň Kristowa náboženstw na zhasnutj býti. Gen očitá přjtomnost toho, genž při dje swém až do skonánj swěta setrwati sljbil, o sirobě wěrných swých zastawiti nehrozil, způsobila, že swětlo to na wzdor hasitelů newyhaslo. Gehoť to zwláště působenjm šlo, že se za časů neywyššj wlažnosti a zástlosti w cirkwi wždy mužowé plnj ducha Božjo wzbu-

žili, kteří věgečku w ruce držjce pšenici Páne neobrožené od pléw třjbili, všelikau snét mezi pléwy k spálenj uwrhugjce. Takowými neywjce muži zarazily se společností tu bratřj a pozděgi i sester, genž w uzavřítých domjch wespolek o gednom chlebě u společného stołu žigjce opět swětu žiwý obraz půwodnjho bratrstwa w křesťanstwu na oči postavili, bratřjmi a sestrami se notodiko nazýwagjce, nýbrž swým druhým porodem, společným statkem, aučelcm a snaženjm také gimn gsauec. Ukazem tjm okřála cirkew až do swých neyменьšjch žilek. Gich hogné množenj a rozsazowánj se po weškerém swětě křesťanském gest neylepsjím swědoctwjm, i gak blahočinně w swé prwotnj pěknostě působily, i gak mnoho gemnosti křesťanstwu w geho neysmutněšjch dobách pro spasitelné ústawy zbýwalo.

Ačkoliw podobná bratrstwa pauze rady (wědlé nepomjgegjejch přjkazů Páne) poslušna se býti prawila, znamenal swět přede, že člowěk tak s Bohem sgednocený, w takowé lúsce k bližnjmu trwagjej té práhnaucj tauhy po blahu nezkaleném mezi nebeskými duchy minanti nemůže. I žádagj sobě také duše, gimž rad ewangelických pro uložené úkoly w swětě cele následowati možno nenj, w domjch nezawřítých a při ustawioném zápasu se swětem tauž gistotau strany swé budaucnosti po smrti se opatřiti. Bude gim to možná? Nenj pochybnosti. Gestit z každého přjbytku k nebi wyhljdka otewřena, a také po

pešine, z které dráhu weřegnan widěti možno, před bludem dobře ubezpečeni chodjme, nenj-li nám ginák možno, dráhy se držeti. Nemohant všickni w klášteřich žiwot tráwiti; neskončeně wětšj část člowěčenstwa má neodložitelné úkoly we swětě Bohem wykázané, ano ge-li klášterů a wšechněch wůbec mužůw w službě bratrstwa Kristowa stogjich to powolánj, aby swětu solj, swětlem a strážcemi u wěcj duše se týkagjich posluhowali, gest swěta zárownj zawázanost s nimi se o všeliké statky, gimíž wládne, ku potřebě těla zdělit. Nerowná-liž se tato w mnohém potu a mořenj vlastnjho těla sotně zjiskaná zásluha s břemeny o wychowánj a opatřenj mladých audů těla Kristowa při ustawičném zápasu s tolika w swětě se naskytagjimi pokušenjmi dobře té oběti, kterauž bratrj a sestry w uzavřítých domjch Bohu skládaj? Nenj-liž strast gegich mnoholičná, hoře při ztrátě nebo holesti swogat, nezdar mnoholetého úsilj a giných na sta lopot dost těžkým přjwažkem k dotženj wáhy těsných zdj, neodmluwné poslušnosti, tak řečené chudoby a panictwj? Dozagista! Gen gestli křesťan we swětě postawený všelikau lopotu swěho stawn za swatý a Bohem sobě udělený úkol powážuge a šgi swau pod tji swěho powolánj wolně a z čisté lásky k Bohu podává, wždy za pantjka tolika k vlasti nebeské se mage. Zaryge-li se ale co krtek do statků a rozkošj swěta, zapomjnage docela, proč že gediný z tworů blawn k nebi zpřjmenau nosj; wypadá-li

mu paměť i tanha geho poslednjho určenj z hlavy a srdce: tuť gest owšem weta po geho práwu k nebeskému měštanstwj. Páchnet všeckem zeminau, a nebe ho tak wywrhugę, gako oheň ani neymenšj krůpěge wody w sobě netrpj.

Gizť tedy křesťanu na swětě postawenému všeco na tom záležj, aby swého určenj nikdy nezapomjnage, dušewnj smysl swůg ku požíwauj nebes na wezdegšj kratinké pauti uprawil, a nikdy tak neseslábnul, aby nad geho nebeskau myslj zemina swjteziti mohla. Toto pak žiwé přesvědčenj gest právě matkau bratrstwa křesťanská mezi lidmi swětskými plodjcj. Užitečnost ustatečného pamatowánj na poslednj účel a hluboko cjtěná potřeba srazenj společné sjly k geho dosazenj wyzwala křesťany we swětě postawené, aby se, po příkladu klášternjch bratrj a sester w gegich prwotnj pěknostě, tak w úžsj společenský swazek křesťanské lásky sgednotili, gako se tito w swém zřizenj opět po příkladu prwnjho *Ježjšem* založeného bratrstwa spravowali. Geť tedy bratrstwo společnost křesťanů neywjce swětských *zwůláštnj a samoděčnau* wazbau sobě wespolek pomáhagjcjch, aby příkazy půwodnjho bratrstwa křjžem na Kalwarii potwrzeného horliwě a wěrně plnjce, nebeského někdy bratrstwa účastnými býti mohli. Podobagj se tomu půwodnjmu, na gehož kořenech se nesau, gako se wětew swému mater-skému stromu podobá, leč to, že se na koruně geho co ratolesti teprwé pozděgi wypučely, ne-

mohouce tedjž nedejās swāg oo do stārj tak a koljbky samého křesťanstwa odwādēti. Ale kterýž medls strom bued po swém wyklyčenj z gādra owoce plodj? A proto-liž geho w patnácti a dwa-
dejtj teprwé letech po wsazenj zplozené owoce slaběgi s gádrem sawwisj?

15. Okázawše předešlými myšlénkami — buď že pro samu wěc tu a tam méně účelnými, pro potřebu času, přede nigak zbytočnými — důležitost i přjhuznost bratrstew (až potud gen po swém hlavnjm účelu vymezenyých s křesťanstwjm), měli bychom tady gich historické wywinutj z prau-
da časů wypowědēti: ale neřku, žeby nás ta wěc až přjliš daleko zawedla, nedostává se nám k tomu postačugjejch pramenů, a přes to by nálehel ůkol podobný nikoliw do pagednánj a w časopis, nobrž do schwalnjho dūgapisu bratrstew.

Dosti na tom, že bratrstwa tato pozděgi si-
oc, ale přede zarazenau w kmenu křesťanstwj plodiwostj na geho wětjch se wygewila do wěků střednjch i hlauw porodem swým sálagjee. — Každodennj zkušenosť, gak že sražená sjla lidj k gednomu účelu společně pracugjejch djlů o-
kromná wykonáwá, gichž by snad statájcové na konec nepřiwedli gen po sobě a o sobě o ně se pokaušegjee, přenesla se z widitelných také na wěci newiditelné. Cjtiloť se, gak se srdce we zboru pobožných pobožnostj moeněgi zahřjwá, než kdy o samotě postaweno; widele se, gak se me-
zi bratřjmi znamenjm bratrstwj opatřenými památ-

ka poslednjho účelu křesťana častěji a živěji obnowage, gak se k horliwesti slowem i přikladem, gsauce bratřimi směle a rádi napomínajj a gak tudjž prwotnj láska, družebnost, pokog, tičnost a jiné sličné ctnosti křesťanské w nich hogněgi se spatruj, než mezi křesťany podobnau wazbau s cirkwj tautěgi nesgednocenými. Ge-liž diwno, že sotwa gedno se bylo porodilo, hned po geho příkladu po weškerých zemjch křesťanských druhdy pokynutjm cirkewnjch předstawných, druhdy ale puženjm samého wětrějho lidu podobná bratrstwa w městech i po wjch hogný wzrůst brala.

16. Že pak bratrstwa tato z obecného lidu wylišená, právě proto zvláštnjm také účelem i znamenjm od lidu w témž bratrstwn nestogjřjho rozeznáwati se musila, gako se za příklad křesťanstwo od židů a pohanů, klášterstwo i kněžstwo od neknežj a nemnjchů různj, plyne ze samé přírody věci. Nerázniloť se bratrstwo nie we swých pravidlech od jiného lidstwa obecnau všem křesťanům powinnostj lásky k Bohu a k bližnjmu, nie všem společnau naukan wjry, nebo plněnjm cirkewnjch přikázanj: ale přes wšecky tyto křesťanské známky ukládalo sobě ještě zvláštnj bratrské účely hnedle toliko k rozwiwenj dušewnjho spogenj s Bohem, hnedle k účinné lásce směřujcej, lišje se opět od klášternjků a kněžstwa, že neywjce w světě ostáwajce, slibem nikakým k ustawičnému setrwánj audové bratrstwa

se newázali, mohauce wždy tak wolně ze spolku bratrského wystaupiti, gak wolně se weň zapsali.

Od společnosti však, gakéž za našich duů w každém pravidelně rostaucjm státu hustě wzni-
kati, kwěsti nebo také umjrati spatřugome, a gimiž
se zagisté neysličnějšj účelové k blahu státnj
společnosti dosahugj, rozeznáwagj se swým pů-
wodem, půdau swého působenj, zvláště pak žiw-
lem swého wnitřnjho žiwota, byt drahdy i w ná-
zwa swého zvláštňho účelu skutečně se potkala.
Neboť společnosti tyto wesměs z kůry státnjho
stromu rostau, všecky gen pod ochranau nebo
aspoň s wědomjm státnj vlády působj a k blahu
swému nebo i bližnjch swých gen potud zřenj ma-
gj, pokud se w mezjch wezdegšjho žiwota zawjrá, bý-
wagjce k saučastenstwj společenskému bud gen pauze
ziskem swým a bližnjho, nebo taukau po chwále
nebo také uslechtilau roznjcenostj lásky k člowě-
čenstwu přiwábeni a také udrženi, kdežto bratr-
stwa, gak wjme, ze stromu náboženského wyrostla,
působenj swé pod ochranau nebo wědomjm cjrkwě
gen na gegj půdě gewj, weškeré zřenj swé k
žiwotu budaucjmu obracegj, a všecku posilu we
swém působenj w křesťanské lásce k Bohu a k
bližnjmu hledagj.

17. Gako pak k upůsobenj wezdegšjho blaha
člowěka přemuoho wěcj přispjwati musj, o každu
pak z nich zvláštňj společnost zasaditi se může,
tudž widěti gednoty řeky s řekami zasnubugjčj,
dráhy železné aljwagjčj, škody krupobitjm, bauřemi,

ohněm a ginák zniklé nahražugj; společnosti, genž sirobě rodiče a žiwitele nahražugj, dožiwotnjho opatřenj člowěka pogištugj; společnosti kenečně, které spanilým úsiljm řjsi osvěty rozšiřugj, nebo ušlechtilým namáhánjm o wychowánj opuštěných dětj, o zaopatřenj mrzáků všeho gměna péči wedau, nebo se i w zápas s nepravostí a zpaustau mrawů paustěgj. Rowněž tak — ač gedna gen wjra, gedena Bůh a gedna gen gest láska — gest přede množstwj a rozmanitých wěcj, genž k nerozlučitelnému spogenj s Bohem pomocně působj, a tauž důslednostj mohlo i w ejrkwi mnoho rozmanitých bratrstew zniknati, gakož i skutečně znikla; aniž se proto všeccky žadaucj věci — gakož toho potud také w státu nenj — swými potřebnými nástrogi opatřeny býti shledaly.

Nemožnáť nám všech bratrstew, genž během wěků z lůna ejrkwe zrostla, a z nichž tu a tam mnohá do dnes kwetau, giná ale bauřemi časů pohynula, zde wypočjtati. Čelnějšj ale mohla následugjcej býti:

a) K wzdelánj vlastnj i bližnjho pobožnosti směřugjcej bratrstwa, gehož společnými modlitbami, zvláštnjmi pobožnostmi, kostelnjmi slawnostmi, zewrubným nawštěwowánjm weřegných služeb Božjch, zachowáwánjm domácj pobožnosti, kagienosti, posty, wypůsobenjm kazatelských řečj, křesťanských cwičenj, zvláštnj úctau Neyswětějšj swátosti oltárnj, blaboslawené Panny a giných swátých, pravidelným přistupowánjm k swátostem po-

kónj a oltárnj, častým rozjímánjím smrti, rozší-
řovánjím a opravenjím náboženského vyučovánj,
cwičenjím zpuštělých řemeslnických učedlajkůw,
zawázanostj swými časy máe swaté obětowati dá-
wati a na nich býti, modlábami a podobnými
prostředky docjlití se snažila, jako :

Bratrstwo křesťanského cwičenj,

- *) — poklony Neysw. swátosti oltárnj,
- *) — pěti ran Krista Pána,
- *) — smrtelné anzkosti Kristowy,
- *) — Neyswětěšj Trogice Božj,
- *) — Šťastné smrti,
- nábožných škol Jezýškových w Paříži za-
ložené 1678, a všem biskupům od papeže
Pia V. schwálené,
- kregců a šewců též. tam r. 1654.
- *) — Jezýš, Maria, Josef,
- *) — Jezýš, Maria, Anna,
- *) — Útěchy Mariánské neb bolestné p. Marie,
- *) — gnréna Mariina,
- *) — pomoz Maria,
- *) — Mariánské,
- *) — růženecké,
- *) — swaté matky Anny,
- *) — sw. panny Barbory,
- *) — sw. Otálie,

*) Hwězdickau posazmenaná bratrstwa kwěta druždy také
u vlasti našj, gmenowitě pak w arcibiskupstwj a w Buděgowi-
ckém biskupstwj, tehdy gedno tělo působjceh, gakž z wygádřenj
† arcibiskupa Chlumčanského k geho král. Gasností switá.

- *) bratrstwo sw. Beněse,
- *) — sw. Jana z Nepomuka,
- *) — Anděla strážce,
- *) — škapuljře,
- *) — třetjho řádu.

b) Gakkoliw pak tato bratrstwa po gměnu gedině ku vzdělánj pobožnosti směřowati se zdála, byli s nimi přede zhusta ginj dobročinnj účelové spogeni; neb takowé gest náboženstwj naše powahy, že kterýkoliw geho článek wezmeš, ať z předu, nebo ze středu a pozadu wždy se w člověku uginá, a w celost stromu roste.

A však byla gsau také bratrstwa, a gsau gestě z části, neywjce na výkonost křesťanské lásky působcej; k gakémuž ejli ahnužny pro chudé sbjrala, nuzné potřebami žiwobytnjmi opatrowala, nemocné a bláznivé nawštěwowala, i péči o gegich ošetřenj měla, pohřeb sámowrahům, nalezeným umrlcům a utraceným zločincům wyprawowala, o bezpečj pocestných, pautnjků a gich schránu se starala, nebo na wykaupenj křesťanůw z tureckého zagetj penjze skládala. Ani opatrowánj sirotků a nálezňat, zgednánj a naprawenj lékařů pro chudé, wyprawenj pohřbu a ohětowánj mšj za zemřelé nuzáky nebylo bratrstwjm obtěžno; gegich účiniwá láska starala se o wěno chudých newěst, gakož o polepšenj weřegných newěstek, o útočisté a ošetřenj opuštěných cizinců a propuštěných z nemocnic poudrawencůw, o smjřenj nepřatel a těm podobných spanilých skutků. Z

bratrstew podobných wešla mi w známost: bratrstwo Alšianů či Cellnjkůw w 15. stoletj zawedené; bratrstwo Mostownjků z 12. stoletj, mylně od sw.

Wáclawa odváděné;

- od sw. Filipa z Neri 1548 založené;
- o počestnost mravů pjljcej, gichž we Wlašjch wjce a wjce z části do dnes kwetancjch;
- Swornosti, kteréž sw. Karel Borom. na 4. sněmu Milanském zvláště schwalowal, toto uwáděge: „Ut odiis, dissidiis atque inimicitiis occuratur, rursusque paci, cujus fideles amantissimi esse debent — tot sanctis vinculis inter se juncti — consulatur: id praeterea episcopi paterna sollicitudine curent, confraterniam in sua urbe ac dioecesi talium hominum instituere, qui morum gravitate, spectata integritate et auctoritate praestantiores sunt; cujus officium sit, discordiae flammam extinguere, dissidia amovere, concordiam suscitare, pacemque inter omnes conciliare.“ *)

Nikoliw všecká bratrstwa, ale předece walný gich počet nalezáme zde wyznamenány, a z těch giž zawjrati lze, gaké gich množstwj a působenj

*) Podlé gména řádem w skutku ale předece gen bratrstwem byla taž společnost, w kterauž 1517 někteřj rakauštj šlechticowé wašli, a genž se pod gménem Řádu střjdmosti i w Korytanech a Štýrsku rozšjřila. — Gaktě se dáwno mnohý ušlechtilý kwjtek w zahrádě křesťanstwj hleděl, gegž nyněgžj swět za swůg plod wydává!

býti musilo. Že pak nyní působení jejich více z podání a důmyslu než ze zkušenosti poznáváme, stalo se winau druhé polovice minulého století.

(Pokračování.)

5. O hluboké Církve prozíratelnosti, kteráž se stkví při obírání a uspořádání perikop příčinou liturgie užívaných.

Od

Karla Boromea Císaře,
faráře Wosowského.

Wšecko, což nás při tělesném zachovává životě, nás slyj a občerstvuje, káže dobrotivý Bůh nám k potravě a rozkoši růsti ze země; onť nás sytí chlebem wezdegšjm, opatřuje pokrmy špižrny naše, korunuje rok dobrotivostí swau, tak že z swrchované štědroty jeho, weškerá příroda pro nás rozkošné rozprostírá sklady své. Než stogj-li člověka život cele chlebem toliko? Nikoli; potřebeť on, gelikož z části duchem gest nesmrtelným, potrawy netělesné, duchownj. — A však nemůže nestatečný člověk a nemocný wzjti, nebude-li gemu dáno s nebe (Jan III. 27.) od Otce swětél, od něhož všeliké danj výborné, a každý dar dokonalý sstupuje: (Jak. 1, 17.) a od gehožto božské moci všecky věci, kteréž k životu leč tělesnému, leč duchownjmu náležej, darowány nám býwagj.

Gakož tedy w rozsáhlém královstwí přirody, dařitel všeho, Bůh, k stravování těla a zachování života zemského potřebných nám věcí poskytuje: tak i w důstojnějším a vrchnějším královstwí milosti — w cirkwi své, w nž pokladowé Boží gsau složení — přihodnau ducha potrawau nás opatřuje, každým totiž dobrým a výborným slowem z úst jeho vycházejícím, gjmž bychom k životu duchowajmu zbuzení, krmení a sjlení byli.

Odkudž i Cirkew Kristowa, w nž přebývá a působí Duch swatý, prohlídagje k potřebám lidu věřejeho, z pokladu slowa Božjho sobě svěřeného, s přigemnau rozličností potrawu duše vynášj, a po celý cirkewnjho roku běh věřejcem svým vydává: tak že každému z nich lze, w rozkošné slowa Božjho kwětnici úplnau myslí své pastwu nagjti a gj dosjci. — Zřjť ona k tomu, a pilný máť pozor, aby gednak přes celý rok weškeré swatého Pjsma gádro a mozk lidu křesťanskému byl vydán: gednak i dle rozličnosti dnů a swátků, rozličná také a přihodná čtenj swatá se předkládala. Hlubokau cirkwe swaté katolické opatrnost a nepřewázenau maudrost, kteráž se při objrání a pořádání výročnjch epistolnjch a ewangelických perikop stkwj a obgeuge, ne sic plně wystihnauti, než poněkud ukázati gestíť záměr tohoto pagednání, kteréž se powážně tuto klade.

Cjrkew počnáj rok swůg prowolánjím Apo-
stola Páně (Řjm. XIII. 11.), kterýmž i neyleně-
šj srdce wzbuzeno býwá. Pronikawjť gsau hla-
sowé trauby apoštolské, a mocnj působiti na vše-
líkého hrěšnjka, aby z hrěchů swých strachem
procjtl, a proměnil se od zlosti swé. Duše Spa-
sitele swého žadostiwá leká se takowého pokři-
kowanj, a ulekanau a zděšenau všecku teprw za-
chopj strach a tesknost, an se gj w Ewangelium
na neděli I. adventnj hrůzypnlý Páně k sandu
přjchod před oči přdestjrá. (Luk. XXI. 25.)
Ostatnj epístol adventnjch stránky zawjrajg w
sobě nabjzenj k wděčnému wtělenj Syna Božjho
wáženj, a ponuknutj k náležitým přjprawám, gichž-
to na wýsost třeba, bychom dobrodinj Kristowých
účastnost měli. A zagisté epístola na neděli II.
adw. (Řjm. XV. 4 — 13.) prawost neklamných
slibů Božjch, bychom se w naděgi a důwěrnosti
k Wykupiteli tjm hlauběgi ustawowali, na paměť
přiwozoge, napomjnagjc, milosti té wděčnu býti,
že geduorozeného swého netoliko Židům, alebrž
i Pohanům, nám gich potomkům, co spásu wšeho
mjra poslati ráčil. Část epístolnj w neděli III.
adventnj (Phil. IV. 4 — 7.) mlawj o weselj
bljzkého přjchodu Páně; aby však wěťcj po-
nukli se ku pokánj, a tudy skrze prawau skrau-
ženost k důstognému přigetj geho se strogili: o-
kazuge gim ho Cjrkew w epístolnjm čtenj na ne-
děli IV. w advent, co zpytatele všech wěcj, (1.
Korint. IV, 1 — 5.) kterýž w tomto plynutj

čas a welikau sice tichostj sandj a řjdj nás, a
wšak na konci přigda, zgewně a patrně přigde,
aby na swětlo wywodil a postawil, což nynj skry-
tého gest we tmě; před njmž, ačkoli bychom nic
do sebe newěděli zlého, proto wšak sprawedliwj
negsme.

Podobně při objránj ewangelických toho ča-
su perikop naprosto Cjrkew na přjchod Krista
Pána a rozličný obgwenj geho způsob snažný
pozor měla. W prwnj neděli předkládá Ewan-
gelium o druhém přjstj Páně: aby tak wěřcjej,
magjce wedeni býti ku pokánj, hrůzami budancjho
saudu gati a strašeni, zůstawili hřjchu, a utjka-
gje se napotom k gesličkám Božjm milost nalezli
w čas přjhodný. W následugjej tři neděle snažj
se Cjrkew skrze ewangelické čtenj (Mat. XI. 2
— 10. Jan I. 19, 29; Luk. III. 1 — 6.) zwlášť
pak pohnutliwau řečj a slawnými skutky welikého
Angela a předchůdce Božjho, rozpáliti a rozžeh-
nauti w srdecjch dowěrných oheň tužby a dych-
těnj po Kristu Pánu, oswoboditeli gatých, oswě-
titeli oslepených, potěšiteli, zarmaucených, sytiteli
lačných, lékaři mežužiwých: aby úsilně žádali
obljčege geho widěti, a žádagje hledali, bledagj-
ce pak nalezli, by se dokona a ústawně po wšecky
časy plnila řeč Božj na wšelikém člowěku, při-
wedená z Isaiáše: „Užřj wšeliké tělo Spasenj
Božj.“ (Isai. XL. 3.)

Nastáwagj giž oblahoslawugoj Wánoce. —

Narozenjm Spasitelowým počná též nowý spolu
wšech wěcj pořádek. Co Adamem ztraceno, to
Kristem dobyto zase; anť milosrdenstwj Božjm
naprawený člověk z předešlé žalosti své k prw-
njmu urozenj swého blesku nawrácen, anobř i
mnohem gasněgšjm býti a státi se má, nežli byl
prwé. Wšecka totiž rodina synůw Božjch, odj-
na gsau neproměnné krásy rauchem, na sobě po-
nese obraz Kristůw: a gakož on Synem gest
wěčného Otce podle přirozenj, tak i my bohdá
učiněni budeme nápadnjci sláwy, spoluaučast-
njci nesmrtelného božstwj geho a žiwota wěčné-
ho dědicowé podle zvolenj a zaljbenj. Pročež
aby se lidé z Boha rodili, neyprwé sám Bůh z
nich se narodil. Odkudž také i to *synowstwj*
Božjho dokazowánj, přednjm a ustawičným gest
záměrem a obsahem všeho swatého čtenj na hodech
wánočnjch. — Gakož wůbec Pawel apoštol neyslo-
wůtněgšjm gestiř swatého Ewangelium kazatelem:
taktěž i wyňatky z listů geho (k Tit. II. 11. — 15. III.
4 — 7. k Žid. I. 1 — 12.), na hōd wánočnj po-
ložené neyrozkošněgšjm a neyzagjmawěgšjm gsau
kázanjm wánočnjm, gakěž každoročně we všech
wsudy sbořjch křesťanských přečjtáno býwá. —
Slawnost wánočnj trogjo rozenj swatost do se-
be zawjrá: narozenj totiž Krista Pána podle těla
z neporušené panny, nowozrozenj geho w srdech
sprostných, a wěčné zplozenj w lůnu Otce, kte-
rěz nižádny gazyk ni angelský, ni člověčj nemůže
wyprawiti; odkud také cjrkew zřenj magje k wy-

sokým těmto tagemstwjm od dřewnjch giž časů přjhodně zřjdila, aby na den wánočnj trogjewan-gelium čjtáno bylo.

W prwnjm ewangelium, (Łuk. II. 1 — 15.) kteréž se čte o gitřnj Božjho narozenj, wyprawugj se prostosrdečnau a wšak walně pohnutliwau řečj wšecky okolnosti, kteréž se při bla-hočinném Páně rozenj zběhly; gakož i plešjcejch angelů Božjch podjl a přiúčastněnj, gakěž gsau měli na oné swětoznámé, w účincjch swých až do wěčnosti zasáhagjcej události. Ono angelské zwěstowánj: „Narodil se wám dnes Spasitel, genž gest Kristus Pán, w městě Dawidowě,“ sluhau Božjm walnému sboru křesťanskému, zwlášť w nočnj době, když tichost zdržuge wšecky věci, z wýstupku gsanc pronešeno, tak mocně působj na ze-wnitřnj průduchy smyslů, že posluchačům, ano to slyšj, dáwno minulau událost swatau gako přj-tomnau na oči stawj. *) Dotýká se toho swatý Otec Leo weliký, w řeči swé na den Páně narozenj, řka: „Dnešnjm čtenjm ewangelickým tak mocně býwáme zbuzeni a zanjceni, že se nepodobá, ga-kobychom narozenj Páně giž minulé památně sla-wili, ale skutečně gako wůčihledě spatřowali. — Nebť co pastýřům nad stády swými bdjcejm angel

*) Necht toho nezatagugi, že čta w domu Božjm přede-psaná slowa lidu shromážděnému w ušigegich, negednau pronikagjcej moc gsem okaužel, a se sborem radostj pogatým gakausi w srdci rozwjnagjcej se rozkoš ejtil.

gest ohlašował, slach náš naplniło, gakoby i nám dnes powědjno bylo: Zwěstugi wám radost welikau; nebo narodil se wám dnes Spasitel, genž gest Kristus Pán, w městě Dawidowě atd. (Leo Serm. IX. de Nativ. Dom.) Drahá mše slawj se na úswitě, proto že pastýři chwátajce rannjm časem shlukli se k božskému mladátku, by se mu kláněli; za tau přčinau w druhém na ten den wykázáném ewangelium o gich přjehodu a úkloně položeno. W třetjm ewangelium Cjrkew wěřejm welebnost božstwj Kristowa, kterýž gest ohlesk sláwy Otco-wy, gakož i přehlubokau pokoru a diwný geho zmařenj způsob, a tudy newystihlého milowánj geho k nám ubohým prokázánj w známost a na paměť uwozge. Tato stránka swatého ewangelium může zagisté korunau všech výročnjch perikop gmjna býti, a sami andělé, tušjm, k slyšenj slow těch zlatých: Slovo tělem učiněno gest atd. nezdrželi by se, aby neskláněli kolen swých, a twáři své křjedly nezakryli mnohokými (pakli můž co takowého připadati na bytnosti duchownj) vysokau gsauce gmjáni láskau wtěleného Syna Božjho.

Žádostiwému wěděti, což asi činili, a kterak sobě při Kristowě narozenj počjnali neyblahoslawenějšj rodičowé geho, zpráwu dáwá ewangelium w neděli po narozenj Páně: (Luk. II. 33 — 40.) že bawjce se rozkošným toho tagemstwj zpytowánjm, všěcky ty zázračné přjhody rozmeysleli srdcem. Poukazuge spolu na onu přemilau družinu,

(první malé stádečko duší zbožných a věrných) Josefa a Marii, Simeona a Anny; nad nimiž spočívalo zalíbení Hospodinovo. Panna, Matka, modljej se, a šetrně ostržhagjej každého výroku Božjho kochá se pékností Syna svého prvotozeného, a přichraňuje pokladu nebeského svěceného sobě. Josef a Anna v zachycení svatém, pochváljce blahoslávj Pána, že milostivě připravil spasení lidu svého wyvolaného. Zestarálý dnův mnohých Simeon hnátm Ducha swatého mluwj o rozličném přigetj Jezšsowa způsobu. Co w ewangelium nastjnéno toliko, že totiž Kristus budá mnohým ku powstání, připravj spasencům swým wykopenj: to w epištole (Gal. IV. 1 — 7.) obsjrněgi rozwedeno; w njž se z částky blahočinné synowstwj Božjho, nám skrze Krista zgednaného aučinkowánj, z částky ze gha zákona wyswobozenj uwádj.

Gedwa že se narodil král králů a Pán pánů: ay tá hned odewšad bauřil se a sprotiwil nastiwj a zástiwj swět proti němu: Herodes hledage bezžiwotj djetě, anklady mu působil; než patrně widěti bylo opatřenj Božj při tom nemluwnátku. Neb andělé Božj kladauce se wůkol něho a obcházejjce střehli u něho dnem i nocj, přichraňujjce na všech cestách geho: abrž i Otec nebeský nepřipustil naň to zlé, kteréž rozgjmalo knjže nezbedné; ale přemoha nepřátel Syna svého, a prusiw daremné rady a mané toho swěta bauře, sandů swých tagných tjm gasněgi a welebnegi na swětlo wywodil. Co se přihodilo Krista

samému, přibáží se i účastníkům dědictví jeho, geně w tomto podružstwj a vyhnanstwj gestí křž, a protiwenstwj, skrze něž oni pod ochranau Boží a zastřením křidel geho wcházeti magj do odpocínutj wěčného. Ohrazení pak tanto důvěrau w božskou opatrnost, swobodně a udatně chwátajj přímo k cili swrchowaného powolání swého; gsauce hotowj, byt by kráčeťi jim bylo skrze údolj smrti, nasaditi s nemluwnátky Betlémskými hrdel swých, a žiwoty swé složiti. — Owšem, že zklamání w naděži swé býti nemohau; gelikož syny Božjmi gsauce učinění skrze Krista, stanau se i dědici wěčného žiwota, kterýž jim Bůh káznj swau obmeyšlj; a na to narážj swaté čtenj na neděli druhau po narozenj Páně, neb w neděli mezi dnem obřezánj a zgewenj Páně. (Mat. II. 19 — 23.)

Ode dne Páně zgewenj až do neděle řečené dewjtnjk slawj Cjrkew památný čas obgewowánj, chotě swého Krista, a geho ukázánj se Židům i Pohanům. Každému swatá čtenj, w dotčený čas položená, bedliwěgi a ostřeji skanmagjcmu, welmi gasně proswitá, že Cjrkew při zwolenj a ustanowenj, leč epistolnjch leč ewangelických perikop na to snažný a pilný obrátíla zřetel, aby očjm wěřjcejch předstjrana a předložena byla Kristowa *božská sláwa*, a synowstwj Božjho welchnost, kterauž on na wětšjm djle za čas obýwánj swého na swětě ukřýwal. Neboť netoliko za dnů

tágenj a pokrýwánj swého w Nazaretě, vlasten-
cům swým učiněn gsa cizokraginným a přespólnjm
bratřjm swým, (Žalm. 68.) žiwot w njzkosti a
stawu chudobném tráwil: než i za onen krátký
působenj swého čas až do toho neypotupněgšjho
wygítj, w zawrženém a welmi ponjženém způsobu
služebnjka obcowal; tak že zřjčka který ze
sauwěkých poznal plnost božstwj gehu, kteráž
přebýwala w něm tělesně, abrz wětšj djl gich,
urážegjce se na gehu na pohled njzkém stawu a
potupném žiwotu, newázili geg za nic, tupjce ho a
gjm pohrdagjce. Nicméně však nebylo jim ne-
snadno, gasnost Páně patrně a zřetelně poznati,
kteráž se w zgewných a wznešených činech gehu
a w zázracjch slawných, gimíž synowstwj Božjho
dokazowal, stkwěla a zářila. Nebť gako kdy w
den letnj blyskot zaswjcenjm swým temný pro-
rážj mrak: tak zde onde welebného božstwj pa-
prskowé, blyštjej se, mocně proniknuli těla gehu
obal, gjmž božské gehu důstogenstwj zastřjno
bylo. —

Giž tehdy slawenj wznešeného a neydůstog-
něgšjho hodu Božjho zgewenj (křtěnj, obecne sw.
trř králů) usiluge cjrkw toho docjliti, aby se
wěřjci u wjře w Kristowu sláwu a důstognost
božskau twrdili a sjlili; a docházegjce skrze tako-
wé twrzenj a posilowánj plného přeswědčenj, o-
noho dobrého se drželi wyznánj, kteréž wyznal
miláček Páně: Widěli gsme sláwu gehu, sláwu
gakožto gednorozeného od Otce. (Jan I. 14.)

Ewangelické čtenj na den slawný zgewenj Páně (Mat. II. 1 — 12.) wyprawuge nám přjchod mudrcůw, kteříž klanějce se pod audy dětskými skryté maudrosti věčné, w mdlobě lidské sja božskau a welebnost skrytau znamenali. W neděli mezi osmidnem uwádj nás swaté čtenj do chrámu Jerasalémského (Luk. II. 41.) a připomjnage nám pacholetstwj Páně, ukazuge božskau sláwu a wýsost dwanáctiletého Jezýše, kterýž sebe samého Synem Božjm býti prohlašuge, řka: „Gáf musjm býti w tom, což gest Otce mélio.“ W oktáw té slawnosti Jan křtitel Božj prstem od sebe ukazuge ku Kristu Pánu (Jan I. 29.) svědectwj wydáwage o božském poslánj a důstogenstwj geho. Podobně w následugjcj neděli po zgewenj Páně, obgewenj sláwy a božstwj Kristowa, zvlášť z strany *prorockého auřadu* geho pochopeno a způsobně ukázáno, že on gest onen Prorok weliký, kterýž na swět přigjti má. *) Poněwadž pak Pán swého prorockého auřadu mocnými zázraky a parabolickým způsobem učenj dowozowal; protož w dotčený čas, t. g. na neděle po zgewenj Páně takových textůw ewangelických

*) Šetřiti slušj, že, gako cjrkew we swrchu propowěděný čas na prorocký auřad Kristůw liturgij swau, zvlášť čtenjm k času přjpadným, narážj: tak i přjhodně w čas postoj věčného kněžstwj geho; skrze něž způsobeno s Bohem smjřenj — a w čas welikonočnj a poswatodušnj královského auřadu geho dotýká, tak že wždycky gedno druhém, čtenj a liturgie, wšbec přjtomnému času, a čas čtenj swatému se ožywá. —

obráto; w nichž o některých zázrazech a podobenstwjch položeno. Tak se na neděli druhau, třetj a čwrtau po zgewenj Páně předkládaj ewangelia o prwnjm zázraku w Káni Galil. učiněném, totiž o proměněnj wody w dobré wjno, (Jan II. 1 — 11.) o uzdrawenj člověka malomocného a služebnjka setnjkowa, (Mat. VIII. 1 — 13.) o krocenj baufě wětrů i moře (Mat. VIII. 29 — 27.), kterýmž zgewil Pán důstojné božstwj své. W neděli pátau a šestau položena gsau podobenstwj dvě: o rozséwači (Mat. XIII. 24 — 40.) a o horčičném zrnu. (Mat. XIII. 31 — 35.) Než i tato čtenj k přjtomnému času gsau přjpadná a způsobná plnost Kristowy božské sláwy na swětlo stawjce, gelikož se ona gak w strpenj a showjwánj odpůrců a bezbožných (kaukole): tak i w zaraženj a založenj duchownjho králowstwj, gakéhož nižádnj časowé, ni přjtomnj, ni budaucj obsáhnauti nemo-hau, stkwj a obgewuge.

Epistolnj částky na předeprsané neděle položé — Řjm. XII. 1 — 6. XII. 6 — 16. XII. 17 — 21. XIII. 8 — 10. Kolos. III. 12 — 17. I. k Tesal. I. 2 — 10. — zawjragjce w sobě apoštolská napomenutj a nabjzenj k swatosti žiwota a šlechetnému obcowánj, předstjragj nám *sláwu* a stkwaučj krásu *wěřjcůh*, kteráž se w utěšených ctnostech gewj. Nebo pořádá-li uřednjk Kristůw při sobě také božské mrawy a ctnosti geho, wystaupj-li na stupeň dokonalosti, kterauž Pán a apoštolé geho požaduj, usiluge-li mrawy

swé k Kristu nakloniti: tudy se mu nejen a swatosti a ctnosti, nébrž i w sláwě podobj, a w sobě obraz Kristůw gako uspodobňuje; a tatot gestič ona samá a prawá sláwa křesťana, k Kristu w ctnostech připodobňowati se den po dni wjce. — Kdyby býti mohlo, abychom tělesnýma očima spatřili duši, kteráž na sobě nese obraz Kristůw, zřeli bychom zagisté něco newyprawitelně krásného, uslechtilého a slawného; neb proměněnu býti w týž obraz Páně (II. k Korin. III. 15.) gestič wšj krásy a péknosti wrch, a *sláwa wěřjčjch* ta newywyššenějšj.

(Pokračowánj.)

6. Přeloženj žalmů.

Od

Jana Raisa,

kaplana w Kopidlně, w Králohradecké diec.

Žalm 20.

Wzýwánj Boha o pomoc we wálce.

W tomto wálečném žalmu, genž, gnk se zdá, byl složen, když národ židowskj k něgaké wálce se chýstál, a wykonáwánj wěřjčjch obětj Boha o pomoc wzýwal, dwa zpjwagjčj hlasy, snad lidu a krále, se střjdaj, Boha o zachowánj krále žádagjce, a naděgi, že wálka s pomocj Božj šťastně se skončj, progewagjce.

Lid.

Hospodin tě wyslyš w čas anzkosti,

Pán, Bůh Jakubůw tě opatrug;

Pomáhey ti s swaté swé wysosti,

Se Siona tebe podporug.

K obětím twým milostně rač zříti,
 Zápal twůg mu budiž oblíben;
 Tužba srdce rač ti ukogiti,
 Aumysl twůg buď vždy vyplněn.
 Buď nám z spásy twé se radovati,
 Wjítězné rozvjti korauhwe
 W gménu Páně!¹⁾ — Bůh ti ráčíz dáti,
 Očkoli ho žádá srdce twé.

Král.

Teď wjm, swého že Pomazaného
 Pán wytrhne z nebezpečnstwj;
 Dáť mu s nebeského stanu swého
 W sje prawice swé wjtězstwj.

Lid.

Tito w wogjch zakládaj sobě,
 Ginj w množstwj koňstwa wogného;
 My však budem slawit w každé době
 Gméno Páně, Boha našeho.

Oni klesagjce neostogj: —

My pak nepohnuti trwáme. —

Hospodine chraň krále w bogi,

Wyslyš nás, kdykoli woláme.

1) W 6. werši čtli LXX גִּינְךָ místo גִּינְךָ, překládajice μεγαλυνθῆσομεθα, w čemž gich mimo Syra, Vulgata i ginj následuj. Neynowěgšj pjem swatých překládatel Aug. Scholz přeložil takto: „Wir wollen jubeln über deinen Sieg und unsers Gottes Namen rühmen,“ an prý, dle Gesenia גִּינְךָ také *radovati se, welebíti* znamená. A však znamená totéž גִּינְךָ (gelikož denominativum, odtažené od גָּיַר - wogenské znamenaj, praporec,

Žalm 90.

Modlitba Mojžíše, muže Božího.

Překrásný tento Žalm gest dle nápisu wylew srdce Mojžíšowa, což tjm méně se máže w pochybnost bráti, poněwadž i řec tohoto zpěwu k řeči Mojžíšowě w giných geho zpěwch se podobá, (porow. Exod. 15) i wzneženost myšlének tohoto Žalmu onoho welikého ducha gest dostoňná, i obsah geho s okolnostmi posledních let Žiwota Mojžíšowa dobře se srownáwá. Slysíme totiž špěti muže, gehožto národ za dlouhý čas w těžké porobě wězel, slysíme ho kwjliti nad náramným úmorem národu swého, a přjližným skřdce-ním Žiwota lidského, což za trest božské sprawedlnosti, hřjchy o-noho národu stjhagaj, považuge. Kogj se síce swatý přiwed tau nadějy, že radostněgšj nastannu časy: wj ale též, že cos welikého a pracného dřjwe musj podniknuto býti, k čemuž potřebnau pomoc od Boha žádá. — Zdali tak nemusel cjtiti, tak dauřati, tak se modliti onen muž Božj, genž poiomky Jakubowj z Egyptu uwywedl, když wěššj djl těch, genž s njm z Egypta wyšli, před geho očima wyhynul, a zasljbená země z rukau wálečných národů teprw mečem musela býti wydobyta? —

Pane, ty gsi nám byl autočistě

Ode wěku do wěku!

Prwé, nežli hory byly splozeny,

Prwé nežli země rodila¹⁾ a swěta okršlek,

tolik gako praporec pozdwiňnauti, korauhew rozwinauti, w kterémž smyslu toto sloweso w písni Šal. 6, 4. 10. se nalezá, a od Chaldegkého tlumočnjka i na našem mjestě přeloženo bylo.

1) Sloweso מולד, což gsem skrze roditi wyložil, wzal LXX proti nyněgšjia hláskám w trpném smyslu, překládagice: πλασθῆναι ἐν γυν, w čemž gich Vulgata následuge. W biblj česk. bratřj čteme: „Nežlis sformowal zeml“, gакž nowěgšj překlady nazwuce zněgj. Znamenát skutečně מולד w zde užjwané formě něčo sformowati, utwořit; ale i roditi wyznamenáwá, Job 39, 4, kteréhožto významu gsem se proto přidržel, poněwadž přjmer-něgšj se býti zdá k obrazu w témž werši užjwanému, kdežto řec gest o *splozenj hor*, genž musely dřjwe z wody wystaupiti, nežli

Wečnė wėkǫw gsi 6 Bože ty *)!
 Potřėnė ty w prach uwodjs sarteďajky,
 A djs: Wratě se synowė lidstj!
 W oćjoh ale twých gest tisje let
 Co den wćeregšj, kďyž pominul,
 Gest co w noci bděj gedinė.
 Zachwătjs ge gako praudem — zmjzegj co sen, *)
 Gako rychle zhyne bylina;
 Z rána kwete, a giž wadne,
 U weđer pak podłata gsauc usychá.
 Neboť hyneme twau hnėwiwostj,
 Zdešeni twau prchliwostj klesáme.
 Neprawosti naše postavil gsi před sebau,
 Tagnė hrěchy naše w swětle oblčjege swėho.
 Proto mizegj twým hnėwem dnowė naši,
 Gako wzdechnutj swá leta tráwjme. 5)
 Celý žiwot náš gest sedmdesát roků,
 Pri wšj sjle osmdesát let,

země na rozkaz Boží wszeliké byliny a rostliny ze swého plodného
 lůna wydati, a gako poroditi mohla. 1. Mogž. 1. 9—12. Syrské
 přeloženj oba významy spoguge, a slowně znj takto: Antequam
 parturiret terra, et antequam fundaretur orbis.

3) Septuaginta, a po nich Vulgata táhnau poslednj slowo w. 2.
 לך k werši následujícímu a čtan לך(al). A wšak spogenj řeči, kde
 pomjgegicnost člověka naproti božské wěčnosti se wyznačuje,
 zdá se stwřzowati rozdělenj a čtenj textu hebrejského (el).

4) An LXX slowo לך gináč odwozowali, a לך s gi-
 nau hláskau čtli, dopjdili se docela giněho smyslu, kteréhožto
 Vulgata se přidržela.

5) לך, genž některým myšlěnků, giným zwuk wyzname-
 nává, sluge také tolik gako wzdechnutí, Ezech. 2, 120, a zde gest
 třešným obrazem negen krátkého ale i trdného žiwota.

A čjm honosj se, bjda gest a marnost ;
Zmizj w rychlosti — a odletjme. —
Wšak kdo přjsnost hněwu twého považuge,
W swaté bázni twé twau prechliwost ?
Uč nás našich dnů tak počjtati,
Abychom dosáhli srdce maudrého. —
Obratiž se, Pane ! ach, gak dlanuho geště ?
Smilug se nad swými služebnjky,
Nasyť záhy nás swau milostj,
Bychom plesali a radowali se po wšecky dny swé,
Obwesel nás podlé dnů, w nichž gsi nás zarmucowal,
Podlé let, w nichž zlého bylo zakaušeti nám !
Djlo twé zgewj se twým služebnjkům,
Twoge sláwa gegich potomkům.
Milost Pána Boha našeho bud' s námi,
A dař podniknutj rukau našich,
Podniknutj rukau našich dař. —

Zalm 120.

Modlitba o pomoc proti utrhačům.

Swatý, pokoge milowný pěwec přebýwage w prostřed národu surového a swárliwého, obklopen nepřátely, genž wutržkami swými na něho dorážegj, wzywá o pomoc Boha swého, genž utrhačům ústa zawřjti, i wšelikau proti němu rozgiltřenau. bawři může ukroliti.

K Hospodinu, kdykoli mne anzkost swjrá,

Wolám o pomoc, i dowolám se ho.

Wychwatiz mau duši, Pane ! ze rtů lziwých,

Wyswobod' mne od gazyka lsiwého !

Co ti spomůže, co platen gazyk lziwý,

Ostré šjpy střelce, býlj žeřawé ?¹⁾

1) **□□□**, genž starým wyznamenáwalo galowec, gest vlastně
 Časopis pro katol. duchow. XII. 2.

Běda, w Mesechu že po hostinu bydljm,
 Při salašjch Cedarských že sjdlo mé!²⁾

Dáwno zastesklo se giž mé duši bydliti
 S lidmi, genžto nenáwidj pokoge.
 Gá gsem samý pokog, a když k mjru mluwjm,
 Oni wyhledáwaj gen rozbroge.

Žalm 121.

Důwěra w božsku ochranu.

*W této utěšené písni ožívá se hlas zbožného Israelity, genž, chtě-
 ge se nawrátiti z Babylona do vlasti své, a zpomíná na mnohá
 nebezpečnostj této dlouhé cesty, wzbuzuge se k důvěrnosti w Boha,
 která svých ctitelů všudy opatruge.*

K horám zdwjhám oči s taužebnostj;¹⁾
 Odkudž pak mi přigde pomoc má?
 Od Pána, genž stwořil swau mocnostj
 Nebesa i zemi, pomoc má.

Arabské **גִּישְׁתֵּי** = genista Linn. = der *Ginster*, Pfriemenkraut =
 beylj (Slovník Jungm. Djl I. sw. 2.), genž w Arabii zhusta se na-
 cházj. *Beylj* žerawé klade se zde jako obraz gazyka utrhačného,
 bud' proto, že, když se gjm topj, žhawé uhlj geho s praskoem na
 wšecky strany ljtá; aneb proto, že Arabowé z tohoto dřjwj, genž
 spoře hořj, rádi zhotowugj ohniwé šjpy swé.

2) **מִצְרַיִם** a **קִרְרָא** gsau gména dwau surowých národů, z nichž
 onen na západnj straně moře Kaspického, tento w Arabii bydlel.
 Budto byli skutečně Židé až do těchto kragin skrze zagetj roz-
 ptýleni, anebo užjwá s. spisowatel gmen těchto známých diwochů
 k tomu, aby zuřiwost a swárliwost toho pronárodu, w kterémž s
 vlastenci swými bydlel, lépe wyznačil.

1) Totiž k horám země zaslíbené, gelikož žádanému cjlj
 pauti své.

On bdj — noha twá se nepodwratj, ²⁾

Strážce twûg ten nikdy nedrjmá.

Nedrjmá, aniž kdy bude spáti,

On, genž Israele ostrjhá.

Hospodin gest wěrným strážcem tobě,

Pán gest záslonau twé prawici;

We dne nedá slunci, w nočnj době

Nedá na tě bjti měsjei. ³⁾

Pán tě bude chrániť každé zloby,

K tobě bude mjti zřenj swé;

Bude nynj, též i každé doby

Dbát na odchod i na přjstj twé. ⁴⁾ —

Žalm 123.

Prosba o pomoc proti nepřátelům.

Tato kratičká pjsaň gest gako wzdechnutj ze zagetj, gjmž něgaky nábožnj Israelita z prachu opowrženj k Bohu wolal, o brzké wyswobozenj národu swého geg žádage.

K tobě obracjm swých očj,

Ty, genž bydljš w nebesjch!

Gako oči služebnjků

Hledj k rukám pánů swých;

Gako hledj otrokyně

K rukaum welitelky swé:

2) Slowně: On nedá, aby se pohnula noha twá.

3) W teplých východnjch kraginách putugjcjm gest we dne slunečnj parno na neywejš obtjžné, w noci zase studeno, genž se měsjei přpisowalo, škodliwé. Genes. 31, 40.

4) Na všech cestách twých, at gdeš aneb se wracjš, při všem, což před sebe běřeš, bude Pán twau ochranau. —

Tak my zřjme k Bohu swému,
Dokudž nesmiluge se. 1)

Pane ! slitug se, ach, slitug,
Neb gsme syti posměšků ;
Presyti gsme lany pyšných,
Zpupných syti autrzků. —

Žalm 125.

Hospodin ochrana lidu swého.

I tento zpěw, geden z těch krásných plodů swatého básnictwí, kterýmiž národ Israelský w trudných časech se těšil, dyše žiwau důwěru w Hospodina, genž lid swůg nawždycky nezawráne, ale časem swým geg wyswobodí z rukau nepřátel geho.

Daufánj kdož w Hospodina magj,
Hoře Sionské se podobagj,
• Kteráž na wěky se nepohne.
Jerusalém kolem hory bránj,
Hospodin, ten zase lid swůg chránj,
Gako ted, tak časy powěčné.

Neobtjžj zezlo bezbožnjků
Déle zemi geho služebnjků,
By newztáhli k zlému ruky swé. —
Žehney, Pane, dobrým s upřjmnými,
Křiwoláky zahlad s bezbožnými,
Israeli uděl pokoge! —

(Pokračowánj.)

1) Gako otrok, gsa na rozkaz pána swého trestán, s bolestj očekáwá, brzo-li welitel pokyne tomu, genž ho mrská, aby přestal; tak i my s toužebnostj očekáwáme, brzo-li Hospodin, cizjm národem nás trestagij, sauženj našemu učinj konec.

7. *Gasnodol.* *)

Od

Josefa Zimmermanna,

lokalisty w Stodůlkách.

Slawný řád Benediktinský, genž za minulých dob zvláštnj zásluhj o uměnj a vzdělánj lidského pokolenj sobě wydobyl, a welikau sláwu gměnu swému zjskal, mnohokrát užitek swé pracovitosti překonaný, klesati, zapadati a hynauti se widěl. — Neunawená pilnost a pracovitost, wedlé které pracowitj andowé wěhlasného řádu bahniště a močály wysušowali, rozlehlé pustiny vzděláwagjce, a w rozmanité kraginy, aurodnými zahradami, štěpnicemi i winohrady přeplněné, proměňugjce, o prawdě té zřegně swědčj. — Gich horliwým přičiněnjm a pracj neunawenau vzdělané, před tjm žádnému nenálezegjcej půdy, staly se gegich nábytkem a pramenem gměnj a bohatstwj i oplýwánj wěcmi zemskými, gichžto neopatrným užjwánjm přjsnost řádu mnohokrát poněkud ochábla, an mnohý klášter na počátku s nedostatkem wěcj, k zachowánj žiwota neypotřebněgšjmi zápasjcej, co hrdý palác, gehožto wrchnostenská práwa daleko široko se wztahowala, wzbůru k nebesům se pnul. — A tak dotčený slawný řád mnohokrát zapadage, weždy však zase se pozdwi-

*) Clairveaux: clara vallis; gasné audolj, Gasnodol.

hna, poznou co mladistwé ratólesti na stromě se zelenagjcej, se zotawil. —

Pamětihodný toho důkaz gestit založenj řádu Cisterciáckého w dwanáctém stoletj, genž co obnowenj čili oštěpenj kmene, z řádu Benediktinského wyšel, a wyšed mnohý užitek přinesl w trpěliwosti. —

Léta Páně 1075 založen byl w okolj Langerském wéwodstwj Burgundského klášter Moselm řečený, a řeholnjci opatem Robertem k řeholnj dokonalosti wedeni. Ačkoli zbožný a maudrý Robert wše náležitě řjdl, a swědomitě spravowal, přede giž na konci gedenáctého stoletj k swému užásnutj shledal, že bratřj pro weliké bohatstwj od zákona sw. Benedikta se odchýlili. —

I usneslo se asi 20 řeholnjků klášter Moselmský opustiti, a giný, w němžby půwodnj kázeň zase uwedena a zachowáwána byla, založiti. Na ten konec do Lionu, kdež tehdegšj arcibiskup, gménem Hužo, co opravdowý nástupce apoštolský stádo pásł, se odebrali, snažně poctiwosti hodného Hužona žádagjce, by gim powoleno bylo, od giných Moselmských řeholnjků se oddělit, a nowý řád založiti, a w založeném půwodnj kázeň zase uwesti. I přiwolil důstogný Hužo gich žádosti, a bratřj odšedše, k Dižonu se brali.

W okolj Dižonském smutná paušť daleko široko se rozprostjrá: po zemi pusté, skalnaté a neaurodné hrobowá tichost se rozléwá: zbaurj-li se však wětrowé, prudká wichřice korunami pra-

stárých stromů diwoce lomce, a strašně to ťpĵ, skuďj a wĵřj, gakoby se blĵzil poslednj den; — a protož i cestugĵej w kraginu puřtan a nad mjru smutnau, nesnadno nohy swé odwážj. —

Tedy tato smutnau pauř, genž Citeaux, Ci-stercium slowe, zbožnj řeholnjci za swé obydlj wywolili, kdež přebýwagĵce w chatrných dřewěných chýřjch, s mnohými nedostatky, s nauzj a bjdaŵ, s hladem i zimau zápasiti museli: než stálj gsauce, powně w swém předsewzetj setrwali; a brzo potom mimo wře nadánj přitáhl sbor nowých audů, gichžto wůdcem byl sw. Bernard, tato neystkwělegšj hwězda na gasné obloze cĵrkewnĵ, muž neywnzešeněgšj, o němž gedem z neywyborněgšjch francauzských bohoslowců a kazatelů takto prawj: „Bernard, obdiw swého stoletj a Francauz; mudrc swětský i cĵrkewnĵ, přjsný řeholnj, ohniwé wýmluwnosti řečnj i krasolibý básnj, přjsný paustewnĵ, kterýžto we swětě wĵce práce měl, nežli tisĵcowé giných; — na radu wzat a tázán od weřkerého swěta, gemužto sprawowánj neydůležitěgšjch záležitostj we swětě poračeno: prostřednj mezi státy a národy, kterýžto k sněmům cĵrkewnĵm powolán, biskupy poučowal, před králi a před wládaři mluwil, papeže napomĵnal: při tom všem mnohočetného řádu předstaweným byl — Bernard wěřtec, diwptworce a kazatel wěku swého, *) pocházal ze wznešeného starobylého, francauzského rytĵrského

*) Bourdalouer serm. sur la fuite du monde 1. partic.

kmene w Burgundsku. Otec geho Tescelié řečenný, wšemi ctnostmi, člověka oslěchtugjcini a rytjře ozdobugjcimi, se stkwěl. —

Mezi tjm, co otec slavný synům zdárným bleskem rytjřských ctnostj, rozšafnostj, upřjmnostj a srdce uslěchtlostj a rekownostj swjtil: snažila se zbožná máť w srdce autlowěkých synáčků, sjmě sw. náboženstwj Kristowa wštěpowati. K gegj materské zbožnosti i to náleželo, že každé swé nemlawňátko Bohu zaswětíla. — Než při žádném s takowau péčj a snažnostj toto zaswěcenj spogeno nebylo, gako při třetjm, genuž gméno Bernard, o němž gj we snách zgeweno, že Bernard wěrným obrancem domu Páně bude.

U prostřed sedmera bratrů wynikal Bernard, a zwláště w liternjm uměnj, s nimi cwičen gsa, nad ostatnj wýtečnými dary ducha předčil. —

By však wjce a wjce w uměnj prospjwal, poslán gest do Chatillonu, při řece Saine, kdež kanonie byla, a o cwičenj a pěstowánj mládeže pečowáno. Zde brzy wýtečné schopnosti autlowěkého panice se ukázaly: zwlášť pak co nážné rážowé paupě geho zbožná mysl se rozwjgela, an ti chý co beránek, sprostný co holubice, přjsný však, mnoho rozgjnage, málo mluwjwal, a mage w modlitbě gediné zaljbenj, zwláštnj dětinnau wraucnostj za dar panenské čistoty snažně a bez přestánj prosjwal.

Tak uspořádan byl autlowěký panice giž w čtrnáctém roce wěku swého, když všemohaucj nebe

i země Pán předraha mater geho z tohoto časného žiwota k věčnému powolati ráčil, by w královstwí nadhvezdném hognau odplatu za swan práci a péči o milované dítky, kteréžto neydražší rodičům swěřený poklad gsau, z rukau sandce spráwedliwého wzala.

Poněwadž Tescilie, otec Bernardůw, wjee wryteřowánj a hrdinských činů provozowánj, nežli w literijnj uměnj a pěstowánj synáčků zbehlý byl; mladý Bernard sám sebe cwičil, a pak gsa panie autlowěký do swěta, co plawec gestě nezkušeny na sjře moře, se odebral. Wše, cožkoli půwabný swět podává, ginochu podroběno bylo: wznešený rod, sličnost těla, přjgemma a libozwučá řeč, zvláštnj schopnosti a dary ducha, wše k pozjwánj rozkošj swětských moeně wábilo: k tomu všemu swan nezkušenostj w nebezpečně společnosti zheytilych mladjků, w gichžto okresjch, na wětsjm djle kwasem prostopášnosti porušených, spanilé newinnosti a drahé etnosti nebezpečenstwj zkázau brozj, co w diwoký praud uwržen byl; než Bernard všemu, djlem pamětliw naučenj drahé w Pánu zesnulé matere swé, djlem přjsnostj, wedlé které čistota panenskau za neywznešenějšj cjl žiwota swého zwolil, zvlášť pak wraucj modlitbau, wšj propasti hnusná ústa po newinnosti šklebjcj ušel. Tato zkušenost, které co garý ginoch bez poskwrněnj spanilé newinnosti, a bez porušenj drahé etnosti nabył, stala se předmětem hlubokého rozgjmánj a sebe samého zkaušenj, gaky totiž způsob

žiwota k dogitj časné i věčné blaženosti wywo-
 lití má? Chudoba, siroba a vzdálenost od swěta
 řeholnjků Cisterciáckých widěla se mu býti ney-
 bezpečnějšj k žádanému cíli wedaucj cestau. —
 Protož i bratřjm a přátelům swé předsewzetj napro-
 sto wygewiti umjnil. — A však, co učiniti hodlá,
 sotwa wyprawil, hle! všickni gednomyslně na Ber-
 narda se obořili, gedněmi ústy wolagjce: „Bože!
 takowé schopnosti, takowj darowé blahu obecen-
 stwa odňati, a na pausti w klášternjch zdjch po-
 hřbeni býti by měli? Toť přepiatost, nesmyslnost,
 ano i zrada všeho obecnstwa a t. d. Těmito
 námjtkami napolo přemožený Bernard, co činiti
 newěda, w trapných myšlénkách pohřžen byl; —
 a však rozgjmage u wraucj modlitbě gasným
 swým rozumem všecky důwody, w řád Cisterciá-
 cký wstaupiti umjnil. Gakýsi nepowědomý cit
 gal duši geho čistau, an dokonalost ewangelických
 rad rozgjmál: a obdařen gsa duchem wznešeným,
 swým přjbuzným tak ohniwau wýmluwnostj mlu-
 wil, že každé slowo co střela srdce ranilo, a že
 mnozj příkladu a šlepěj Bernardowých následo-
 wali. Podobně Hučo z Makonu, napotom biskup
 Auxerrský wedlé příkladu Bernardowa řeholajmu
 žiwotu w Cistercium se oddal. Hučo byl zname-
 nítý rytjř, z kmene wznešeného pošlý, welmi bo-
 hatý, a pro počestnost, zvlášť pro čistotu mysli
 přátelstwj Bernardowa hoden; a protož i wazba
 nerozdjlného přátelstwj ušlechtilé srdce spanilých

ginochů spogowala. Když Huğona zpráva došla, že Bernard w řád Cisterciácký wstaupil, náramný zármutek srdce geho pogal, an dary a schopnosti ducha Bernardowa, gakž se Huğo domnjal, slibem řeholnjm swětu a blahu obecenstwa odňaty býti měly. I událo se, že tito dva nerozdjlnj přátelé (Bernard a Huğo) se sešli, a u wyléwánj wřelých slz přesrdečnou radost z potěšitelného se shledánj obapolně sobě wygewili. Když cítě rozčilenost poněkud se usadila, a oba swé myslénky slowy wygewiti a zdělití mohli: gal se neyprwé Huğo mluwiti, a wyprawil slzjejm okem přčina swého zármutku, že totiž welikau ljtost má, že Bernard řeholnj wywolil žiwot. Než Bernard tak ohniwě a důtkliwě odpověděl, že wšecky činěné námjtky wywrátil; načež i Huğo, genž prw nad předsewzetjm drahého přjtele w duši zastonal, Bernarda následowal.

Od toho času Bernard plamennau horliwostj a milau zdařilostj dokonalost ewangelických rad weřegně i sankromj rozhlašowal; a všickni, kteřj hlasu wolagjejhо Bernarda uposlechsě s njm se spogili, byli, trwagjce gednomyslně na modlitbách, gednoho srdce a gedné duše.

Když giž wše uspořááno bylo, a čas se přiblizil, w němž bratrj a řeholnj pospolitosti andowé s milowaným wůdcem swým Bernardem na paušť odebrati se měli: nawštjwil Bernard a geho čtvero bratrů, za přjčínau udělenj otcowského požehnánj, otcowské obydlj. Přicházegjce do přj-

bytku otpawského našli neymladšího bratra, mužeméno Niward, an dětskou hru se zanáš. Mě se dobře, rozmilé dobré pachole, pravili, a gnaňj a statky otpawské opauštěgjee woľali: Hle, toto všacko, bratřjčku náš milý, tobě pozůstawnngeme! Tak? odwěce uslechtilé pachole: wám nebe, a mně země! — Došed však Niward wěku dospělého, vše prodal, a chudým rozdal, by w Cistercium lepšj stránku wywolil.

Tedy Bernard, mace wěku 22. let, přes 30 zbožných spogenců do Cistercium wedl: (1113) mjesto pusté tehdaž we swětě žádného skoro gměna nemělo; což Bernardu, genž w sirobě žiwot tráwití umjail, welmi mjlo bylo. Abypak w swém úmyslu a předsewzetj pewně setrwal, sám sebe powždy se tázal: Bernarde, proč. gsi sem přišel?

Za času nowiciátu bylot wedlé obyčee a zákona Bernardowi hmotnau práci na poli i w lesjch konati. Ačkoli ustawičným rozgjmánjm, mnohým bděnjm a skrowným, toliko neypotřebněšjm požjwánjm pokrmů a nápoje zeslablé zdrawj nedowolilo, by gako ginj hmotnau práci konal, přede co možná činil. A protože řjkawal, že na poljch a na lesjch uměnj nabył; že mu wznešená přjroda otewřenau knihau, w kteréžto swrchowaného nebe i země Pána poznával, a že duby a buky geho učitelowé byli. W pjsmjch sw. welmi mnoho řjtage řjkawal, že wjce moci do sebe magj w půwodnjm pramenu, nežli u wykladech wykladatelů. Čjtal ale wždy w pokoře a w ponjze-

nosti výklady svaté katolické Církve, a odce-
sty této gediné pravé nikdy se neodchýlili. —
A tak slávny řád w Cisterciūm zvlášť od
časů Bernardových kořatému stromu, genž své
krásné větve na všecy strany rozkládá, se po-
dobajcej, wjce a wjce vznikal, od něhož opatstwj
Gasnodolské, kdež Bernard w 24 roce věku své-
ho opatem učiněn byl, půwod swůg běže.

Gasnodol (Clairveaux), kdež klášter založen
byl, neyprwé peluňkové údolj slaulo; huď že
snad tato bylina zhusta tam rostla: aneb že před
tjm laupežnické zbře swé brlohů a pelachy tam
magje, swými zločiny co peluňkowan hořkostj
údolj naplňowaly. *) — Od té doby, co trnja hu-
sté křowiny, daupata a peleše lotrowské ukryw-
gjej, wysekány byly, gasné údolj (Gasnodol) slaulo.

Opatstwj Gasnodolské w swém počátku s
nárámnau chudobau zápasilo: — gestliže cizinec,
užjwage pohostinského práwa, do Gasnodolu při-
patowal, až k pláči pohnut byl, wida špatné
krmě řeholnjků. — Mnohdykrát i neypotřebnějšej
wěcj se nedostáwalo: a však weždy zase rychlá
pomoc přišla, takže Bernard i bratři nepochýbo-
wali, že vše prozřetelnostj toho se děje, genž
ptactwo nebeské nasycuje a bělorauché lilie
odjwá.

W Gasnodolu byli mezi jinými mužowé,
genž prw gměnjm a bohatstwjm oplýwajcej, w

*) Wilhelm v. St. Thierry. Srow. Fleury hist. eccles.

sláwě a w důstognosti zrozeni, w rozkoši wychowáni, všeho se odřekli, sebe zapřeli, by w prawém smyslu djl w chudobě Spasitele swěta, Pána Krista měli: unawěni těžkau pracj blaď a žjeň, horko i zima z lásky ku Kristu snášejce, se radowali, gestliže pohaněnj a přjkorj pro gměno Páně na swětě trpěli. — Kdokoli s powršj w Gasnodol sstaupil, z lásky a z spokojenosti obywatelů se přesvědčil, že tam swrchovaný nebe i země Pán swau milostj u prostřed synů lidských přebýwati ráčj. Ó bylot tam žiwobyť blahé, zármutku prázdné, pod gehož kowowau tjj my nynj klesagjce wjce usauženj, než wěkem sešj do hrobu se běreme. — W Gasnodolu, naplněném lidmi, z nichžto každý dennj, sobě wykázanau práci konal, bylo i za anplněho dne, když giž slunce na nebeské báni se kaulilo, znamenati tichau půlnočnj dobu; a z tichosti po Gasnodolu se rozléwagjczj wznášely se hlasy wzůru k nebesům, žalmy prozpěwugjczjch. Práce, kteréž řeholnjci pospolu konali, gich sirobě překážkau nebyly; neboť duch sw. náboženstwj, genž pod strážj tichosti všeccky ožiwowal, waitř nad sirobau každého strahowitě bděl. — A tak Gasnodol u weliké poctiwosti wůbec byl, takže w celém téměř swětě, zwlašť swým opatem sw. Bernardem wznešeného gměna a swatě paměti došel.

8. *Životopis welebného pana Antonjna Hanikýře, nábožného zakladatele Dědictw swatého Jana Nepomuckého w Praze.*

Od

Wáclawa Alexandra Pohana,

přísežného a weřegného biskupského notára Buděgowického, člena českého národnjho museun, též Pražské gednoty přátel k zwellenij cirkewnij hudby a Dědictw Swatojanského, a faráře w Poříči nad Sázawau.

Gehož památka w požehnánj gest. Eccl. 45, 1.

Některé ze žiwota welebného pana *Antonjna Hanikýře*, zakladatele ústawu Dědictw swatého Jana Nepomuckého pro rozšiřowánj mezi lid obecnj laciných a duchem katolickým psaných vzděláwagjch knih českých, bohosloweckým časopisem obecnstwu porůznu podané gen nedokonalé zlomky; neméně i panem Františkem Slámau mně ponawržená úloha¹⁾, o žiwotě a působenij šlechtného swatojanského zakladatele našeho zewrubnějšj a muže toho wýtečného důstognějšj zpráwu zaslati, powzbudilo mne důležitějšj žiwota geho udalosti, gak gen lze bylo, však wěrně, zde tiskem wydati.

Dotčený pan *Antonjn Hanikýř*²⁾ narodil

1) Viz bohoslownjho časopisu ročnjk VIII, swazek 1., stránka 104.

2) Půwodně se *Hanikýři* psali *šlechticové ze Semína nad Labem*. Důwod toho uwádj pan Wáclaw Hágek, na ten čas farář w Nebowidech w strjdnictw Kutnohorském, w úřednjm dopisu swém od 28. prosince 1820, že we farnjm tamnjm chrámu Páně posud hrobnj k nápisem: „*Bohuslaw Hannkyrř z Semína*“ se uchował.

se w Prate dne 21. Řjna 1753, gehoř pan otec
Jan, počestný měřtan a mistr řeznický na Nowém

— Tamtéž zvon velký nese nápis Hanikýřů. „Slyt gest tent
zvon ke cti a chwałě Pánu Bohu Wšemohaućmu. Léta Páně
MCCCCCXXXIX skrze Petra w Bolesli za urozeného Pána
Wiljma Hanikýřze ze Semína.“ Dsky zemské dowozugj, že Wi-
lém Hanikýř ze Semína po swém ugcí Wjłowi statek Dobeřowice;
roku 1542 s bratry swými: Janem, Bedřichem, Mikulášem a Bo-
huslawem statek Nebowidy držel; roku pak 1550 dwůr Bořetický při-
kaupil. Roku 1563 stalo se pagednánj mezi Wilémem a Bohuslawem
Hanikýřem ze Semína, načež Bohuslawu statek Nebowidy připadl.
(Libr. Instr. 56 Lit. L. 4.) Roku 1581 ustanoweno poručenstw
nad Lidmilau, osifelau slečnau pana Bohuslawu
Hanikýře ze Semína nad Labem. (W brun. Quaternu s
modrým tjslem.) Taže posléz roku 1619 statek Nebowidy swé-
mu manželu a dědicům za 100 kop českých grořů práwně postau-
pila. (Libr. Instr. 185. K. 30).

Roku 1562 byli Hanikýřowé w staw rytjřský powjřeni, gakž
následownj diplom doljčuge.

„Des Bohuslaw Hanikýřz von Semína Wappen-Verbesserung.

Wir Ferdinand etc. etc.

Bekennen durch gegenwärtigen Brief, dass Unser getreuer
lieber Bohuslaw Hanikýřz vor Uns und Unsern Vorfahren be-
rühmt geworden, auch seine gegenwärtigen getreuen Dienste als
Forstner, bey unsera Kammergütern allbekannt geworden, dan-
nenhero Wir ihm aus Röm. Kaiserl. Macht wissentlichen Kraft
dessen Wappen und Kleinod nachfolgender Massen verändert und
verbessert haben.“

„Als nemblichen ihr Alt-Wappen so mit Namen ist ein et-
was ablänglicher von oben herab perpendicular in zwey gleiche
Theile unterschiedener Schild, dessen die hintere Feldung ganz
Schwarz oder Kohlfarb, und in dessen Grund auf einen grauen
Hügl ein gerad aufwerts stehende Linden, in der Fordern aber
so ganz Roth in Grund, nemblichen Rubinfarb, ist am Grund auf
einem grünen Hügl ein ganz Schwarz oder Kohlfarber, auf den
linken Krähl stehend; und zur Rechten gekehrter Hahn zu sehen,
mit einem rothen Kamp und abhangenden Barth, aufgethanenen
Schnabel und ausgeworfenen rothen Zung, seinen Hals ausste-

městě w žitnobranské ulici, i panj matka geho

ckend, mit einem Pfitschepfeil durchgeschossen, und erst besagter Pfitschepfeil, an dessen Schiessfedern, mit seiner rechten Krehl haltend, ob diesen Schild stehet ein offener Thurnirhelmb, zur hintern Seiten mit roth oder Rubinfarb, und Weis oder Silberfarben, zur Fordern aber Schwarz oder Kohl, und Gelb oder Goldfarben abhangendem Helmdecken, und dareb mit einer Königlichen golden Kran geziert, aus welchen zwischen Zweyen gegen einander ausgeschwungenen Adlersfligl, deren Sachsenn einwärts gewendet, und jede nach der Zwerg in Zwey gleiche Thail, der das hinten obere gelb und das Untere schwarz, das Forder obere aber Roth und untere Weis obn gethailt ist, erscheinend wiederum wie drunten in den rothen Feldung ein schwarzer Hahn in gleicher Gestalt und Positur, In Massen dieses Wappen in Mitte dieses unsers Königl. Diploma gemaket, und mit Farben ausgezeichnet ist.“

„Confirmiren und Bestättigen dieses vorgeschriebene abgeänderte und verbesserte Wappen etc. etc. obbesagten *Bohuslaw Hanikiřz von Semina* nicht allein für sich sondern für alle seine Erbsnehmer Mannlich und weiblichen Geschlechtes etc. etc.“

Beheben würdigen und setzen obbesagten *Bohuslaw Hanikiřz* und seine ehelichen Leibeserben und derselben Erben in den ritterlichen Thurnirfahigen Adl etc.“

Und gebiethen daher allen und jeden Unsers Königreichs Böhheim und dessen incorporirten Landen etc.“

Zu Urkund dessen haben Wir gegenwärtiges etc. etc.

Gegeben zu Prag den 10. Januar 1562.

Ferdinand

v. Feld.

Ad Mandatum

Dr. Elect.

G. Kobenzl,

Registrator Strassberg.“

Kopie dotčeného diplomu podána a řádně vidimována w Praze dne 3. Čerwna 1820 panem *Josefem ze Schönfeldu*, magnetnjkem Wjdenské rodninné listowny.

Geho *Oswjcenost* knjže arcibiskup Pražský, neydůstogněgěj Pán pan *Wilém Florentin ze Salmů* (P. T.) u přjležitosti hlawnjho přehljženj fary Sedlecké w kragi Beraunském u přjtomnosti pana Josefa Bretfelda, swobodného pána z Kronenburku a rytjře

Alžběta, rozená *Patašowská*²⁾, pro gich poctiwost u swých spoluměšťanů u zvláštnj wáznosti chowáni byli. Hned co pachole wybórné gewil schopnosti, wynikal nad spolužáky, a stal se miláčkem swých učitelů. Widauce rodičowé synáčka swého wzácnými dary od Boha nadaného, určili ho k studijm, gakowaužto dráhu giž w desátém roce stárj swého nastaupil. Roku patnáctého, odbyw chwalně gymnasiálnj studia, byl pro wýtečné etnosti, ušlechtilau powahu a wznešeného ducha w řád tovaryšstwa Ježjšowa přigat, kde po přestálém dwauletém noviciátu w oboru wěd filosofických tak se wyznačil, že na universitě Olomaucké dle diplomu od 3. srpna 1774 za mistra swobodných a libomudreckých uměnj uznán byl. Rok však 1773 nenadále tak hlubokau gemu zasačil ránu, že mu gi po celý wěk uléčiti nebylo, totiž, zrušenj drabého mu řádu tovaryšstwa Ježjšowa. Každé osudné té doby připamatowánj wylandilo z útroby gehu bolestné vzdychnutj, z oka slzu wnitřnjho hnutj, a ze srdce žádost neywraucněgšj, měli-liby Jesuité geště za gehu žitj do Čech opět uwedeni býti, w tovaryšstwo gegich zas se nawrátiti. Dne 28. Dubna 1775 dobyw

Swato-Wáclawského, kancléře arcibiskupského, gednoho z *Hanikjů ze Semina*, znamenitého českého wystěhowance w Říši, přjtelem swým gmenowal. Welebný pan *Josef Hanikjř*, farář w Kondraci a synowec pana *Antonjua*, dowozuge práwě šlechtickau poslaupnost swau.

2) Dcera bohatého zlatnjka w Praze w široké ulici, gehož bratr znamenitým klénotnjkem u dwora ruského byl.

sobě od Gegj cjsarské královské Milosti slavné paměti Marie Terezie „titulum mensae“, oddal se bohoslowj s účinnau pilnostj, a srdečnau odhodlanostj; dne pak 23. Března 1777 došel cjele swého, na kněžstwj byl posvěcen. Kde as mladý ten dělnjk poneyprw rozdělával winici Páně, nebylo mi možno se dowěděti *). Dne 4. Unora 1782 ustanowila ho wysoce důstogná knjzeoj arcibiskupská Konsistoř Pražská kooperatorem tractus w strjdnictwj Sedleckém. Dne pak 24. Unora 1787 do Klokot na Tábořsku; a konečně dne 8. čerwence 1788 na dožádánj wysoce důstogného a urozeného infulowaného probošta pana Prokopa Beneše Henniğera, swobodného pána z Ebergu, do Hradce Gindřichowa se dostal.

Dne 14. Srpna 1796 uwázal se w residentnj kaplanstwj Čiměřské †), poněwadž tehdegsj farář Pěnský ‡), gehožto duchownj správě osádka Čiměřská byla podržena, při královském kragškém wyšetřowánj raděgi naň swého práwa, polnosti a giných důchodů se byl odřekl, nežlihy tamnj sesutá stawenj hospodárská nowě wzdělati se byl podwolil.

Wyžiwa z počátku byla-tě skrowná welmi; skrowný však i způsob žitj geho; až pak zwýšenau cenau obilnj w letech následownjch se po-

*) Redakcj slušně žádá, aby w. p. čtenářowé časopisu našeho, kdyby se w matrikách toho dopjdili, dobrotiwě nás o tom zprawili.

†) Čiměř, městys w Taborském krági, wjce dwau hodin od Gindřichowa Hradce vzdálený, a od Něm. vůbec Schamers přezděný.

‡) Pěna, wesnice blíž Gindřichowa Hradce ležjcy, a od Němců Baumgarten překřtěná.

někud zotawil, že zašká stawenj hospodářská na swůg vlastnj penjz náležitě uspořádati, obyť swůg opraviti, a chrám Páně, gak gen možné bylo, přiozdobiti mohl.

Osádku newelkau mage k opatrowánj, bawil se w dobách prázdných literaturau, a dlauhé zimaj wečery wynaložil nazwjce k poznánj francauzského gazyka, ano i w řečtině tak se zdokonalil, že některé drobnůstky w češtinu dosti zdařile přeložil. Co pastýř duchownj zastáwal swědomitě a wěrně úřad swůg, a o zwelebenj mjestnjho chrámu Páně horliwě pečuge zjiskal sobě důwěru a lásku osadnjků swých w té mjře, že napotom gich návštěwan přečasto obradowán býwal, když po 40 na winici Páně chwalně stráwených letech neyvyššjím dekretem dworské kanceláře od 27. Března 1817 čjslem 6838, pensij opatřen, u swěho důstogněko bratra *Janu* ⁶⁾ na něgaký čas se byl ubytowal.

Tamže co kaplan gsem se s tjmto kmetem šlechetným celé dni rozkošně bawjwal, shledaw w něm muže welmi zkušěného, všestranně vzdělaného a ducha bystrého, téměř žiwau encyklopedii, z njž dle libosti čerpati se dalo. Gakkoliw wěkem giž sešlý, předce kternjch pokroků horliwěgi nežli mnozj z našinců wšjmal si, oko gedno wěkem mage bělmem giž zakalené, předce po-

⁶⁾ Jan Hanikýř, farář w Planě nad Lužnicj, biskupský střjdnjck Gistechnického okresu, dozorce národnjch škol, Buděgowické wysoce důstogné konsistoře rada, a magetnjk weliké zlaté čestné medalie.

mecj zwětsugcjhjo skla až do půl noci každodenně, neyradši však zdařilé plody české literatury čítával, gakowauž negen odbjranjm četných knih všemožně podporowal, nýbrž i sám roku 1824 „Abecedu pobožné manželky a hospodyně“⁷⁾ na swůg náklad w Praze přetisknauti dal. Zde mage příležitost s horliwými vlastenci častěgi se scházeti, ožil znowa čilý duch gehu, gešto po dwadcet let w osádce pauze německé⁸⁾ skrowné gen potrawy docházel. Býwaloť to podjwánj newšednj, zjrati wěhlasného kměta wýmluwnostj horaucj důstogně zastáwati národnost i gazyk materský, a w mladjcech neodrodilých rozněcowati oheň a lásku k vlasti poswátne.

Mezi tjm odebral se pan *Antonjn Hanikýř* k swému mladšjmu bratru *Františkowu*⁹⁾, kde po několika w swatém pokogi stráwených letech družotiny kněžstw swého slawil. Roku pak 1829 opět do Planě se wrátil. Tenkrátě co kněz giž

7) Aneb wýklad dwamecjtma weršů o ctnostech dobré a zlechetné ženy, pořádkem liter abecedy hebrejské, w poslednj kapitole přjslowj mandrého krále Šalomanna od Ducha swatého položených. Poneyprw léta 1585 u M. Daniele Adama z Weleslawjna wytištěná.

8) Páni Slawatowé, wládkowé na Hradci, obáwagjce se Pikhartů a rozmáhagjceh se bludů Waldenských, uwedli ze Šwábska osádku německan w dědiny swé, a přenesli jns patronatus na Jesuity, by snad sami některému bludem pikhartským nakwašenému knězi omylem faru nezadali. Odtud po zrušenj řádu towaryšstwa Ježíšowa posud wšecky druždy Slawatowské fary Gehu Milost králowská zadává.

9) *František Hanikýř*, farář w Bernardiejch, Wopořanského panstwj.

jubilovaný neyčastěji se modljal; předo však w prázdnych dobách rád se čtenjm výbornějšjch plodů české literatury a mlawnice ruské bawjwal. O blaho swých kraganů swrchowaně pečliw, zehráwal bolestně na wyzdwiženj blahoděgného „*Dědictwj swatého Wáclawa*“ w potah bera mnohostranný užitek duchownj, geštoby se na úrodné půdě vlastenské po ten čas z dobrých knih byl wytěžiti dal. Prohlásil se sice, po sobě blahočinnau zůstawiti památku, však geště neurčité; až teprw w Táboře, kam se roku 1830 po úmrtj swého výborného bratra *Jana* byl ubytował, w poradu wzaw našeho wůbec oželeného, cjrkw i vlasti celau dušj wraucně oddaného pana Josefa Wlastimila Kamarýta¹⁰⁾, odhalil záclonu swých zámyslů zbožných, položiw na oltář chudé swé vlasti welikomyslně 1000 zlatých stříbra — upřenjm sobě mnohých potřeb — krušně za dlouhá léta ustrádaných, co základnj kámen k wzdělánj nowého ústawu, pod názvem „*Dědictwj swatého Jana Nepomuckého*“ k wydáwánj laciných, dobrých, a pauze českých knih katolických. Nadřečenau gistinu i se základnjmi prawidly podal wysoce důstogné knjžecj arcibiskupské Konsistoři Pražské, co materi o blaho milené vlasti neyweyš pečliwé, s prosbau ponjže-

¹⁰⁾ Exposita Klokotský, nábožný básnjk a horliwý vlastenec, usnul w Pánu w Táboře dne 19. Března 1833, kterého dne časně zrána geště srdečná přánj k gneninám od swých přátel přigjmal.

nau, by ona mocným swým účinkovánjm účel geho w skutek přivesti a do žiwota milostiwě přenesti ráčila; gakožto žádost také wljdně přigata, a důležitost ta wysoce důstognému pánu Wáclawowi Wilémowi Wáclawjčkowi¹¹⁾ k wymoženj zákonnj platnosti swěřena byla. Došliť ústaw ten Dědictwj Swatojanského neyvyššjho potvrzenj od Ge ho cjs. král. Milosti giž dne 26. Řjgna 1833, kteréž dworským dekretem od 3. Listopadu ějslem 27,129 ohláseno, a ěuberniálnjm dekretem od 18. Listopadu ějslem 52,564 roku dotčeného wysoce důstogné kněžcej Arcikonsistoři Pražské dodáno bylo.

Statuta, na zřjceninách dědictwj Swato-Wáclawského, nowě wzdělaného ústawu dědictwj Swato-Janského wytknul welikodusný pan zakladatel sám; gsau pak tato :

Základnj pravidla ¹²⁾

Dědictwj swatého Jana Nepomuckého, aneb dobrovolného peněžného základu a přispěnj, gehožto auroky po wšecky časy swědomitě wynaloženy býti magj.

I. Ku wzdělánj nábožnosti, mrawnosti a prawé maudrosti skrze *dobré knihy*; a tjm tedy

11) Wěhlasný děkan wysoce důstogné wždy wěrné kapitoly sw. Wjta na hradě Pražském, prelát králowstwj Českého, doktor bohoslowj, cjsařský králowský skutečný ěuberniálnj rada, rektor magnificus wysokých škol Pražských roku 1838, spisowatel a vlastenec přewýborný a t. d.

12) Wiz bohoslow. časopis. ročnjk 1834 swaz. 1. str. 164.

II. Ku zwelebenj našeho milého gazyka, ga-kožto *pruwneho, ba gediného prostředku*, gjmž se obecenstwo k cjlí nadřečenému wede; pročez časem i

III. K odměnám pro České spisowatele, aby djlem powzbuzeni a za zdařilau k tomuto cjlí aučinkujcj spisowatelskau práci slušnau odměnau poctěni byli.

§. 1. Dědictwjm S. Jana *gen pauze České nábožnost a mravy* vzděláwagcj knihy, buď půwodnj, buď ginogazyčné we zdařeném Českém přeloženj wydáwány býti magj.

§. 2. Neywjce pečowáno bude o to, aby genem obsahem i slohem wýtečné, od mužů práwě sandných a k tomu powolaných wůbec za dobré uznane knihy tjmto nákladem na swětlo wycházely.

§. 3. Při wywolenj a posauzenj knihy, kteráby wydána býti měla, wětšj ohled owšem bráti se bude na walněgšj počet obecenstwa a na geho potřeby; a wšak nemagj se tisknauti pauze populárnj toliko pro lid prostý určené knihy, ale i wzdělaněgšj národa částí bedliwě žetřiti se bude.

§. 4. Tedy nákladu toho také aučastny býti mohau umělecké a wědecké plody literatury našj, wůbec, co do bohoslowj, co do wýmluwnosti duchownj, co do poswatného básnictwj, co do filosofie praktické náležj, i děgina swětská, genž děgo s gich šťastnými nebo nešťastnými následky předstawuge, wšecky tyto předměty obstaránjm Swatojanského Dědictwj wydány býti mohau; gen aby se gich dostalo!

§. 5. Až pak šťastně zroste ústaw tento, postará se též, aby i starobylé České knihy, rozum a srdce wzdě-

lávagjej, které owšem obsahem i gazykem vynikají museji, a kterých již dopjditi se nelze, dle potřeby času na nowo wydávány byly.

§. 6. Gelikož se z ohledu na vzdělanost mrawů a náboženstw neypředněgi a neyšťastněgi od autlé mládeže počjnáwá, tedy zwlášťe z počátku, dokud wětšjho nákladu wěsti nebude možno, wydáwati budau se vzdělávagjej knjžečky pro odměnu bedliwých a mrawných djtek národnjch wenkowských škol, zwlášťe s ohledem na §. 10.

§. 7. Pak co neydějwe, gak gon bude možno co wětšjho podniknauti, přede wšjm skore wšeobecnáwidj se potřeba nowého a wšestramně pěkného wydánj *Pjsem Swatých* s krátkými podloženými wykłady, zwlášťe s ohledem na §. 10, aby se wáha držela, ano aby se předcházelo nedné rozšřrowánj biblj nekatolických w lidu obecném.

§. 8. Každá kniha, skrze toto sgednocenj wydána, má býti na čistém papjru, zřetelně, anprawně wydána, a pro trwalost aspoň ta, která pro lid obecný bude ustanowena, hned giž tuhan wazbau se opatřj.

§. 9. Každá kniha budjž znamowána k tomu slaužj-cjm obrázem, aneb aspoň čistau winětkau, a slowy: *Náhladem Dědictwj Swatého Jana Nepomuckého*.

§. 10. Hlawnj tohoto základu aumysl gest, aby se takowé wybórné, prospěšné knihy, co možná bude, lacino podáwaly.

Wysoce důstogná knjžcej arcibiskupská Konsistoř Pražská w milostiwé opatrowánj ten tak blahoděgný ústaw Dědictwj Swato-Janského přigawši, a wedenj ho weledůstognému kanownjku a spoluradowi swému, Wáclawowi Mich. Pešinowi, co redaktorowi, swěřiwiši, ráčila weřegným a welmi dogjmawým prohlášenjm w Časopisu bohoslóweckém¹³⁾ do žiwota ho wnesti, a wzácně wáženě

13) Viz ročnjk 1834, swaz. 4 str. 631.

obecenstwo české, zvláště horlivé, o gazyk a národnost wýtečně zaslanžilé pány vlastence, ney-zvláštněgi však welebné česko-slowanské duchowenstwo, gemužto giž následkem powolánj a úřadu swého kzwelebenj cti a sláwy Božj, rozšjřenj Cjrkwe katolické, a náboženskému wzdelánj lidu obecného neunaweně a důrazně účinkowati dlužno, pozwánjm k ochotnému přiwtělenj se k genotě u prostřed vlasti nowě zaražené laskawě nabjdnauti, gich dobroljbezne pozústawugjc wůli, kdy a gakým způsobem ústaw ten přewýborný podporowati chtěgj.

Prwnj k gednotě té noworozené a z kolébky k vlastencům důwěrně prohlédagcj přihlásil se welebný pan Wáclaw Žitek, duchownj pastýř w Srbei, přinesa k zvýšenj peněžitého základu ústawu Swato-Janského oběť 500 wýtisků spjsku swého pod názvem: „Odměna mrawným a pilným djtkám ku wzdelánj a wyraženj“ roku 1825 wydaného; z gakowěžto zásoby Brandeyský wikariát hned 115 wýtisků rozebral, a brzy na to welebné duchowenstwo střjdnictwj Nowokoljnského horlívým účinkovánjm swého wysoce důstogného střjdnjka a čestného kanownjka, pana Josefa Balatyho, faráře we Swogšiejch, přispělo k témuž wznešenému účelu s 116 zl. 40- kr. w. č.

Anby pauhým zústawovánjm na dobré wůli vlastenců blahočinný ústaw Dědictwj Swatojanského gen skrowného a zdlauhawého prospěchu nadjti se mohl, a welkomyslný pan zakladatel i s njm stegně smeyslegjc šlechetnj vlastenci přáli,

by ústaw ten brzo se rozhognil, a neprodleně a mocně působiti započal, nawrhl pan František Sláma weledůstogné kněžecj arcibiskupské Konsistoři ¹⁴⁾ s přislušnau šetrnostj, by po příkladu Wjdenských welebných Mechitaristů nebo našj musegnj Matice k wydávánj dobrých knih, určité a výslowně také prostředky wygádríti ráčila, kterýmizby se základ ten rozhognil, zaraziwši určité výmjny, pod kterýmiby geho podporowatelé za údy Swatojanského Dědictwj přijmání byli.

Wysoce důstogná kněžecj Arcikonsistoř ustanowila se pak na tom s přiwoleńjm a potvrzenjm wysoce slawného c. k. Gubernium k následugcejmu doplněnj podotčených prawidel.

Druhě oddělenj základnjch prawidel Swatojanského Dědictwj. ¹⁵⁾

§. 1. Kdokoliw k Dědictwj sw. Jana Nepomuckého 100 zl. na stř. přispěge, powažowán bude za spoluzakladatele samého ústawu, a činj se účastným práwa, ponawrhowatí témuž ústawu wydávánj knih, gež uznáwa býti potřebné lidu anebo užitečné.

§. 2. a) Kdo k Dědictwj sw. Jana Nepomuckého přistaupj s 40 zl. stř., stáwa se ústawu toho spolnau-dem I. třjdy.

b) kdo 20. zl. stř. složj, stáwa se audem II. třjdy ;

c) kdo s 10 zl. stř. přistaupj, stáwa se audem III. třjdy ;

d) kdo neyméně 5 zl. stř. přispěge, uznán bude za dobrodince téhož ústawu, a gměno geho do pamětnj knihy zwláště k tomu zřjzené se zapjše.

¹⁴⁾ W. bohosl. Časop. r. 1835, sw. 1. na str. 115. ¹⁵⁾ str. 117.

§. 2. Doplněním základu ve vyšší třídě, také do též třídy wolno každému přistoupiti.

§. 4. Celé vikariáty nebo farní okresy, činí-li základ z gedaotliwých příspěvků, vstupnj 80 zl. stř. do třídy I., 40 zl. do II., 20 zl. do III. třídy; 10 pak zl. do počtu dobrodinců.

§. 5. Též geden každý, kdožbykoliw w poslednj wůli své Dědictwj podotčenému odkázal summu výše 100 zl. stř., považován bude za spoluzakladatele; při menším však odkazu připočte se k dobrodincům ústawu toho.

§. 6. Základnjm pravidlem wymjnučná láce každého spisu tauto cestau wydaného ustanowuge se tau měrau, že náklad na knihu wedený toliko o čtvrtinu zvýšen bude; z čistého pak wýnosu přirazj se třetina k hlawnj gistině, dvě třetiny pak wynaložj se na další knih wydávánj, což potud platnost mēg, pokud by staw celého fondu giného rozdělenj nepožadowal.

§. 7. Wýhody přispjwagjejch spoluandů na ten konec se ustanowuj, že z každého wydánj kteréhokoliw spisu obdržj cjt a darem:

a) Každý spoluzakladatel 4 wýtisky.

b) Andowé I třídy 3 „

c) „ II „ 2 „

d) „ III „ 1 wýtisk.

Dobrodincům ústawu toho kupovaný wýtisk w polowičnj ceně na pěkněgjm papjře a wázaný wydáwati se bude.

Ze slušné wážnosti a wděčnosti k zesnulému w Pánu zakladateli Dědictwj Swatojanského, welebnému panu Antonjnowi Hanikýřowí, na slušnou památku zásluhy geho, budau při každém wydávánj knih ze skladu Swatojanského, geho synowci, důstojnému Josefowi

Manikýřowí, faráři w Kondratci, 4 wýtisky darem se podáwati. ¹⁶⁾

§. 8. Každý spisowatel wydaného tjnto ústawem půwodnjho spisu, měl-liby honorár za swau práci obětowati k témuž Dědictwý, obdržj 12 pěkuých a wázaných wýtisků ctj a darem, každý pak překladatael 6 wýtisků. (Mimo to požíwá prwnj na buďaucnost wšech wýhod spoľaudů I třjdy; druhý pak oněch III třjdy.)

§. 9. Wydánj každého spisu uwede se w známosti duchowenstwu skrze důstogné pány vikáře, gakož i prostředkem časopisu bohoslaweckého.

§. 10. Knihy wydáwati se budau wázané w určené a na prwnjm listu postawené ceně.

Konečně zůstawuge sobě knjžecj arcibiskupská Konsistoř, cobykoliw na přjštj čas ku zwelebenj tohoto dobrotinného ústawu poslaužitj mohlo, tjnto časopisem po každé oznámiti ctihodnému duchowenstwu.

Dáno w Praze w konsistornjm sezenj odedne 12. Března 1835.

František Wiljm Tippmann,
biskup Satalskj, knjž. arcib. konsist. praeses.
Wáclaw Pešina,
kanounjk, konsist. rada a redaktor.

Ostatně andowé gednoty Swatojanské z welebného duchowenstwa šetrně se žádagj, aby slaužili do roka dvě mše swaté, a šice, možná-li aspoň mezi oktáwem sw. Jana Nepomuckého, gedna: za wšecky w Pánu odpočjwagjej oswjcené osoby slawného domu Rakauského, které králowstwý Českó gakožto králowé spravowali; druhau: za wšecky w Pá-

¹⁶⁾ Tentýž podal Dědictwý Swatojanskému pode dnem 25. Ledna 1839 *dobrau wólj* (cessj) ke 100 zl. na stř. w Praze uložených; kterau wysoce důstogná konsistoř arcibiskupská, darem 14. Unora b. r. přigala, a slawný Magistrát Pražský 2. Dubna b. r. na gméno Dědictwý Swatojanského do knih wtěliti dal.

nu odpočjwagjcy swětské i duchownj audy Swatojanského Dědictwj. 17)

Zaraženjm a prohlášenjm určitějšjch základnjch prawidel těchto, zjskal ústaw Dědictwj Swatojanského účastnjkůw do každé třjdy gak z králowstwj Českého, tak i z Morawy sandružné a Slezka Rakanského, stawu duchownjho i swětského, mezi nimiž mnoho oswjcených a wysoce důstogných členů se nacházj.

Hognými přjspěwky tolika členů Dědictwj Swatojanského nabylo wysoce důstogné Ředitelstwo ústawnj dostatečných prostředků k wydávánj laciných, katolických a dobře psaných knih českých, gakowé o spásu a osvětě národu Českého horljej spisowatelé Čestj o záwod na oltář Swatojanský kladli.

Mezi členy Swatojanskými, gednak hognými vlastnjmi přjspěwky, gednak neunaweným rozmnožovánjm audů, a horliwým mezi lid obecnj rozšiřovánjm knih nákladem Dědictwj sw. Jana Nepomuckého wydanych, obzwláště se wyznačili: w Litoměřicku: ctihodný pan *František Šoreyš*, kaplan Rozďalowský; w Hradecku: ctihodný pan *Jan Rogek*, kaplan Nowoměstský; w Buděgowsku: ctihodný pan *Josef Šmidinger*, zámecký kaplan w Němčicjch; ctihodný pan *Jan Nowáček*, kaplan w Kumžaku, a ctihodný pan *Jan Marchal*, duchownj správce w Řjmově; tak že wysoce důstogná Arcikonsistoř knjžecj ge zwláštujmi

17) W. Časop. bohosl. 1835 sw. 1., str. 91.

dekréty za *spoluzakladatele Dédictwji Swatojanského* powýšiti, a všech práv statutnjch milostiwe saučastniti ráčila.

Takowéto účiniwostj ctihodných p. p. kaplanů přerýchle rozšjřenj knih Swatojanských, powzbudilo několik šlechetných duchownjch pastýřů nawrhnutí weledůstognému Ředitelstwu zaražiti po kragjch prawidelné filiálky k snadněšjmu a spěšněšjmu odbjranj plodů Swatojanských; gakowýžto náwrh wděčně přigat, a wysoce důstogná Redakcj ráčila uctiwým prowolánjm¹⁸⁾ horliwých vlastenců Českých i Morawských pozwati we wětšjch alespoň mjstech pokragných k účinnému zaráženj dotčených filiálek službowolně se propůgčiti, ručje :

a) zásobu každého wydánj k rozprodánj, pod celoročnjm čekánjm, gim posjlati ;

b) skrze ně nových spoluaudů, a gich přjspěwků obdržowati ;

c) skrze ně nowě prohlášeným spoluaudům immatrikulačnj ljsky,

d) spolu také i přináležegjci kniby wen posjlati,

e) skrze ně vše dopisowánj se spoluaudy gich okolj rádně westi; čjmžby gak ústawu, tak též pánům spoluaudům welice k prospěchu a ku wděku poslauženo bylo.

f) Wše by se na ně franko zasjlalo ; a

g) kdyžby toho požádali, z každého sta by se gim za gich poslauženj, a na antraty 20 zl. provisj w knihách wykázalo.

¹⁸⁾ Ročn. 1888 sw. 4. str. 736.

Sladkau naděj se kogjme, že wjce wzácných podporowatelů uskutečnění mnohostranné žádosti se podwolj, a tak ctěnému obecnstwu knihami výbornými Dědictwj Swatojanského wděk se poslanžj. — Některé filiálky takowé giž skutečně stáwagj.

Poslěz §. 8. základnjch pravidel druhého oddělenj ústawu Dědictwj sw. Jana Nep. byl takto zgináčen, že spisowatelowé, gichž půwodnj práce nákladem ústawu wydány budau, nynj 24 wýtisků téhož wydánj, překladatelowé však, gestliže překlad gegich se přigal, a na swětlo wyšel, 12 wýtisků. ctj a darem obdržj; pak dle obšjrnosti, důležitosti a gadrnosti swých spisů po náležitém gich oceněnj práwo spolaudů bud I., bud II., aneb III. třídy sobě dobudau. Podánjm wjce pracj důkladných wstaupj spisowatel do wyššj třídy. ¹⁹⁾

Tak šťastně seménko skrowné štedrau rukau zwěčněního pana *Antonjna Hamikyře* w půdu dobran wštjpené se zúrodnilo; a giné padlo w zemi dobrau, a když wzešlo, učinilo užitek stý, ²⁰⁾ wzrostauc u vysoký strom, gehožto zelené a owocem bohatě osazené wětwe králowstwj České, Morawu a Slezsko giž zastiňugj, podobno zrmu horčičnému, kteréž wzaw člowěk, wšel na poli swém. Kteréžto zagisté neymenšj gest mezi wšemi stromy; když však zroste, wětšj gest wšech bylin, a býwá někdy strom, tak že ptáci nebeštj přiletjce, bydlej na ratolestech geho. ²¹⁾

¹⁹⁾ Wiž poslednj list sw. 3. časop. bohosl. r. 1838. ²⁰⁾ Luk. 8, 8. ²¹⁾ Mat. 13, 31 — 32.

W skutku ušlechtilý pan zakladatel zůstavil po sobě památku w požehnánj.

Tuším, žeť to nebyla gediná památka, gakowau ušlechtilý stařec, pan *Antonjn Hanikýř*, zaraziti zameyšlel, gelikož slowjčko prostosrdečně progewené „prozatjm“ na ginau geště oběť narážeti se zdálo, a také, poněwadž geho pp. bratřj za strawu sotwa gaké náhrady požadowali, co býwalý jesuita po 300 zl. stř. ročnj výžiwy při swém skrowném wydánj nepochybně nĕgakau geště hotowost k swým tagným účelům w záloze drzel. Než náhlá slepota, posluha od lidj cizjch a zisku žádostiwyh, obzwláštne ale nedosti rychle oznámené úmrtj geho práwu, zničily gsau ostatnj vlastenské záměry geho. Skonal w Pánu — swátostmi umjragj-ejch opatřen — dne 15. Března 1833 w 80. roce swého několika tělesnýmj neduhj skljčeného žitj. Ostatky geho byly dne 17. na hřbitowě sw. Jakuba w Táboře slawně pohřbeny: duch wšak bohumiľ se odebral k nadhwězdnyň sjdľm k přigetj palmy oslawy wěčné.

Ayta! poswátný praporec Swatojanský panem *Antonjnem Hanikýřem* zaražený, a gménem sw. Jana Nepomuckého draze ozdobený vysoko wĕge, zowauej wěrných ctitelů Swatojanských pod záslona swau blahoklidnau. Kdožkoli tedy miluge gazyk materský, komukoli oswěta a spása lida na srdci ležj, nechť se připogj k nám. Zde Čechowě, zde Morawštj a Slowanštj welebuň bratřj se sgednoťme k účinnému rozšiřowánj kněh wysoce dů-

stognau knjzecz arcibiskupskau Konsistořj Pražskau pod ochranau našeho slawného sw. Patrona wydáwaných! Wedme swěrené sobě stádo k čistému pramenu Dědictwj swatého Jana Nepomuckého, lámejme lačným owečkám chléb žiwota štědre, napágegjee ge ze zdroge wod žiwých; podáwejme jim důstatek knih wzdělawatelných duchem katolickým psaných, aby potrawy nezážiwné a gedowaté z ciziny nepřigjmaly a nehynuly wjce! Zarážme filiálky Dědictwj Swatojanského w mjstech swých, a rozšiřugme knihy dokonale katolické po osadách a w sausedstwu, aby gimi praud swodných, wjře a mrawům škodných spisů cizozemských, genž tagynými průchody spolkowé Cjrkwi katolické nepřjzniwj našim wenkowanům polo zdarma podáwagj, ucpán, a náš lid w prawé wjře a mrawech čistých před hnusnan nákazau uchráněn byl. Takowanto laskawau pomocj a podporau ústaw Dědictwj Swatojanského pěstagjee, nábožnost a kázeň dobrých mrawů u vlasti zwelebjme, gazyk a národnost w čistotě a sláwě swé uchowáme, wýtečnému zakladeteli wděčný pomnjk postavjme, a wysoce důstogné redakcj, která ústaw tento w rozkwet a zwelebenj přiwesti horliwostj neunawenau se snažj, pétegegj drahocenné usnadnjme. Genom dobrotiwý Bůh rač na přjmluwu swatého Jana Nepom. nám k tomu swau milost, a ústawu samému swé požehnánj dáti!

Slowo štědrosti.

Od

Wetešnjka,

děkana w Sobotce, Králohrad. diécesj.

Utěšené sjdlo, roztomilá země,
 Mohlo by tu weždy všeco mji plémě,
 Kdyby z geho dušj plaula dobrotiwost,
 Kdyby geště srdejn snaubila se tkliwost,
 Tkliwost, genžto w rági za pěkného rana
 Byla bez rozdjlu všemu wěnowána.
 Krotké, mjrné, tiché, dobrotau wšj stkwělé
 Wyšlo k blaženosti z ruky Stwořitele.
 Gehňátko tam s wlkem důwěrně si hrálo,
 Přede lwem tu kůzle beze strachu stálo.
 Slawjk u ostrjže zazpjwal si směle:
 We twor u tenkrát neznal hubitele;
 Člowěk beze strachu w hegna chodil šelem,
 Bezpečen gsa wůkol na Edenu celém.
 Ó to bylo blaho, dokud w newinnosti
 Roztauženě člowěk bažil po milosti!
 Ó, toť byla rozkoš, dokud bez twrdosti
 Člowěka ctil člowěk w něžné uctiwosti!
 Ó, to bylo štěstj, dokud w snjženosti
 Nauze neslzela k wůli skupělosti!

10 *

Ach, to blaho, ach, ta rozkoš, ach, to štěstj
 Giž gen ztrápenému truchliwau ge zwěstj!

Šalebnému peklu odumkla se změna,

Njž ge wšecká rozkoš hnusně porušena.

Tu, kde wládlo prwé etnostné milowánj,

Giž se rozhostilo scestné utiskánj. —

Ha, co widjš, zraku — gaké podjwánj!

Twora, twor giž sápe krutě k požjránj.

Kézby ukrutenstwjm zwěř se honosila!

Ó, by šelmau šelma gen se nasýtla!

Nastogte, — ó hoře! — kam můg zrak se hodj,

We bratrowě krwi bratr giž se brodj.

Proti etnostem zloba úkladně se zbrogj:

Synek roditeli urauhánj strogj;

We twrdosti zpuřné — ó té hrůzně doby! —

Bratrj prodáwagj bratra do poroby.

Marně nezdarowé lynau od potopy,

Marně vyhrožugj Sodomitské stopy:

Porušuge syny roditel — ba wěru!

Nebi odluzuge matka vlastnj dceru.

Žiwot na zábawu zlostně utracuge,

A když neyhůř wraždj, statným rokem sluge.

Tak se zňala neřest w tomto powrheli, —

Až i k hrdlu sáhla swému Spasiteli.

Ó, když nad zbugnostj hořem pukly skály,

A k oblakům wětry úpěnlivě wály,

Nad lidem kdy hanbau zastřelo se nebe,

Satane! tu peklo opěwalo tebe;

Pělo, že ti k wůli w pobauřeném dawu

Musel ke Golgotě Bůh sám na poprawu.

Koho s to, by sčeti lidské šjenosti
 Od ragského pádu do Golgotské zlosti?
 W takém gešitenstwj můž-li geště ceny
 Člowěk w sobě mjtí smyslů pozbawený?
 Můž-li cenu mjtí, kdo s tjm swětem pluge,
 Kdo sám peklu sebe zdorně zasnubge?
 W také zmařilosti gakby geště směli
 K dobrému se hlásiť lidé Stwořiteli?
 Hodni-li, by blaze zkwétaly gim ráge,
 Kde gen zbugnost řádj, odkud hrjch gen plage? —
 Ale nežli wšecko lidské zdorowánj,
 Wětšj geště bylo božské slitowánj;
 Lidu sklamaného zlopowěstné gméno
 Nemělo přede býti do wěčnosti kleno.
 Ošálený slabec chápe lstiwan zradu,
 A se wystřežený zotawuge pádu.
 Ustaň šalby, peklo, posud, a nio dále!
 Posud ziltě člowěk, soběctwj si chwále.
 Satane, ty warug, se lstj k peklu dále!
 Tať se rozbila giž na Golgotské skále.
 Ustaň klamu, ustaň wražedlné zlosti:
 Wynikáť i z rakwj žiwot štědré ctnosti.
 Z prahlé pusty, swatau krwj owlažené,
 Pupenj zas swěžj strůmek tento žene.
 Zasmjwá se nebe, slunce zase swjtj,
 Pupenj až milo, rozwjgj se w kwjtj.
 Stranj za půwodem nepřjzniwá zloba,
 Lásce milosrdné kyne pěkná doba:
 Ukrývá se twrdost do pekelné sluge,
 Wljdnuá chrámy naše přjzeň osazuje.

A kdo předce geště w nedostatku dyše,
 Slyšte hlasu mého, zkormaucené chyše,
 Slyšte mne : k wám nauze nesmj giž se wléci,
 Před lidumilenstwjm slze nelze téci.
 Netec déle, slzo, leda utěšena,
 Gakowau gen wděčnost býwá orošena.
 Za tau ke Golgotě dozjráme směle,
 Odkud libě wanau zwuky Spasitele : —
 „Nesud' zawedené, Otče, dětinnosti !
 Děti, prohledněte z podlé sslnulosti !
 Prohlednauce, buďte sestry, bratřj swogi,
 An gste welej, malj, wykaupenci mogli.
 Ó když k wám se wrátj wljdná dobrotiwost,
 S dušemi když štědrá zasnaubj se tkliwost,
 Tkliwost, genžto w rági za pěkného rána
 Byla bez rozdjlw všechněm wěnowána,
 Kde gste krotci, štědři, dobrotau wšj stkwěli,
 Wysli k blaženosti z rukau Stwořiteli :
 Tenkrát utěšené sjdlo, drahé plémě,
 Uskytne ti zase poslušná mne země.“ — — —

O z n a m o w a t e l.

A) LITERATURA.

Über das Brevier mit Berücksichtigung der dagegen erhobenen Einwendungen. Von Franz v. Schwinghaimb, regulirtem Chorherrn des Stiftes Sct. Florian, geistlichem Rathe und Pfarrer zu Windhaag. Linz 1838. 10. Bog. 8. 40 kr. C. M. Prag, in der Scheibischen Buchhandlung.

Giz před něgakým časem přišlo mi na mysl, žeby welmi wčasné bylo, kdyby w přjtomném spisu stálo též něgaké pagednánj o ejrkewnjch hodinkách, neboli o breviáti; wšak sám gsem se o to pokusiti nechtěl, boge se, aby ch snad newděk nepracowal. Gsemť mlád, nemám žádných zásluh na winici Páně, a zjskal-li gsem gaké zásluhy tauže a horle pro dobrau věc, tu za tu neymenšj pokládám; wjmť, že se rownati nemohu giným o Cjrkew Kristowu welmi zaslauzilým a důstogným PP. bratřjm. Neosmělil gsem se tedy — kdyby nehyli se mnau gednoho smeyšlenj — wjtrati se gim za učitele, učitele snad protiwného; i před těmi, geuž se mnau gednoho stárj gsau, ano i před mladšjmi gsem se ostýchal, *weřegně* na gewo dáti své mjuňj o breviáti, aby se snad neřeklo, že se toliko wychlaubám, že hledám své eti, že upadám u farisegskau licoměrnost. Wěda tedy, žeby takowé pagednánj nemálo práce stálo, a k tomu žeby mnohým snad přišlo newděk, raděgi gsem k giným věcem čas swůg obrátil. An se mi ale do ruky dostala dotčená kniha, tjm ochotněgi gsem se ugal té přjležitosti, zgewiti přjchylným čtenářům přjtomného časopisu, co giný, mne snad mnohem staršj, rowněž i mnohem zaslauzilegšj a ejrkewnj hodnostj důstogný pastýř w owčinci Kristowě o té věci smeyšlj.

Přiznává se weleb. p. spisowatel w předmluwě, že dle obecného téměř způsobu kolik let swého kněžstwí breviářem pohrdal; že ale při tom za přednj powinnost swau měl, modlitbami, rozjímáním, a nábožným čtením ducha swého posilowati, právě tjm ale se přesvědčil o potřebě a užitku breviáře, a tu že giž déle newáhal, poslušen býti cirkewnjo prikázanj. I gá se s njm zde přiznávám, že gsem co bohoslowce a jáheu mezi auhlawnjmi nepřátely breviáře stál; pamatugi se, že gsem se gednau k neywěrněgšjmu kolegowi swému wygádlil: „že bych si gako kněz za hrjch pokládal, mařiti čas breben-těnjm breviáře.“ Když gsem však na kněžstwí byl poswěcen, a k prwotínám se chystal: přede gsem se w ho tom čase modlil, djlem proto, že gsem wěru nic giného na práci neměl, djlem i z bázně, abyeh poneypřw aspoň proti nařizenj cirkewnju k oltáři nepřistaupil. Po primirj gsem wybjral z celého officium toliko hymny a oracj, — gimž sebe wětšj nepřjtel breviáře weliké wnitřnj ceny odepřjti nemůže; proto se ljbily i muě, — k nimž gsem přidáwal gedn druhý žalm, kterýž se prawau modlitbau býti widěl. Tak gsem to činil asi dewět měsjećw, při tom ale — ač gsem se podlé přjkladu giných w gednáj swém wšemožně wymlauwal a osprawedlňowal — neustále mi tanulo na mysli, že cirkewnj prikázanj každého křesťana tak dobře zawazuje k poslušenstwí, gako prikázanj Božj, ano wýslovně řekl Kristus; „Cokoliw swázete na zemi, swázáno bude i na nebi; a kdo wás slyšj, mpe slyšj; kdo wámi pohrdá, mnau pohrdá.“ U-wazuje tedy u sebe sám, že bych s dohrým swědomím nikdy kázati nemohl o poslušenstwí zákona cirkewnjo, že bych takowým kázanjm odsauzenj uad sebau sám wynášel: wždy wje a wje částek z dennjho officium gsem bráwal, a to přede wšjm, — což právě maohým kamenem urážky gest a skalau pohoršenj, — čtenj druhého nokturnu, žiwoty Swatých, poněwadž gsem brzo nablédnul, že welmi často nesrozumitelná býti musj kollekta při mši tomu, kterýž tohoto nokturnu nečetl. Když ale odstraněno bylo, načež se s pohoršením neywjece ukazuje, welmi brzo gsem se přesvědčil, že se z newědomosti tolika breviári křiwdá činj, a že pro kněze nej přjhodněgšj giné modlitebnj knihy: proto gsem giž buď ku konci prwjho, a-nebo z počátku druhého roku swého kněžstwí breviář denně se modlil; a takž se ho modlím a modliti budu, dokud mi Bůh zraku a paměti popřege, nedbage na to, gakkoli ginj snad o tom smeyšlegj.

Wšechné wyznání učiniv, nezapíraje prvního bludu svého a nemalé chyby proti přikázání svaté Církve, v krátkosti uvedu, jakým způsobem p. spisovatel užitečnost a potřebnost breviáře hájí; připejím však, kde se viděti bude, své vlastní poznamenání.

Rozdělil p. spisovatel celou práci svou na pět částek: 1. vykládá příčiny, z kterýchž pochází největší nevědomost téhož církevního přikázání; 2. uvažuje obyčejné výmluvy, proč breviářní modlitba se zanedbává; 3. odpovídá na všechny námítky, kteréž se této modlitbě činí; 4. ukazuje, že právě breviář přehogným gest pramenem duchovního vzdělání; a konečně 5. ospravedlňuje jeho rozdělení a celou saustavu.

1. Co první částky se dotýká, uvádím pro nedostatek místa hlavní příčinu hned napřed, abych ostatních, jako paubých následkův v krátkosti *toliko podotknouti mohl*. P. spisovatel naproti tomu z přítomných úkazů pravé příčiny hledá. První a hlavní příčina nevědomosti téhož církevního přikázání dogista gest, jak uvádí pan spisovatel, čtením nepravověrných výkladův sv. Písma — aspoň v některých člancích porušenost a wrtkavost u výře. Mnohému vykladači gest gnaucnost zlých duchův paubým toliko podobenstvím, ano i pověrau nerozumných lidí; gíný vykládá Kristovy zázraky přirozeným toliko způsobem; gíný v tom onom se uchyluje ode smyslu církevního, a zastává své mínění takovým důvodem, že ne každý jeho blud poznati může, — i dává se mu za pravdu, a tjin hyne u slabých a těch, genž příliš svehodného smeyšlení gsau, přesná katolická wjra. Kdo newykládá sv. Písem podlé toho smyslu, kteréhož se držela a drží svatá matka Církve, ten giž nebude sobě breviáře vážiti tak, jak sluší, poněwadž tamnj výklad sv. Písma a bludným jeho náhledem se žádnau měrau mesrownává. Čím wíce wjry ale kdo ztratil, pozbyl zároveň mnoho pobožnosti. Tento newěrný a newábožný wěk vznikl dogista podlé páně spisowatelowa úsudku asi před padesáti roky, nedlouho před francouzskou revolucí, anebo zároveň s nj; a tenkrát giž mnozí neduhem wěku nakaženj knězi počali breviářem pohrdati, a povinnosti své pronedbáwati. Gegich příklad swodil gíných, a gestliže se kdo nad gegich nedbalostí pozastawil, wymlauwali se tupením breviáře; na ten způsob shledali tjin wíce následownjkův, poněwadž tato povinnost, anať každodenně wjc než hodinu času požaduje, s gistým zapřením sebe

samého spogena gest, a powinuosti takowé mnohý se rád zbawiti hledj. Mnohý z těch, genž odložili breviář, stal se wychowatelem a správce mladého duchowenstwa; měl ge náležitě s celým pořádkem seznámiti, slowy a přjkladem k tomu wěsti, aby wěděli, gak a proč se breviář modliti magj; an ale sám se ho nemodlil, nebylo ginák, než že aspoň proti sobě sám mluwiti nemohl, a každému gde na mysl, že chladné, ospalé nabjdnutj takowého správce bez účinku zůstati musilo. Krom duchownjch společnostj málo kdo byl, a posud mezi desjti sotwa geden gest, genž by se breviář auplně a každoděnně modlil. A co duchownjch společnostj se dotýká, kolikrát geště mnohem hůře gest, než aby se tato pobožnost prunedbáwala. Neporádek, náramné kwapenj, gakoby nad hlauau hořelo, nesrozumitelné odřjkáwánj žalmů a giných částek nenj netoliko žádnau modlitbau, ale prawým pohoršenjm. Nenj tedy diwu, že w mnohých společnostech chor docela přestál, a tam, kde se posud udržel, že wšechněm audům býwá protiwný; nábožným: poněwadž w takowém choru náležitě se modliti nemohau; ostatnjm, poněwadž i prawá, zwlášt prodlaužená modlitba nesnesitelným gesti břemenem. Kdyby všickni kněžj byli z powolánj, anebo aspoň kdyby se spravowali podlé starého přjslowj: „Si non es vocatus, fac, ut voceris:“ w celém duchownjm žiwotě ginák by to wypadalo; ale bohužel, an mnozj wstau-pili do kněžského stawu *non propter Jesum, sed propter esum* a pro tělesná, často i docela neslušná wyraženj, nemagj času připrawiti se na kázanj, wykládati mládeži katechismus, nawštěwowati nemocných, všednjho dne slaužití mši swatau, w neděli, we swátek odpoledne držeti požehnánj a křesťanské cwičenj: nenj diwu, že u nich breviář celý rok zaprášený ležj.

To gsau ty přjčiny, z kterýchž pan spisowatel dokládá, že zanedbáwánj ejrkewujch hodinek vzniklo, a posud na mnoze panuge. Giné přjčiny zagisté newjm, kterážby sem geště náležela; a že wšeccko náležitě wyložil, giž každý z toho posauditi může, že to, co gsem zde w krátkos. i uwedl, 22 stránek zaujmá. Důkladně wšeccko wywedenó gest, co se mne ale týče, přidat bych geště, gaký následek z toho pocházj, gak to na lid působj. Před lety wjdal lid swého duchownjho pastýře modliti se doma, přede mšj a po mši w kostele, časem i na procházce. Nechlubilo se tehdegšj kněžstwo modlenjm, gešto ale každý, anebo aspoň skoro každý, den gak deu

auplně wykonáwal swau powinnost, nebylo téměř ani možná, aby nikdá při modlenj nebyl sledán. Swjtilo pak gegich swětlo před lidmi, až widěli gegich skutky dobré, a welebili Otce swého, kterýž gest w nebesjch, — a i lid byl nábožněgšj. An ale za našich časůw lid kněze newidj při modlitbě, leč u oltáře, a i ono přjslowj lidu se mjstem powědomé stalo: „*Nocturnum ospale od-flekal gsem, laudes a hodinky wynechal gsem; nešpory odzpjwal u oltáře, kompletář zabumbal w piwowáře,* diwme se napotom, že ochábła pobožnost i w lidu.

2. Gakkoli člověk gedná, nejwjce o sobě se domey-šlj, že gednánj geho sprawedliwé gest; kdyby wěděl a úplně byl o tom přeswědčen, že chybuge, spjše by lze bylo nadjti se, že chyby swé napravj. Gsauť ale mno-zj lidé sami sobě překážkau; že chyby swé nepoznáwagj. Negde gim nikdý na mysl, aby powinnosti swé náležitě u sebe uwážili, před ginými ale se ukrýwagj, aby snad ponaučení nebyli. Gakož ale upřjmného hř;šnjka snáze naprawiti možná, nežli lstiwého pokrytce: takť i snáze gest, přeswědčení toho o chybě, kterýž nezapjrá, že se breviáře nemodlj, nežli naprawiti toho, kterýž se potu-telně tagj, a stawj se na oko, gakoby se modlil. Upřjmný člověk udá aspoň přjčinu swého gednánj, a neprotiwj se, wyslechnauti rozumnau odpověď. Neupřjmný, pře-twárený člověk ale vyhýbá se mlawiti o tom, w čemž chybuge, aby slyšeti nemusel, že chybné gest gednánj geho, a tak aby nebyl znepokogowán w pohodlnosti swé.

Kdo upřjmný gest, neljčeně wyzney, tjm od modlenj breviáře býwá zdržowán: ať mu na wýmlawu geho odpowjme, a poukážeme, že licha gest a nepostačitelna.

P. spisowatel uwádj obyčegné tyto wýmlawy: a) Ne-dostatek času. Ležj owšem mnohé a důležitě powinnosti na knězi, zwlášt na winici Páně; a wšak welmi dobře prawj p. spisowatel, že tyto powinnosti předo takowé ne-gsau; by knězi nedáwaly žádného oddechu, tak aby denně ani hodinku modlitbě obětowati nemohl. Stane se arcí časem, že kněz ani této hodinky pokoge nemá, to ale zagisté nenj welmi často, tjm méně každého dne; neboť takového břemena, kteréž by denně ani chwjle oddechu nepřipauštělo, člověk by ani snést nemohl. Gen každý swůg čas náležitě rozdělj, a zagisté weškerým powinnos-tem swým zadost učinj. Ostatek ale prawé nemožnosti, kteráž wýgjmkau toliko gest, ne wšak pravidlem, dogista nežádá swatá Cjrkew, poněwadž gj ani Báh nežádá.

Protož welmi dobře uwedl p. spisowatel słowa opata Konrada Tannera (Bildung des Geistlichen durch Geistesübungen 4. Tages 1. Betrachtung 2. Punkt): „Wahre Nothwendigkeit hat kein Gesetz, wichtige Ursachen haben eine Ausnahme, eigene Willkühr hat hier keinen Platz. Es gibt Fälle, wo man es nicht beten kann, Fälle, wo man es freiwillig unterlassen darf.“ Mnogo-li pak takowych připadnosći gest, w kterýchž nelze dennj officium se modliti, ze zkušenosći uwodjm. Znám některé muže, genž w práci tak zahrabáni gsau, že se lidé wúbec diwj, odkud berau času, že weškerým úřadu swého powinnostem náležitě činj zadost, a geden z nich gest k tomu ke všemu wěkem sešlý: a nieméně k welikému potěšenj gsem o nich úplné přesvědčenosti nabył, že krom nemoci den gak den toto cirkewnj prikázanj zcela a dokonale zachowawagj, a práwě tanto modlitbau k wykonánj swých těžkých powinnostj se posilugj. Ne tak lehko nagdeme giného kněze, kterjž by geště wjce práce měl, než tito, gež osobně znám: domnjwá-li se pak o sobě, že nemá času, aby se breviář modlil: gak se osprawedňaj před Kristem, když mu řekne, gako řekl spěcjm učenjčkům w zahradě Getsemanské: „Nemohl-lis gediné hodiny bđiti se mnau?“ Bez modlitby se dogista nepoložj na odpocinutj dokonálj křesťan, a newstane ráno z lůžka, aby wšedobrému twůrci nepoděkowal za wšecka dobrodinj, a neprosil ho za milost a posilu k dennj práci. Modlitba-li neypředněgěj powinnostj každého křesťana, tjm wjce každého kněze. Když se giž ale modlj, a modliti se gest dlužen, obětug geště čtwt hodinky u water a pól hodinky ráno Spasiteli swému, polož se něco pozděgi na odpocinutj a přiwstaň ku bđěj Páně: a dogista nabude postačitelného času, aby se pomodlil podlé předpisu cirkewnjho. — Tjm neplatněgěj gest wýmlawa toho, kterjž obětuge wšecken swůg čas něgakému studium. Takowě zaměstknánj owšem čłowěka gest neydstogněgěj: wšak na ugmu duchownjho pokrmu, genž gest modlitba, wšecken čas obětowati swobodně wolenému studium přijtiš mnoho gest. Gá bych myslil: *oportet unum facere, alterum non committere*. A pan spisowatel welmi dobře poznamenal, že učenost bez pobožnosći k pýšo wede: *scientia inflat*, kdežto dlužno gest: *sapere cum sobrietate*.

b) Ginj se wýmlawagj, že činj zadost cirkewnjam prikázanj, gešto se denně modlitbau, náhožným čtenjm a rozgjmánjam wzdeławagj, což vlastně Cirkew zameyálj, že se tedy

sprawugj duchem téhož zákona, zewnitřnj toliko formy zane-
dbáwagjce, z toho pak, že gich nikdo kárati nemůže, poně-
wadž i Pjsmo dj: „Litera zabigj, duch pak obžiwugo.“ —
Načež pan spisowatel welmi důwtipně odpowjďá, že sice
dlužno gest držeti se ducha obžiwugjceho a ne mrtwé li-
tery: že pak naproti tomu nikdo nemá práwa, zákon
překrucowati, a podle swé chuti wykládati; že nikdo we
swé rozepři sám nemůže býti saudcem. A že nenatjdila
nadarmo sw. Cjrkew, aby se kněžstwo i podle předeepsané
formy spravowale, welmi gádrně dowodj p. spisowatel: a
simili: z užitečnosti a potřeby modlitebnjeh knih wůbec.
A deyme tomu, že mnohý swědomitěgšj kněz na mjesto
breviáře wzdeławati se umjnil čtenjm swatého Pjsma,
čtenjm sw. Otcůw a čtenjm giných nábožných knih: se-
trwalá horliwost welice w pochybnost brána býti musj;
neboť gako pan spisowatel poznamenal: neděla-li si z
toho žádného swědomj, přestupowati zákon Cjrkwe, welmi
lehko a welmi často bude se osprawedlňowati, když denně
nedostogj předsewzetj swému. Ay, kdož ho bude odu-
zowati, když přestaupil swůg vlastnj zákon? Že se ale
člowěk swým vlastnjm zákonem wázati nedá, dokládám
w připadnosti této ze zkušenosti. Právě ti, genž čta
swaté Pjsmo a swaté otce we *wýtahu*, totiž w breviári,
daleko wětšj magj známost těchto swatých knih, než oni,
genž umjnilj sobě čjsti go w celém *kontextu*. Nenj-liž
tedy mnohem prospěšněgšj, spravowati se cjrkwjnjm u-
stanowenjm, než woliti sobě giný zákon?

3. Kdyby giného nebylo, než dotčených wýmlaw,
snadná by owšem byla práce, newěrných přiwěsti k do-
konalému posluženstwj; však nastupuge mnohem wětšj
těžkost. Mnoho se namjta proti breviári samému, že k
modlenj a rozgjmánj žádau měrau se nehodj, a to přede
wjm a) že nesrozumitelný gest. Nezapjrá, že mnohá
wěo i dobrému latinári na prwj čtenj temná býti může,
wšak gedná se toliko o poneypřw. Kdoby latinskému
wýznamu nerozuměl, naklédnauti může do slownjku, anebo
do překlada swatých Pjsm; kdo by smysl temný nachá-
zel, porad' se s wěrným exegetau, což by i bez breviáře
powinen byl učiniti, poněwadž kněz, gakožto učitel lidu
Pjsma rozuměti má. Kdo z počátku, aspoň prwj rok o
to bude mji péči, aby breviári rozuměl, napotom se bude
beze wšj překážky modliti, a na duchownjm wěděnj mimo
to welmi mnoho zjšká. Při tom uwedl p. spisowatel na
swém mjestě welmi prawdiwá slowa Wiljma Estia: „Non

ob id dammandae sunt praeceae pro parte non intellectae tamquam sint inutiles, habent tamen fructum mentis elevatae in Deum — fructum reverentiae erga praeceae sacras.“ Commentar. in 1. Cor. 15. Konečně ale když to vezmeme kolem a kolem, mnoho-li pak gest takových mjest w breviáři, gimžby se snadně nerozumělo? Kdoby ale nerozuměl breviáři, nebude rozuměti ani missalu: a ten by se také chtěl knězem nazýwati?

b) Giný kámen urážky gest breviářowa forma. Prawdaž z počátku breviář byl ustanowen k *společné* modlitbě a k *společnému* zpěwu: však nicméně právem dokládá p. spisowatel, že i pro saukromnan pobožnost welmi užitečný gest. Neboť což se hymnů, žalmůw, lekcj a modliteb dotýká, — kteréž dogista neywjce mjsta si osobugj, — nečinj žádného rozdjlu, modlj-li se ge kdo společně, anebo saukromně; ano saukromnj modlitba těchto hlawnjch částek breviáře naskytuge mimo to geště tu wýhodu, že ten, genž se modlj, při důležitějšjch mjstech déle se pozdržeti, a hognějšj o nich rozgjmánj učiniti může, k čemuž w kůru přjležitosti nenj. Což se ale menějšjch částek týká: versikulů, responsorij, antifon, kteréž pauze w kůru potřebné gsau, ostatně ale k pobožnosti buď málo, buď nic nepřispjwagj, nepochybugi s p. spisowatelem, že předstawenj cjrkwě ničehož proti tomu mji nebudau, když tyto částčky w saukromnj pobožnosti buď docela wynechagj, anebo zawjrá-li se w nich pěknějšj myšlénka, odděleně a pro sebe čjsti budau.

c) Geště wjc se namjía, že breviář wzhledem na swůg obsah se protiwj nynějšjmu wěku, a i proto k duchownjmu wzdělánj lichý gest prostředek. — Neywjce mluwj tak, dj p. spisowatel, kteřjž nemagj žádné známosti w breviáři, nébrž kteřjž se pro pohodlnost spravugj úsudkem cizjm. Buď si ale, že by z wlastnj známosti breviáře mluwili, žádnau měrau připustiti nemůžeme, žeby breviář zawržen býti měl, poněwadž se s duchem našeho wěku nesrownáwá; ano naopak se táži, nebyl-li by právě tenkrát k zawrženj, kdyby se s duchem našeho wěku srownáwal? — Kdyby se srownáwal s duchem našeho wěku, muselby w mnohém odporowati křesťanské wjře a swatému Pjsmu; neboť ať wšecho giné pominu mlčenjm, protiwj se náš wěk poslauchati swaté Cjrkwe, kdežto wýslowně Kristus Ježš přikázal, Cjrkew slyšeti. Nacházjme-li pak w breviáři právě takowé zásady, kteréž se na wzdor obecnému duchu wěku našeho se swatým

Písmem a žiwým učením swatě Cjrkwe srownáwagi: práwě proto si ho wážiti máme, neboť wýslovně nás swatý Pawel napomjną: „Nesrownáweyte se s tjmto swětem.“ Řjm. 12, 5. — Wšak netřeba ducha wěku bráti w takowěnto zlém smyslu, kterýž gest následkem pokaženj mrawů; i to gest duch wěku, gistý způsob smeyšlenj a gednánj, kterýž se toliko wzhledem na zewnitřnj formu od giněho wěku lišj. Bud' si pak, že sloh w breviári formu staršjho wěku do sebe má, při modlitbě hledj se wjc na gádro, na wnitřnj smysl, než na zewnitřnj formu; a práwě tato stará, gednoduchá, podlé chuti nyněgšjho wěku neuljčená forma, gako gi w breviári nacházjme, k modlitbě gest neypřjhodněgšj. Mohloby se owšem na této formě něco změnitj bez ugmy wnitřnjho smyslu, neboť genom *wjra* nepodlěhá žádným proměnám; wšak i tato změna formy zbytečná gest, pokud gi *wjra* nepožaduge, gakož se stalo s apoštolským wyznáním *wjry* na sněmu Nicenském a Konstantinopolitánském. Kdyby se ale swatá Cjrkew spravowati měla wkusem a krogem každěho wěku, každých desjti let muselaby wydáwati nowé Missály, nowé breviáře; čjmžby obecnost ritu, ano i *wjra* sama nemálo trpěla. Práwě nábožným se tato stará forma breviáře ne méně ljbj, gako práwě literárnjm mužům starj klasikowé.

Ačkoliw ale starau formu zastáwám, nedjm proto, že by docela nic na breviári s dobrým prospěchem změněno býti nemohlo a nemělo; w čembych takowau změnu sám sobě přál, pozděgi ukáži. W čemby ale nyněgšj wěk breviár změnitj chtěł, w tom nižádným způsobem, nižádnau měrau změněn býti nemůže. Nyněgšj wěk rád nadržuge indifferentismu, neboli náboženské lhostegnosti; raděgi Krista zapře, než aby čłowěka rozhněwal:*) stránky breviářowy ale hlásagj gasně: *Extra ecclesiam non est salus*; nyněgšj wěk docela nic nechce slyšeti o působenj zlého ducha: breviár ale mnoho přjkladůw uwádj, kde zlý duch skutečně na čłowěka působil; nyněgšj wěk docela zawrhl a potupil Bohu zaswěcený žiwot: breviár mu dáwá ale welikau přednost před manželstwjm. Od této *wjry* ale nikdy neupustj a nemůže upustiti swatá Cjrkew, poněwadž nebude a nemůže odporowati gasným wypowieděm Ježjše Krista. Co působenj zlého ducha se dotýká, starý wěk na ně wěřil, a s milostj Božj weškerá pokušenj přemáhal:

*) Kdos definoval takto čłowěka: Homo est animal rationale, quod ita amat Deum, ne offendant diabolum. Red.

nynějšj wěk ale se všemu směje, a životem hříšným dosti patrně ukazuje, že w osidla nepřjtele swého sám ubíhá.

Gestliže nynějšjmu wěku proti mysli gest život mnohých Swatých pro gegich ustawičnou téměř modlitbu, pro gegich welikau přjsnost, kteréž proti sobě užjwali, pro gegich neobyčejnou pokoru a lásku k bližnjmu a pro giné welmi znamenité a podiwenj hodné ctnosti: každý ubezpečen býti může, že neynowějšj wěk náš od neystarějho wěku docela nic se nedělj, neboť ti to swatj byli také sauwěkým lidem buď směšnj, buď kamenem urážky. Právě pak proto, že se neljbili lidem zlým, lj-bili se neyswějšjmu Bohu, a w něm došli swého oslawenj.

Ačkoli toto wšeccko s p. spisowatelem, což se proti breviáři namjta, za nepostačitelné a liché uznávám: nicméně podepsati nemohu, že breviář tak gest spořádán, by ani w tom neymenjšj oprawy nepožadoval. Nezapjrá sice sám pan spisowatel, že onano námitka, že se lekcjm druhého nokturnu mjstem přjsné kritiky nedostává, že se totiž z života swatých sem tam wyprawuj takowé události a takowé zázraky, kteréž buď welmi mnoho wjry požaduj, anebo dokonce, gak z kritiky historické přeswědčení game, nepravé gsau, nenj lichá a nepodstatná. Pan spisowatel ale mjn, že wšeccko dobře může státi, djlem proto, že antikritika časem swým o giném opět nás přeswědčiti může: djlem proto, že nábožná mysl takowými wěmi, genž w pochybnost brány býti mohou, buď malé, buď žádné ngmy netrpj. Tak bych nesaudil. Co se mne týká, neberuť sice na takowých wěcech žádného pohoršenj, wjmť že *pia fide* psány byly; ale přiznati se musjm, že mne wzdělati nemohau. Což mnohých zázrakůw ze života Swatých se dotýká, Bože uchowey, abych jim odpjral proto, že přjčiny newidjm, proč wykonány byly; ale právě proto nelibě nesu, že s mnohým zázrakem tak lhostegně se naložilo, že tak w krátkosti se ponawrh, anjž se podotkle, gaký užitek pro upewněnj wjry a pro ušlechtěnj mrawů z toho vyplýwal. Kdyby se tedy ono, což rozumná kritika za nepravé uznala, s giným proměnilo, a to, což málo odůwodněno gest, gešitě se doplnilo: napotom by se tjm spjše začpala ústa wškerým nepřátelům, genž breviář w přjslowj potupné berau.

Giná wěc, o kteréž p. spisowatel slow nešjřj proto, že nemodlenci breviáře si na ni nājkgaj, gest ta, že se mnoho odkazuje na Commune Sanctorum. Mnohem pro-

spěšněgšj bylo by zagisté, kdyby *Proprium Sanctorum* bylo wje vzděláno. Gedno, breviár by nabyl utěšeněgšj rozmanitosti, a ten, kdo se ho pilně modlj, nabyl by wje známosti we spisech swatých Otcůw. A zagisté mohlaby se kolikrát mnohem pěkněgšj homilie vybrati ze swatých Otcůw, než která zde stogj.

Konečně bych přál, kdyby w oněch responsoriích, kteréž koněj s doxologií: *Gloria Patri etc.* sem tam něco opraveno bylo. Přiznati se musjm, že na přemnohých mjstech z opakowánj té sady, kteráž se klade po oněch slowjch: *Gloria Patri etc.* welmi utěšený smysl vycházj; někde pak gest smysl toliko lhostegný, kterýž ani neprospjwá, ani neškodj; někde pak dogista — aspoň když se toto responsorium bez hudby toliko odřjkáwá — gaka nesmysl vycházj, *Dominica IV. Advent. Lect. III. Noct. I.* stogj: *Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto*, na to se opakuge: *Cujus non sum dignus corrigiam calceamentorum solvere.* Nač se potahuge *Cujus*? *Commun. Confess. Pont. Lect. III. Noct. II.* stogj: *Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto*, na to se opakuge: *Ipse intercedat pro peccatis omnium populorum.* Kdo gest onen *Ipse*?—*Festo S. Andreæ Lect. III. Noct. II.* *Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto*; a na to se opakuge: *Qui ambulat vias non bonas, sed post peccata sua*? — Welmi rád připauštjm, že we zpěwu, kde tón giž sebau sám ukazuge, co k čemu náležj, žádný protimysl se neukáže. A zagisté každé responsorium půwodně a vlastně zpjwáno bylo, wšak neměl gsem nikdy přjležitosti, abych se přesvědčil, že zpěw tomu bránj, aby rauhawý smysl z toho newyšel. W tom mi dá ale každý za prawdu, že se breviár nazwjce bez zpěwu odřjkáwá: a napotom takowé responsorium stogj tu nesrozumitelné.

Wygma tyto věci, o nichž bych srdečně přál, aby w breviáři ginák a lépe stály, docela se srownáwám s p. spisowatelem, což dále dj o biblickém studiu a o nyněgšjm stawu swaté Cjrkwe z politického ohledu, u přirownánj s někdegšjm stawem gegjm. Námjky, kteréž i z téhož pramene wázeny gsau, dogista liché a ničemně gsau.

4. Neywětšj djkj vzdáwám p. spisowateli za čtwtiau částku, w kteréž patrně ukazuge, že breviár gest přehogným pramenem duchownjho vzdělánj. Gsemť té naděge, že kdyby sebe auhlawněgšj nepřjtel breviáře tuto čtwtiau částku četl, že konečně wyznati musj: „*Delicta*

juventutis meae et ignorantias ne memineris Domine! mluvilť gsem zagistě a činil, čemuž gsem nerozuměl. Nikdý by mne bylo na mysl nepřišlo, že tak wznešené myšlénky obsaženy gsau, tak nábožný duch wěge, tak wšestranuá modlitba pro wšecny potřeby a okoličnosti žiwota wezdegšjho se podává w tak potupené, w hanliwé přjslowj wzaté knize, totiž — w breviáři.“ — Což přemnohý na prwnj okamženj přehlédnul, na to p. spisowatel ukazuje, ano wje sám se modlj s takowau wrapcnostj, s takowau raznočenostj, že každý puzen býti musj, aby snjm se modlil; anebo aspoň, gestliže srdce tak zatwzrelého gest, a modliti se nechce, aby swatau swatě Cjrkwe pobožnost gazykem tupiti přestal. Sestawenjm celého gádra breviáře uswadňuje p. spisowatel nemaluu práci, aby se každý o wýbornosti geho přeswědčil. Právě tyto částečky, kteréž p. spisowatel zde sestawil, gsau i mne, a snad mnohého se mnau přinutily, aby se breviář modlil. Nemůžetť zagistě pěknějš býti modlitebnj knihy, než ta, ku kteréž Duch Páně, wěčná mandrost látky poskytla, a kterauž týmž Duchem Božjm oswjčená Cjrkew wzděla. Což z Boha pocházj, přjmoť i k Bohu weđe. Mimo to nabýwá breviář i tjm weliké nepřirownalé ceny přede wšj gipau modlitebnj knihau, poněwadž kněz gakožto and sw. Cjrkwe w gegjm duchu, s celým prawowěrným kněžstwem w témž čase, w témž smyslu oslawuge Neyswětějšj gméno Hospodinowe, a w obecných potřebách se modlj. Ačkoliw ale modlitby breviáře nazwjce obecných potřeb swatě Cjrkwe se týkaj, nieméně každý pro potřeby swé každý den neyprůměřenějšj modlitbu w něm nagde. O tom gsem se aspoň sám úplně přeswědčil.

5. W poslednj částce wykládá p. spisowatel, gak pěkně a dāmyslně celý breviář gest rozdělen a spořádau. Ať hledjme na officium geduohe dne, anebo na gednotliwé částky téhož officium, anebo na rozdílnost wýročnjho času, na rozdílnost slawnosti, poznáme aumysl swatě Cjrkwe, kterýž wěnde má, a úplně se wšjm spokogeni býti musjme. Gak pěkně giž gest každodennj invitorium: Venite adoremus; gak se každý hymnus sprawuge podle dennjho času; žalmy, lekoj, antifony a t. d. wšecko se řjďj podle času, podle slawnosti, kteréž se swětj, tak že za rok wšecka tagematwj swatého náhoženstwj na paměť se uwodj, a wšecko se wykoná, cožby napomenutjm swatého Pjsma a příkladem Swatých Páně k naprawenj a ušlechťenj našemu přispěti mohlo. I mnohé maličkosti:

wynecháuj anebo změněnj gistých částek, utěšené rozmanitosti breviáři dodáwagj a pobožnost podporuj.

K zázewře udáwá p. spisowatel žádost mnohých učených a nábožných mužůw, by breviár k dowršenj ceny swé přehlédnut, a kde se toho potřeba widj, oprawen byl; totiž aby se stalo lepšj přeloženj žalmů, woleno bylo wjc homilij swatých Otcůw, a geště giné menšj proměny aby se staly, a sice tak, aby tjm welebná starožitnost ničehož netrpěla, a prawá nábožnost aby tjm předce mnoho zjskala. Dey Bože, aby tato pokorná žádost pobožného srdce wyslyšána byla! Uwádj však p. spisowatel postačiteluě přjčiny, z kterýchž takowáto breviáře oprawa welmi nesnadná gest; přede wšjm zakládá se na tom, že sw. Cjrkew za našich dnůw potřebného pokoge nepožjwá. Na to ale poznamenal, žeby gakákoliwěk, sebe lepšj oprawa breviáře předce nedocjlila, k čemuž by se měla státi; totiž, žeby se ho ti, genž se ho nynj nemodlj, napotom také nemodlili, anebo aspoň, žeby ho po něgakém čase opět nechali w prachu ležeti. A zagisté kdo se těmito maličkostmi, kteréž gasnostj a krásau celého breviáře postačiteluě zastjnněny gsau, urážj, tenž by napotom na giné wýmluwy, na giné námjtky přemýšlel, aby se předce modliti nemusil. Ostatně nábožný a swaté Cjrkwe poslušný kněz, ačkoli by to rád widěl, aby se ani na tyto maličkosti ukazowati nemohlo, přestáwá předce na starém breviáři, a nežádá taužebněgi nic giného, než aby geho modlitba před trůnem Božjím lj-beznau wůnj byla, a milostiwého wyslyšenj zaslaužila.

Hawránek.

B) ROZLIČNOSTI.

Cjrkewnj Zpráwy.

Nikoliw z nedostatku látek, gak se gj sem a tam křiwe předhazowalo, stawěla redakce až dosawade *Ritum suscipiendi et profitendi Regularium* do Oznamowatele Časopisu, ale pro wzácnost, an to swětskému duchowenstwu, docela laikům, nepowědomo bylo; pro památku, aby swět wěděl, gak slawně a zbožně cjrkew Božj řeholnjky w lůno swé přigjmá. W pokračowánj tomto učinila redakce lonského roku krátkau přetrž, wezmanc w střed geho, *wolenj a installowánj kano-wnjků vždy wěrné kapitoly Pražské*, na to slawnau intro-

nizací Arcibiskupskan; a přitomně installowánj kanownj-
ků Wyšehradských. Budoucě pak — neohlžegjce se na
mnohé nezpokojené čtenáře, — w uwáděnj ritu řeholnjků, w
královstw Českém pozůstáwagjcejch, dále pokračowati bude.
— Slůg zde giž :

Cjrkewnj obřad installowánj kanownj- ků u ss. Petra a Pawla na Wyšehradě.

Na příklad zde položená installací weledůstogného p. p.
Františka Anadea Helferta, děkana radownického, litoměřič-
ké diocesi, za čestného kanownjka Wyšehradského, držená
na den na nebewstaupenj Páně 9. Kwětna 1839.

Pluwialy a infalemi ozdobenj wysoce důstognj P. P.
kanownjci, a sice: wysoce důstogný pan Jan Fišer, čestný
kanownjk, arcibiskupský notář a t. d., wysoce důstogný p.
Frant. Kawka, wysoce důstogný p. Tomáš Trubač, wysoce
důstogný p. Frant. Xav. Dřewěný, kandidát bohoslowj, pro-
wázení gsauce odwysoce důstogného p. Installugjceho p. Wácl.
Hágka, Neystaršjho w kapitule, kanownjka faráře wystau-
pili za ministranty ze zakristie k oltáři. Sp. Installugjcm
šli gehu přisluhugjcej a nowě wolený čestný kanownjk.

Co se p. t. pp. kanownjci na naležitá mjsta ubjrali, ostal p. t.
p. Installugjcej pod třetjm stupněm uprostřed oltáře státi, a za-
čal chwalozpěw: *Veni Sancte Spiritus*, kterýž sbor až do
konce dozpjwal. Potom se zpjwalo: *Emitte Spiritum tuum
et creabuntur*, a pak obyčegná orací *Deus, qui corda* a t. d.

To když se stalo, wstápnil wysoce důstogný pan In-
stallugjcej do prostřed oltáře a umjstil se w sedadle na
rohu ewangelium. Mezi tjm wstápnil p. t. Petr Bedřich
Iwan, w. p. Dr. přjsežný advokat a děkan fakulty práv-
nické, wyslanžilý kapituly Wyšehradské syndikus, na druhý
stupeň oltáře, na rohu epištoly, a obrátiw se k lidu, přečetl
potwřenj nowého pana kánownjka.

Na to měl nowý pan kanownjk tuto řeč k p. Kapitulárům:

*Reverendissimum, Illustrissimum ac Amplissimum
Capitulum!*

Domini Domini Gratosissimi!

*Si quis vestigia providentiæ divinæ in fati suis
singulariter recolenda et adoranda habet; profecto
mihi, manus Domini mirum in modum mecum con-
spicienti, grato animo glorificandum et exclamandum
est: „Magnificat anima mea Dominum, quia fecit
mihi magna, qui potens est!“*

Per varios casus et discrimina rerum, occidente jam vitae sole manu Domini ductus, tantum adeptus sum gratiae, tantumque consolatii, ut mihi hodierna die in hocce sacrosancto atrio comparere liceat, ad promerendam vitae peractae coronam — comparere in conspectu sacerrimi ac gloriosissimi Collegii Vestri, Domini Domini Observandissimi! qui me indignum Canonicum benignissime electum et denominatum ad honores Vobis gratiosissime adjungi voluistis; comparere in hac antiquissima ac celeberrima Basilica ad Stallum petendum, qua omnem christianum hominem, multo majus triumphabundum rigore sacro affici oportet.

Etenim neminem antiquitatum patriae conscium ignorare persuasus sum, quanta sit hujus Collegiatæ Ecclesiae atque Capituli antiquitas et pervetustas! quanta ejus amplitudo et celebritas! et quantus demum Praelatorum et Canonicorum honor et fulgor! —

Ecce! jam saeculo nono, itaque ante millenos fere annos, cum lumen christianae religionis Bohemis ab Occidente, mox ab Oriente praestantius illuxisset, et Bořivojus, primus Xtiani nominis Princeps Bohemorum, in arce Wyšehradensi Ecclesiam Divo Clementi P. M. exstruxisset: effloruit hicce loci ad instruendum promovendumque unius solius veri Dei cultum e regione palatii inclyta aedes Regis Altissimi — consecrata per ipsum Bohemorum Apostolum S. Methodium Archiep. Pann. et Morav. et per S. Procopium deini administrata; quae multis abhinc annis reliquarum ecclesiarum, ita et ecclesiae S. Viti caput mater atque magistra merito dicitur, quoniam e sinu illius unigeno viri apostolici hic christianae disciplinae studiis ac sacris initiati, ad plantatas et plantandas ecclesias prodierunt. Nihilo minus anno 1068 Wratisslaus I. Bohemiae rex in Castro suo Wyšehrad magnificam ecclesiam in honorem Principum A. A. SS. Petri et Pauli ad modum Vaticanae Romanae fundari, et regijs opibus, sacris atque profanis, magnificentissime exornari curavit, eandem paulo post accedente Summi pontificis Alexandri hujus nominis Secundi consensu, in Collegiatam erigendo, cum 4 Praelatis et 20 Canonicis, et nonnisi Sedi Apostolicae immediate subjiciendo. Quare et claves geminae Papalis potestatis insignia, quin et protectionis de-

inceps sperandae indicia, pro Signo Wyšehradensis crementae Ecclesiae, ejusdemque Canonicis omnibus insuper et jus solennioribus per annum diebus, ac quoties Dux Bohemiae ante Se divina officia peragi juberet, in pontificali apparatu celebrandi et assidendi obvenere; Wratisslaus autem, ut hisce praerogativis plus ultra adjiceret, Praepositum hujus Ecclesiae Principem atque Supremum Cancellarium Regni Bohemiae in perpetuum esse jussit. Haec magna censentur; non minora sunt jura, privilegia, gratiae, libertates atque bonorum donationes, quibus et posteri tam Duces, Regesque, quam Summi Pontifices Ecclesiam gloriosam et Capitulum illustratum condecoravere.

Heu vero! fortuna minus favente quam Ecclesiae Hradčanensi, Gloria Wyšehradensis maximam partem periit injuria temporum, subsequenter afflictionibus et fatiis moestissimis! — Non solum in arcis et templorum devastatione a barbaris Calixtinis facta, gloria Wyšehradi suppressa est; verum etiam succedentibus Husiticis temporibus, et continuis bellorum disturbiis, omnes fere redditus, bona et jura sunt ablata, abalienata, oppignorata et vendita, ita, ut Ecclesia haec per bonorum direptionem et proventuum exinanitionem suo flore viduata in cineribus steterit per saecula, et nonnisi lentius — Phoenix resurgens — proficere queat.

Haec itaque commemorans neutiquam s. s. Colleg. Ecclesiae splendori aut Reverendissimi ac Illustrissimi Capituli honori quidpiam addendum aut detrahendum — Semper Honos, Nomenque Tuum, Laudesque manebunt! — Verum Vobis Reverendissimis ac Amplissimis Dominis Dominis congratulandum existimavi, qui pervetustam Principum Apostolorum ecclesiam, visibiliter adjuvante gratia divina, ad pristinam denuo gloriam evehere studetis, faustumque ac splendidum tam inclyti quondam Capituli statum restaurare indefessis viribus adlaboratis. Sed non minus et mihi congratulandum existimavi, quod antiquissimae huic Ecclesiae atque Capitulo — Hespero in coelo Pragensi refulgentissimo, — adnumerari Vestris auspiciis dignus inveniar! —

Ast, quas quaeso referam grates Vobis — Domini, Domini Gratosissimi! pro singulari, qua me amplexi estis, benevolentia? Qui me reddam dignum

favore tanto, tantoque dignitatis honore? — Sit Vobis, quod superest vitae, plus et minus, si quid superesse velit Deus, sit Ecclesiae Nostrae Sanctae votum et dedicatum, quantum in me erit! — Hoc praesente atque auspice Numine Supremo spondens et providentiae clementissimae gratum animum offerens, jam ad Te — Reverendissime Domine Senior Capituli ac Praelate Custos Ecclesiae! — humillimam converto orationem meam, reverenter rogans, ut pro Tua eminenti, qua polles dignitate et concessa auctoritate, pro Tua singulari comitate affabili, benevolentiaque insigni ad Installationis meae actum gratiosissime procedere, locum mihi in stallo assignare, quidquid meorum erit officiorum injungere, meque qua Canonicum Sacrosanctae hujus Regiae Colleg. Ecclesiae ac Rev. et Illustr. Wyšehrad. Capituli ad honores benignissime inaugurare ac installare digneris! — Vos vero, Reverendiss. ac Ampliss. Capitulares Dni. Dni. Gratosissimi et Vos Reverendiss. ac Eximii Domini Domini Canonici honorarii! omni qua par sum devotione obsecro, ut me in Gremium vestrum benevole suscipiatis, inter Vos considerare benigne patiāmini, ac semper Vobis commendatum habeatis! — Dixi.

Nato mu odpowěděl wysoce důstojný pan Instalagjrij w tato slova:

Admodum Reverende ac Eximie Domine Decane Radonicensis!

Quam multis et magnis, honoris et gloriae encomiis, vetustissimam hanc regiam collegiatam Ecclesiam Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, et Reverendissimum Capitulum nostrum profecto celebrasti, fata fortuna, atque infortunia rite perlustrando! Admodum Reverende ac Eximie Domine Decane!

Verum de fatis Tuis memoratu quidem dignis modestiam praeferens, vix mentionem Nobis fecisti.

Quare illa paucis pronunciare a re alienum haud esse videtur.

Natione Bohemus, patria Tachoviensis, studiis humanioribus in Gymnasio Pilsnensi, ac philosophicis in hujate Alma Universitate praeclare absolutis — in Sortem Domini vocatus, in Seminarium Archiepiscopale Pragense alumnus susceptus et ordinatus, a principio hujus saeculi principium vocationis Suae sumsit in Vineam Domini. Tribus quippe annis quae

Cupellanus Stodae et Chladrubii cooperatus, mox ad beneficium locale Brandium vocatus, paulo post ad mandatum Altissimae Apostolicae Majestatis, urgente Electore Saxoniae, a Reverendissimo et Illustrissimo Archiepiscopali Consistorio in provinciam Saxoniam apostolice deputatus, tam electorali quam regiae ecclesiae Lipsiensi praefectus, plus quam decem annorum spatio, natura loci, officii et temporis oblatam aucupatus est occasionem, de Ecclesia catholica, et de republica Saxonica atque Auriaca merendi, cujus memoriam nulla delebit oblivio; praepremis in magno temporum motu, ac perturbatione omnium rerum, praesidio Ecclesiae, et Patriae nullo non tempore constanter persistens, DEI Omnipotentis solum auxilio protegente, e conflictu malorum in comitatu bellorum evasit.

Quapropter in congressu Viennensi, non sine magno Principum consilio, beneficium decanale in patria Radonici illi obtigit, quo munere pastoralis viginti et duobus annis omni ex parte perfungens, non minora merita posuit, quorum enumeratio supervacanea videtur.

Quam ob rem, cum per obitum luctuosum Reverendissimi Domini Francisci Schauer, decani Sobotecensis, et Canonici Honorarii (cui sit requies sempiterna) in gremio Nostro Canonicatus ad Honores vacaret, mox subsecuta Consistoriali licentia, a Reverendissimo ac Celsissimo Principe Domino Domino Archiepiscopo Pragensi Aloysio Josepho, e liberis Baronibus Schrenk in Notzing, et subsecuta compromisso Reverendissimi ac Illustrissimi Domini Praepositi Nostri, Josephi Aloysii de Jüstel, Praelati regni Bohemiae, audacissime accessimus, et elegimus Te, Atmodum Reverendo ac Eximie Domine Decane Radonicensis! in Canonicum Honorarium Sacro-Sanctae regiae, ac Collegiatae Ecclesiae et Reverendissimi Capituli Wyšehradensis; quod palam proclamamus.

Hanc electionem jure meritoque factam fuisse testimonium veritati perhibet haec unanimis electio totius Capituli. Ipsemet Illustrissimus Dominus Praepositus Noster ad Reverendissimum Capitulum Nostrium, die 22. Decembris 1838 rescripsit: „Dominus Franciscus Amadaeus Helfert, qui Sacerdos aestimandus, qui in ser-

vitio Dei consenuit; quare ejus electio eo majori fuit mihi oblectamento, quod Clero dioecetano argumentum praebeatur, Gremium Nostrum pro merito tantum honorem habere. Deus Neo-Electum honorificandum diu conservet."

Itaque cum non sit dubitandum, Candidatum Nostrum probatum, et omni laude ac honore dignissimum, electionem Nostram ex parte sua justificaturum esse, in Collegium Nostrum cooptaturi laetantes, et gratulantes, jam ex parte mea munere fungens, Te Admodum Reverende ac Eximie Domine! Capitulo Nostro amplissimo, Ecclesiaeque Nostrae, huic gloriosissimae qua Canonicum Honorarium jungere, legitime adscribere, et solenniter inaugurare non cunctabor.

Præus autem, quam Tibi solenniter Canonicatus Wyšehradensis tradantur insignia, accede Admodum Reverende ac Eximie Domine! ut more consueto, fidei catholicae Professionem secundum formam a sacrosancta Synodo Tridentina praescriptam, coram teste universo hic loci praesente populo sincere deponas.

• Nynj skládal nastáwagjej pan kanownjk přjsahu :

Ego Franciscus Amadaeus Helfert hujus Sacrosanctae Regiae Collegiatae Ecclesiae Wyšehradensis Canonicus ad Sancta Dei Evangelia juro, quod eidem Ecclesiae semper fidelis ero, ipsius honorem, commodum et utilitatem promovendo, pericula vero et damna ab ea, pro viribus meis, amovendo.

Juro etiam Praelatis, Praeposito, Decano, et Capitulo Ecclesiae Wyšehradensis obedientiam et reverentiam me debite exhibiturum.

Juro contra Statuta et consuetudines hujus Sacrosanctae Ecclesiae et Capituli Wyšehradensis, prout nunc juxta ordinationes Caesareo-Regias ratione Canonicorum tum Capitularium, tum Honorariorum inductae sunt, et existunt, me nihil unquam ad illas infringendas moliturum aut suscepturum.

Juro etiam, quod utpote Canonicus Honorarius a dicta Ecclesia nullos fructus petere velim. Juro denique, quod festo hujus Ecclesiae, princip. SS. Apostolorum Petri et Pauli sepositis, quae differi

possunt, omnibus negotiis aliis, solemnibus interesse pro viribus satagam.

Sic me Deus adjuvet, et haec Sancta Dei Evangelia.

Na to se instalowal tẽmto slowy :

Quod igitur felix, faustum, fortunatumque sit, ad majorem Dei omnipotentis gloriam, Beatissimae semper Virginis Mariae, et SS. Apostolorum Petri et Pauli, atque omnium Sanctorum honorem, nec non hujus Sacro-Sanctae Regiae Collegiatae Ecclesiae ac antiquissimi Capituli decus et incrementum.

Ego Wenceslaus Hágek, hujus Sacrosanctae Regiae Collegiatae Ecclesiae Wyšehradensis SS. Apostolorum Petri et Pauli Canonicus Curatus, et Capituli Senior, Te Admodum Reverendum ac Eximium Dominum Decanum Radonicensem, Franciscum Amadaeum Helfert, hic praesentem, in Canonicum Honorarium hujus Ecclesiae, et Capituli legitime nominatum, ab Augustissima Majestate Sua comprobatum, et a Celsissimo Principe Archiepiscopo confirmatum, per impositionem hujus Ornamenti pectoralis Apostolici; quod tibi constantem memoriam ingerat, Te esse Coelestis Jerusalem ministrum, a Domino exercituum constitutum, quatenus ad confundendas haereticorum execrationes in hoc saeculo viva existas imago, Et Varii (kožjæk), quo, prouti indutus melotis pellicibus Patriarcha Jacob aeternam benedictionem obtinuit, Tu indutus, obtenta omnium peccatorum venia benedictionem paternam impetres Tibi, et Ecclesiae; Et Byreti, quod rotundum est, et quadratum, tribus tantum plagis signatum, ut mundum cruci affixum noveris; Nec non annuli, qui Sponsae arrhae nomine datur, hoc Te quasi subarrho et desponso, Sponsis hujus Sacrosanctae Ecclesiae cruce et gladio ornatis et armatis in eundem Canonicum Honorarium instituo, investio, installo, et confirmo, dando Tibi stallum in Choro, ac declarando, Te participem esse gratiarum ac Indultorum, quae ad eundem Canonicatum pertinent, inter quae praecipuo loco habetur Dignitas Infularis. Idque in nomine Patris † et Filii † et Spiritus † sancti Amen.

Pokropen byw swěcenau wodau, weden gest ad Stallum, kdež se počalo zpjwati : *Te Deum laudamus,*

při čemž nový pan kanownjk missilie mezi lid házel.
To když se skončilo, zpíwalo se :

V. Benedicamus Patrem et Filium cum Sancto Spiritu!

O r e m u s.

Deus, cujus misericordiae non est numerus, a. t. d.

V. Divinum auxilium maneat semper nobiscum.

Amen.

Pontifikálnj mše sw. wysoce důstogným panem Installantem držená, wzácnau tuto slawnost skončila.

Jerusalém a Božj hrob.

Od

Fr. Jarosl. Wacka,

zámeckého kaplana w Březnici.

Wjce časopisůw katolických obsahuge powzbuzenj k přjspěwkům pro Božj hrob w Jerusalémě. Mnichowské historicko-politické listy pro katolické Německo daly gsau prwnj k tomu podnět, podawše we 4. swazku djlu II. popsánj Paléstiny s přehledem historickým, kterýžto článek těmito slowy skončugj :

Ty gsau weliké přjhody Božjho města! Při všechněch těchto změnách a po všechny časy swrchowané hjdy až podnes slawjwala cjrkew katolická we chrámě Božjho hrobu památku hrobu Kristowa, na témž hrobě se modljc a obětugjr. Za pět stoletj od r. 1304 gsau řeholnjci sw. Františka wěrnj geho strážcowé, genž žiwoty swými geg bránili, a sdělugjce chléb swůg s pauťnjky, po swatých mjstech ge wodili, w nemocjch obsluhowali, z tureckého zagetj wykupowali, a u hrobu s nimi se modlili. Každého dne gsauce w nebezpečenstw od laupežnjkůw a wraždělnjkůw, odewšad opuštěni, a u neywyššj chudobě postaweni, nenechali gsau předce uhasnauti lampa na Golgotě; ano byli ti gedinj, genž cjrkew katolickau w oněch kraginách, z 80,000 dužj sestáwagjcj, u prostřed newěřejch byli udrželi! Budau-li však déle s to, budau-li u welikém nedostatku swém geště déle moci dostáti poplatkům zisťných Turkůw, a uhrániti se osobliwosti držjch Řekůw,

kteřžto gsauce pod ochrauanu ruskau, wjce a wjce ze swatyně ge wytiskugj, toť 'záwiseti bude' od pomoci kněžat a národůw katolických. Powstánjm španielským a portuğalským zbaweni bywše poslednj a hlawnj pomůcky, obrátili gsau se ke králi baworskému Ludwjkowi, žádagjce ho o powolenj w kosteljch geho země činiti sběrky pro hrob Kristůw. Od podobných přjspěwků tedy záwiseti to bude, zdaliž lampy, zbožnostj dřewnjch stoletj u Božjho hrobu rozswjcené, i déle tam hořeti budau? zdaž skrze ústa kněžj katolických tam, kde konáno gest bylo djlo spásy našj, bude i déle čteno ewangelium o umačenj a z mrtwých wstánj Páně? zdaž oběť Kristowa tam konána a Welikonoc i budaucně slawena bude? Posud geště zpjwagj se, na mjstě gich naplněnj, předpowjdánj prorokůw, Stabat mater, kde křž stál, a w truchljej městě žalozpěw Jeremiášůw. Ó kéž ten hlas, gegž pronásledowánj osmnácte téměř stoletj nemohlo udusiti, neumlkne wlažnostj a lhostegnostj našeho wěku!“ —

Spisowatel dotčených swrchu listůw požádal gednoho přjtele swého, genž w Jerusalémě byl, a pohostinnosti mnichůw swaté země zakusil, o zdělenj mu swých zkušěnostj o témž městě, a o stawu týchž otcůw, aby ti, genž něgakau almužnu gim dáti chtěgj, měli před očima zpráwu swědka očitého. Znj pak odpověď geho w tato slowa:

„Milý přjtel! Milerád plně žádost twau, sdělugi ti, co o Jerusalémě w čerstwé geště paměti mám, což tjm ochotněgi činjm, gestližeby tjm také w giných dobrá myšlénka vznikla. Za časů minulých, když křesťanstwj mocně geště působila u člowěčenstwa ewropegského, nebylotě nic neobyčegného, že západnj křesťané s mnoha těžkostmi a nebezpečenstwjm putowáwaki do Palěstiny; gestliž přirozený to cit, genž oněch lidj nabjzel a pudil nawštwiti šlepěgemi Wykupitele poswěcená mjsta. Něco z tohoto ducha předkůw našich i mně dědičně se gest dostalo. Myslilř gsem, pohled Jerusaléma zemského že mocněgi roznjtiti může lásku k Jerusalému nebeskému, wlasti všechněch křesťanů; neboť kdo swobodným byw zrozen, žiw gest w otroctwj, čeho mu se nedostává, prudčěgi pocituge, gako nemocný cenu zdawj. Posilniw k tomu w Řjmě, gakožto we středišti swěta katolického, srdce swé u wjře, putowal gsem přes Athény do Konstantinopole, odtud podlé pomokj maľasiatského do Smyrny. Potom planl gsem do Chiosu, odtud do Rodýsu a Cypru, a posléze w Joppe wstaulpil gsem na půdu země zasľbené.

Hned zde přijmagj každého pautnjka mniši španielšij sw. Františka s onau přjwětíwostj, gžto zakusiti třeba, má-li dobrodinj gegich záslužně se oceniti. Bez nich nebyloťby tak snadno žádnému Ewropanu tato mjsta nawšjtwiti. Pamětliwi gsauce, čj sluhové gsau, bratrsky uwjtagj tě, sdělugjce s tebau, co magj: čistý přjbytek, čerstwého ná-poge, chleba a owoce, něco ryb a zelenin. Gsau to lidé prostosrdečnj, bez auhony a klamu, myslí wážné a hodré; gak slušj na kněze, genž za přjkladem mistra swého tráwj dny swé w modlitbách a dobročinnosti. Kdokoli potkal se s nimi na cestě žiwota swého, blahoslawiti budeť památku gegich! — Z Jaffy gsau 4 hodiny do Ramle; i tam titěž bratrj tě občerstwj. Gežto cesty gsau bezstinné, země wyprahlá, a wzduch tak suchý a parný byl, že se zdálo, gakoby člověk pauhé plameny wdychowal; umjnil gsem si k dalšjmu cestowánj noci použití. W osm hodin wečer wygel gsem z kláštera, a prowázen gednjm otrokem bral gsem se o samotě cestau k Sionu wedaucj. Byla to gedna z oněch nocj tichých, w nichžto duže naše aužegi přilne k prowážegjcmu gi geniowi. Prworozené wogsko hwězdné stkwělo se wjdně na bezmračném blan-kytu; k desjti hodinám wyšel mėsje, a po druhé hodině, směrem k Jerusalemu, spatřil gsem oblíbené mé shwězděnj, Oriona. We wsi Kebalu opustiwše rowinu, geli gsme mezi skalnatými pahorky okolo zřjcenin Emauských, aukým oliwowým údoljm až k patě pustých hor Judských. Za pět hodin dostali gsme se nahoru, a sstup-gjce potom brali gsme se okolo spustlého templářského chrámu, a dole w údolj okolo patrných zbořenin býwalého kláštera. S wychodem slunce byli gsme na nejblížšj výšině — tu otwřá se oku nesmjrná prostora skalných rozwalin, genž tisjci letými ligawci wyprány gsauce a ztroskotány, gako wyryté ze země kostry, pokrýwagi celau tu rowinu až k branám swatého města. Tři oljwy w rozlehlé kamenité paušti, a w dáli tyně hory oliwelské, až posawad oljwami porostlé, gsau gediná tu rozkoš wyhaslé zde přjrody; na ně gediné opjrá se naděge očj pautnjka; ony gsau gako holubice po weliké potopě s ratolestj oljwowau. We čtwrtek 5. Zářj 1833 w 6 hod'n ráno spatřil gsem bāně města pokoge; bylo celé zahaleno swětlošedým mlhawým záwogem, a nad njm spočjwalo mračno, prorážené paprsky slunce rannjho, gakoby hněw Božj zatemnil dceru Sionskau. Plakat gsem sem přišel, horké slzy a studený srdce mého přjstrach, byli

gsau to prwnj — nedejž Bůh, aby i to poslednj! — co gsem témuž mjestu wěnowal. Zůstawiw koně průwodeci swému, krácel gsem zwolna a gako we snách branau pautnjkůw, mezi zastřenyjmi šlogjřem wenkowankami, nesaucjmi do města hrozny a owoce. Latinšj muiši we kláštere Wykupitele, všeobecném pobostinci pautnjkůw, od západu přicházegjcejch, co neywljdněgi mě přigali, což činj každému k nim se hlásjemu. Latinjci, Řekowé, Kopti a Armenowé bez přjtrže konagj zde swé služby Božj; nikdý nehasnauť zde swjce na oltárjch, nikdý nepřestáwagj tu oběti kněžj. Gestliže gest možná, aby zločinstwj, nad kteréž wětšjho nelze mysliti, šnato bylo lidskými modlitbami: tedy stáwá se to zde; slzy wěj-cjch ode všech země koučín sem přicházegjcejch, gsauť nepřetržená očištgjcej oběť za onu přehroznau wraudu, spáchanau na knjžeti pokoge. A zde wstali gest z mrt-wých! Což rozhodná gest událost, genž gako bleask, ztrosko-tagjc smrti brány wěčné, swětlo rozšjřuge po wšecky časy od východu až na západ. Kdo zapjrá wzkrjšenj Páně, odgjná hi-storii wšecku transcendentálnost. Zde gediné přemoženy gsau wšecky swěta bolesti, a hrůzy smrti pohlceny we wjězstwj!

Od Božjho hrobu šel gsem ulicj bolestnau za bránu Štěpánskau do zahrady Jetsémane, na patě Oliwetu, genž od Jerusaléma k východu ležj. Gešě podnes stogj zde oamero starowěkých oljw, o nichž gde powěšť, že gsau z času Kristowa. Na dohozenj kamenem ukazuge se mjesto, kam šel gest Pán se modlit, když přišla hodina geho. Wedlé této sluge gest krásný chrám nad hrobem neyswě-těgšj Panny, w němž i muhametánské ženy magj mjstečko, kdež w dobách materských strastj wzywagj Marii křesťan-ůw. Nazpět šel gsem údoljm Kidron, aneb gak obyčegně slowe, Josafat, genž gest nynj gako džjwe po wšecky časy gest bylo, obecný hřbitow Židů, kterj chtjce zde býti pochowáni, začasté na tisje mil wlekau sem zemdlené andy swé. Zde ležj také mjstečko Siloah, a naproti němu pramen téhož gména, genž gako žiwá studnice, gegjžto symbol gediný gest *fons perennis* w Jerusalémě. *) Po třidceti pěkných mramorowych stupnjch gde se dolů k němu; auzká stoka we skále z wěku Šalomaunowa wede potom wodu do rybňjku Siloah, a odtud dále do zahrady královské, kdež i nynj neyčerstwěgšj zeleno poskytuje oku lahodné stanowiště u prostřed pusté zkázy. Neboť

*) Tacitus hist. V. 12.

ach! Jerusaleém, kde byl stánek Páně a rozkoš geho, wystawné druhdy město, w gehožto zdych prwé pokog přebýwal s blahem, nynj úpř pod kletbau; wěž Dawidowa zbořena ležj w prachu, na Sionu pochowáwagj se pautnjci, z chrámu nenj widěti ani kamene; a tam, kde stáwal, wypjná wystawěná Omarem mešita *al Sakhra* lehké týmě swé! Isák gest nynj otrokem Ismaelowým!

Nawštwil gsem potom také Betlém a paušť Jana Křtitele; a nelze mi připomenouti i těchto mjst bez děkůw za pohostinnost od mnichů při veliké gich chudobě mi prokázanau. Betlém znamená mjsto chleba, wprawdě pro rocké to gměno pro pozemské zrozenj mjsta Wykupitelowa, gehožto učenj gediné může nasytiti duše lačné. Onť gest chléb žiwý, který s nebe sestupil; kdo geg gě, nebude nikdy lačněti, ale žiw bude věčně! Poloha Betléma gest tak utěšená, gako smutné gest položenj Jerusaleéma. Aurodné pole a winice, řjkové a oljwowé stromowj gest tu widěti; mjsto samé gest welmi malebné, mezi dvěma pahrbky s klášterem a chrámem nad geslemi Božského djetě. Weliký od cjsarowny Heleny založený chrám na 44 mramorových slupkach spočjwagjej podobá se téměř zhořeništi, an nenj, kdožby wedl náklad na spráwu geho. Půldruhé hodiny za Betlémem, podlé aukého a bluhokého anžlabj, gsau býwalé zawřené zahrady Šalomaunowy, do nichž tekla gest woda ze třj welikých wodogemů weskále wytesaných, genž studenau hornj wodu swau až do Jerusaleéma byly dowáděly. I shledal gsem toto údolj posawáde geště owočným stromowjm zarostlé. Též cesta k paušti swatojanské wede utěšenými poli skrze ráže a réwy. Paušť tato gest mjsto kamenité, plné wonných bylin a wěel; geskyně, kde sw. Jan přebýwal a pokauj kázal, má čerstwý skalnj pramen, a ležj tak tiše a esaměle, že bezděky zwe a nahjaj k delšjmu zde potrwánj. Až pozdě w noci wrátil gsem se do Jerusaleéma. I potkal gsem se tu s podiwuau swatbau. Z předu šel sbor chlapiůw a děwčat zpjwagjejch gednozwučným a melancholickým spůsobem pjsěň, gižto gsem měl za zpěw pobřebnj; za nimi šel ženich slawně ozdohen a prowázen přátely pochodně nesaujcimi; posléz brala se i newěsta, zabalena gsauo w dlouhé šarlatowé raucho, na hlavě magjc zlatau korunu a spuštěné spletence vlasů se zlatými penjzky; Ženy s hljlými rauchami a s dětmi při praušly za nj. Všickni opakowali bluhným zpěwem konce smátkowé pjsně, a z domů lili růžowau wodu na okolo

gdaucj. Wzaw pochodeň Źel gsem za tau swatbau až k domu Źenichowu.

Nawšijwiiw potom gešć mjsto, kde Jericho stálo, a mrtwého moře, a zelené břehy Jordána, wrátil gsem se do Jerusalema, kdež právě vypukl mor; pročez umjnil gsem si přes Samarij wrátili se do Galilege. Gešć gednau Źel gsem na Golgotu a k Božmu hrobu, a naposled patřil gsem s wršku hory Oliwetské na mjsto na nebe wstaopenj Páně. Ticho a gakési bezegmenné prázdno panuge wúkol, kamkoli zrak obratjś, a gako bledá pohřebnj záře spočjwá u zsinalém obljęgi přjrody. Ticho zde włádnauj nenj poklid, nýbrž wnitřnj opušćenost, Źiwot zmizel z této přjrody! Nikdy nepocjtil gsem nic podobného. Gen gasná wždy obloha nad tauto zemj zůstala tatáž a beze změny. Poněwadž přjbytek mŹg byl těsný a parno pak bylo nesuesitelné, odpotjwal gsem obyčegně na hořegšjm tarase domu. Noci ty byly nad mjru krásné; wytržená k hwězdám duše při tichém nebes kolowánj ssage tu dlouhým dauškem rozkoš ragskau. Poslednj dogem, gegž z Jerusalema s sebam gsem wzal, byl cit welmi smjšený; hluboká truchliwost a Źalost nadj přebrozným naplněnjm staré kletby, gižto Bůh na tuto zemi, genž prwe byla rágem, nynj pak zpaušćj gest osamělau, byl wyřkl, a obywatele gegj po weškerém swětě rozptýlil, tak že potomci sansedaw gegich a cizinci z dalekých zemj přicházegjce sem, Źasnau. A wšak w bolest tu mjsj se i hněw na ty, genž zasluhgj trpké wýčitky Dantowy; kterýž kolěbku křesćanstwj nazýwá zemj, nad njžto Sultán panuge. Neychudšj ze wšech řeholnjků řádu sw. Františka gsau ti gedinj, genž gméno křesćanské w zemjch těchto udržogj, gakož zakladatel gegich bořjcy se tehďa Laterán ramenem swým byl wzepřel. Od té doby, co mjsto křesćanských idej materiálnj panuje zágmy panogj, kdož zpomene tu gešć na opušćené mnichy w Jerusalemě! Od té doby, co Španielsko domácj krwj se brodcej, Źádných wjee přj-spěwků posjlati nemŹže, Wlaši sami negsau s to podporowati w Palěstině bratřj swých; a nenaleznauli u křesćanů w Němcjch a Francanzjch Źádné pomoci, nezbudegim nic giného, než na hrobě Božjm hladem zahynauti. Za časů Pawlowých skládali gsau wšecky cjrkwě pro swaté w Jerusalemě; dušewnjch statkůw aučastni učiněni, za slušněť gsau to pokládati, tělesnau gemu službu prokázati, a sw. Pawel sám přinášcl sem almužny. Kdyby nynj každý křesćan ročně gen sebe menši dárek oběto-

wal, mohlyť by mnohé slzy setřjny tjm býti, a ewropské křesťanstwo od weliké potupy mohloby zachráněno býti. Bůh, genž řjdj srdce králůw, naprawiž i nás!

W. 5. Zářj 1838.

Petr Paustewnjk.

Popsánj zanjcenj chrámu Božjho hrobu dne 12. řjgna 1808.

Pogednánj toto a powzbuzenj, podává redaktorowi ney-služněgšj přjležitost, promluwiti o tom, co giž dáwno zameyšlel. — „*Popsánj zanjcenj ohněm chrámu Božjho hrobu w Jerusalémě*, gak ho slawný Trappista Geramb“ w roce 1833 popsal, zde tedy podáváme. Nešťěstj a ztráta tato pro celau katolickau cirkew přebolestná, stawj nám žiwě před oči bjdný osud ubohých strážců *hrobu Swatého*, tamnjch duchownjch Otců sw. Františka, a zawazuje nás, bychom w bratrské autrpnosti, giž gak křesťané, giž gak duchownj almužnau štědrau na ně pamatowali, tak w těžkostech a utrpenjch gegich newyslowitelných a nepřetržených potěšili, a štědře jim pomáhali, gak potřebnosti služeb Božjch moci obstaráwati, tak také pautnjků k swatému hrobu přicházegjcejch wydržowati. Toto poslednj dosvědčuge nám nábožná matrona, panj Dorota Šuleowá, wdowa po pražském lékaři, (která letošnjho roku opět do Jerusaléma putge;) kdež před třemi roky od těch nábožných mužů po gedenácte měsječů zdarma wydržowána byla. Psalatě tenkrátě podepsanému redaktorowi z Jerusaléma, a odpowěď geho obdržela šťastně w Nazaretu; kde we františkánském přeworu rozeného Morawana ualezla.

Tato štědlost k pautnjkům a staw gich nyněgšj přezalostný pohnul slawného krále Baworského k autrpnosti, an giž mimo králowskau rodiny swau sám ge 10,000 zl. na stř. obdařil, aby k podpoře gich sbjrkj se stávaly; které tak hogné se udáwagj, že gedinky časopis: Historisch politische Blätter vom Görres, giž 6072 zl. wykazuge, které se gen za geho redakcj sešly.

Tak se i také w našj slawné Wjdni na ty nábožné Otce pamatuge; a zbožná kněžna Odeskalehi giž mnoho

darů a peněžné podpory pro ně nashromáždila; mezi kterými nebude nepatrná ze ztrzenj za popsánj gegj cestj do Jerusalema, od w. d. kanownjka wydané.

Že i w Praze mezi urozenstwem sbjrkj pro ně se děgj, s potěšenjm doslýcháme.

Wjmeť pak, gak hogně přispělo i české welebné duchowenstwo, když se sbjrkj na kostel sw. Pawla w Řimě činily, ano i na kostel Rodičky Božj w Marie Celli; proto důvěrowati se můžeme, zvláště powážjce, gak shluk ploků tureckých a egyptských na hranicjch Palestiny a na hranicjch Jerusalemských tamnjm swatým mjstům a gegich duchownjm strážcům nowau zkázau a záhubau hrozj, že naproti tomu ewropejské křesťanstwo se zmůže, by se gim w nesnázi, škodě a zhaubě učiněné pomocj peněžitou poněkud ulewilo a odlehčilo.

Giz k popsánj onoho žalostného zanjcenj, 12. Řjgna 1808, přistupugi.

Kdyby prorok Jeremiáš na swět se wrátil, sotwa méně přjčin by w nynějšjch časech shledal, lid k wyléwánj slz nad potlačeným Jerusalemem powzbuzowati. Geho dvě oči nebylyby gediné prameny nářku, nýbrž všudy by nalezl spoluutrpných.

Rannj doba 12. Řjgna byla hrůzy plná, upamatowánj se na ten den i neylhostegnějšjmu a neychladnějšjmu srdci bolestné wzdechnutj působj. Katoljci, odpadljci, kacjři truchlili, slzeli od východu i od západu, ano i Židé nářkali, a neujť w swatém městě člověka gakéhokoliw národu, genžby w tom všeobecném nářku a všech se týkagcj bolesti nebyl spolu želel.

Chrám Božjho hrobu, tento památnjk swatau Helenau a Konstantinem cjsařem, synem gegjm, wystawený, pobožnostj Křesťanůw zachowaný, tento chrám neywzácnějšj we swětě, genuž se neywzdálenějšj národové obdiwowali, plamenem ztráwen byl. Geště neznámo, zdali zanjcenj náhodau, čili zlau wůlj vzniklo; gisto ale gest, že prudkost ohně weliká byla, kteráž w krátké době chodby, slaupy i oltáře zničila. Popisugj se zde některé bližšj přjpadnosti této smutné události.

W noci mezi 11. a 12. Řjgnem vznikl oheň ráno we tři hodiny w kapli Arménů, kteráž w podlaubj welkého chrámu, Božjho hrobu, postawena gest. Kostelnjk Františkánů neyprwě spatřil oheň, gda právě ohledati lampy w

kapli na Kalwarii, a nenalezna tam žádného mimo slabého arménského kněze, kmeta giž sešlého, kterýž při spatřenj ohně skoro na myslí pomaten byl, auprkem hěžel pomoci hledat. Prudkost ohně wzdorowala wšj pomoci; neboť když lidé přišli, kaple Arménů, i při nj wystawené obydlj, takž i Řeků, kteráž při gedné straně dřewěná a olegem napuštěná byla, w ohni stály. Otcowé swatého Františka po wykonaných půlnočních hodinkách na odpočinutj se odebrali, a neobyčejným praskánjm, kteréž w chrámě slyšeli, bywše probuzeni, welmi uleknuti wstali.

Widance tisjczero nebezpečenstwj přikwapili tam, kdež oheň zuřil. Dwěře byly zawřjny, tedy těžko hágiti; a což geště wjce k zaufánj ge wedlo, bylo, že po malém okamženj plamenowé, kterj na straně Řeků, gakož ze strany Syriských, Messenských a Koptů powstali, hrozili báni welkého chrámu, kteráž z ohromných trámů wystawena a ołowem pobyta byla, a rovně nad Božjm hrobein stála, shltiti.

Tyto trámy na začátku minulého stoletj, když křesťanská knjžata tuto báni, kteráž vysokostj a smělostj swé stawby prawým mistrowským kusem byla, stawěli, byly welkým nákladem až s wrehu Libanonu přiwezeny.

Wšecko uprchlo, — toliko otcowé swatého Františka zůstali, kterj nemagjce žádného náradj k hašenj, oknem lezli, a klášter neyswětějšjho Wykupitele a turecké auřednjky probudili. Zatjm mladj arabštj katoljci wedrali se z wenku do wnitř, by na wzdor zuřjcjm plamenům geště něco uchrániti mohli. Toho okamženj zmocnil se oheň báně, oltářů Marie Panny, a warhan, takže celý kostel ohniwé peci se podobal. Brzy na to sesuly se piljře s rachocenjm, též i slaupy okolo Božjho hrobu stogjcj, na to dštilo ołowo, a wšecky potopowalo, oheň byl tak prudký, že neysilněgšj slaupy pukaly, gakož i kamenem dlážďená podlaha a mramorowé dlažby, kterýmiz Božj hrob přikryt byl. Konečně mezi pátau a šestau hodinau zbořila se weliká báně s hrozným rachocenjm, a rozkotala silné slaupy a piljře, které podlaubj Řeků a bljzká obydlj Turků nesly.

Božj hrob co w něgakém saptjcjm wrehu ležel, a podobal se gakoby ho oheň na wěky zničiti chtěl, a chrám byl prawá zuřiwá sopka.

Dokončiw wyprawowánj o hrozném tomto něšťěstj, za šťastného se pokládám, když k potěšenj wšech ná-

božných geště něco o diwech, otcůw swatého Františka se týkagjcjch, zdělití mohu.

Když oheň giž dřewěné dwěře, které oltář swaté Mařj Magdaleny od kruchtowé kaple welkého chrámu děl, giž stráwil, uchowána byla sakristie se wšjm přjslušenstwjm, nic se nepokazilo, malý klášter cti-hodných otců, gegich celly i kaple, wše zůstalo bez pohromy.

Na poswátném mjestě, kdež Pán Ježjś po swém wzkrjšenj swaté Mařj Magdaleně se zgewil, ani geden mramor se nezkažil; ačkoliw na tu stranu oheň dosti šlehal, warhany spálil a okolo stogjcj mramor na kausky se rozpadal.

Kaple Božjho hrobu, kdež Františkáni službu wykonáwali, wnitř žádného porušenj newzala, ačkoliw pod báj byla, a okolo i nad nj hořelo. Hedbáwné oděwy, ano i šňůry, na kterých lampy wisely, se našly, i obraz wzkrjšeného Spasitele, který na dwěřjch hrobowých wisel, zůstal bez auhony; kdež kaple Koptůw bolestné Matky, kteráž s Božjm hrobem hraničj, popelem lehla.

W andělské kapli, před wchodem Božjho hrobu se nalezagjcj, w kteréž aksamjt, gjnž ozdobena byla, na polo shořel, zůstaly stěny a podlaha ušetřeny.

W kapli na hoře Kalwarii zachowala se socha bolestné matky Božj, která na oltári očišťowánj Pauny Marie a pozdwiženj swatého krjže se nalezala, a králem Portugalským darewána byla.

Mjsto, kdež Spasitel ukřižowán byl, a které katoljkům náležj, gen poněkud poraucháno bylo; což se o mjestě, kdež krjž wyzdwižen byl, Řekům přináležegjcjm, řjci nemůže.

Neydiwněgšj ale gest, že kaple u bolestné matky bez auhony zůstala; ačkoliw wjtr plameny silně popoháněl, a na bljzce okno bylo, kterýmž se oheň dále dostal.

Těz i kaple na samém mjestě, kdež blahoslawená Panna s druhými ženami stála, když židé Syna gegjho na krjž přibjgeli, wystawená, se zachowala, gakož i obraz Matku Božj předstawugjcj, ačkoliw se bljzko ohně nalezal.

O šesté hodině prudkost ohně giž oslábla, a o dewáté giž ani nebezpečenstwj nehrozilo.

Druhého dne, když rum odwážeti počali, s obdiwenjm spatřili swatý kámen bez poskwrny, který draham masj napuštěný hrobowý kámen kryl. Žádný přitom žiwota neztratil, toliko některj bratřj raněni byli.

Totož hrozné nešťestj Jerusalém w roce 1808 nawštjwilo, gehožto uáwěštj celý křesťanský swět hrůzau naplněn byl. Na popsánj této události sám gsem se mnichů, při tom brozném diwadle přjtomných, tázal; ano o tomto nešťestj s ctihodným kmetem španielským, bratrem Ginuppe Dommegue gsem rozmlauwal, který w čas ohně při Božjm hrobě byl, a mimo tyto zde wypsane události, mnoho giných wyprawowal. Na to se odebrali otcowé swatého Františka dle gegich obyčege k Božjmu hrobu, by rúženec se pomodlili, což pro pláč ukončiti s to nebyli.

Čtrnáctého řjgna giž slaužili tam mše swaté, a ačkoliw wše hromadami rumu obkljčeno bylo, neobmeškali služby Božj a obyčegně slawné průwody konati, krátěgjc po zřjceninách a welebjc nábožným zpěwem milosrdného Boha.

Katoličtj mnichowé pro swau chudobu a nedostatek přiměřených přjspěwků museli Řekům a Arménům zanechat i čest wystawěnj chrámu. Gegich bohatstwj zgednalo gim u turecké wlády práwa a přednosti, které otcowé swaté země dosjci nemohli. Že západnj křesťané s to nebyli, swým gměnjm chrám wystawěti, welkau škodu na sebe uwalili, čehož každé katolické srdce welice želj. Před časy byli gedinj magitelowé skoro wšech mjst swatých, kteráž krwj i žiwotem chránili; a o ta se nynj s cizinci rozděliti museli.

Řekowé a Arménštj gistj, že wýloha i s přjspěwky přes 14 millionů piastrů činj, což asi 1,850000 tolarů obnášj.
Pešina.

Kapitola Pražská Sw. Wjta w Praze.

(Pokračowánj.)

S celau gistotau těšiti se mohu, že uwedenj toto wšem pánům čtenářům Časopisu našeho wděk přišlo; — a že se na geho zagjmawé pokračowánj těsaj, od mnohých mi praweno bylo. Ale právě to uložilo mi za powinnost, negen přeloženj nalezeného rukopisu na swětlo wydati, nobrž co možná uwedenj právě a gistotně učiniti. K tomu ejli použil gsem přjtomnosti weleslowútného děgepisce našeho, slawného Palackého, který z přjčiny české historie, a českého diplomatáře z listin přewzáené-

ho kapitolnjho archiwu u mne pracuje. I ponawrl mi tento na slovo wzatý spisowatel náš, bych s pokračovánjm tjmto tak dlouho posečkal, ažby on historii českau a diplomatár gegj do času XIV. stoletj přiwedl; tu pak že lze bude rukopis tento oprawiti, a všeccka udánj na vyššj prawdu a gistotu postawiti. — Když tak wěc dobrá gen vyššjho zisku dogde, a gá tjm způsobem pándm odhěratelům gen geště wjce se zawděčjm: tedy rád s pokračovánjm až do toho přjzniwého času posečkám; načež pak k wydánj geho s tjm smělegšj myslj přikročjm.

Bych pak mjsto toto předce vlasteneckau duchownj záležitostj vyplnil, která giž sama o sobě ku pagednánj zde wloženému pod nápisem Gasnodol, (Clairveaux Swatého Bernarda) welmi dobře se hodj, uwádjm zde z p. Bočkowa Morawského diplomatáře dwě psanj, kterýchž sw. Bernard králi našemu Wladislawowi 1147 odešlal, gimi geg wzhnuzoge, by se k wydobytj z rukau Saracenů země swaté k tahům křižáckým připogil.

Redaktor.

I.

Bernhardus, abbas Claravallensis, Wladislauum ducem et populum Boemiae ad expeditionem Hierosolymitanam invitat, idempue negotium episcopo Moraviensi ibidem commendat. 1147.

Duci Wladislao ceterisque nobilibus et universo populo Boemiae Bernhardus, clarevallensis abbas vocatus, salutem in Christo. Est mihi sermo ad vos de negotio Christi, in quo est etiam salus vera. Quod loquor, ut indignitatem persone scribentis excuset apud vos auctoritas domini, excuset consideratio utilitatis vestre, excuset, que in nobis est intentio caritatis. Modicus quidem sum, sed non modice cupio omnes vos in visceribus Jesu Christi. Hic zelus urget, ut scribam, quod libentius viva voce cordibus vestris inscribere laborarem, si, ut voluntas non deest, suppetet et facultas. Sed spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Obtemperare non potest corruptibile corpus anime desiderio, nec spiritus velocitatem moles terrena valet comitare; sed quod hinc querimus, abest a vobis portio nostri; sed que vilior est cor nostrum usque ad vos dilatum est, et si corpus onerosum terrarum intercapedo detineat. Audiat ergo universitas vestra verbum bonum, audiat

verbum salutis, et oblatam indulgentias copiam devotis quibusdam anime bracchiis amplectatur. Neque enim simile est tempus istud ceteris, que huc usque preteriere, temporibus; nova venit e celo divine miserationis ubertas, beati, quos superstites invenit animus placabilis Domino, annus remissionis, annus utique jubileus, dico vobis non fecit Dominus taliter omni retro generationi, nec tam copiosam in patres nostros gratie munus effudit. Videte, quo artificio utitur ad salvandum vos, considerate pietatis abissum, et obstupescite peccatores. Necessitatem se habere facit, aut facit, aut simulat, dum vestris necessitatibus subvenire de celo venit, consilium hoc nec ab homine est, sed a corde pietatis divine processit. Commota est et contremuit terra, quia Dominus fecit perdere terram suam. Suam, inquam, visus est, et annis plusquam triginta homo inter homines conversatus. Suam, quam honoravit nativitate sua, illustravit miraculis, dedicavit sanguine, sepultura ditavit. Suam, in qua vox turturis audita est, cum virginis filius castitatis studium commendaret. Suam, in qua primi apparuerunt flores resurrectionis. Hanc repromissionis terram ceperunt occupare maligni, et nisi fuerit qui resistat, ad ipsum inhiant nostre religionis sacrarium lectumque ipsum maculare conantur, in quo propter nos obdormiunt vita nostra in morte, et prophanare loca sanctorum, loca dico agni immaculati purpurata cruore. Audite amplius aliquod, quod movere debeat quamlibet durum pectus hominis christiani. Accusatur proditoris rex noster, imponitur ei, quod non sit Deus, sed falso simulaverit, quod non erat. Qui in vobis est fidelis ejus, surgat, defendat Dominum suum ab imposite proditoris infamia, securum conflictum ineat, ubi sit et vincere gloria et mori lucrum. Quid moramini servi crucis, quid dissimulatis vos, quibus nec robur corporum, nec terrena substantia deest. Suscipite signum crucis, et omnium, de quibus corde contrito confessionem feceritis, plenam indulgentiam delictorum hanc vobis summus pontifex offert vicarius ejus, cui dictum est: Quodcunque solveris super terra, erit solutum et in celo. Suscipite munus oblatum, et ad irrecuperabilem indulgentie facultatem alter alterum prevenire festinet. Rogo et consulo, ne propria quisque negotia christi negotio

velit preferenda, nec propter ea, que temporibus aliis potuerunt vel poterunt exerceri, illud obmittat, quod recuperari ultra non possit. Et ut noveritis, quando qua, quomodo sit eundum, paucis audite: In proximo pascha profecturus est exercitus Domini et pars non modica per Ungariam ire proposuit. Illud quoque statutum est, ne quis aut variis aut grisiis, seu etiam sericis utatur vestibus, sed neque in equorum faleris auri vel argenti quippiam apponatur, tantum in scutis et ligno sellarum, quibus utentur, cum ad bella procedent aurum vel argentum apponi licebit hiis, qui voluerint, ut resulgeat sol in eis et terrore dissipetur gentium fortitudo, copiosius hec et latius prosequi oportuerat, nisi quod habetis apud vos Dominum Moraviensem episcopum, virum sanctum et doctum, quem exoratum volumus esse, ut secundum sapientiam, que data ei a domino, diligentius super hoc universitatem vestram studeat exhortari. Exemplar quoque literarum domini pape misimus, cujus admonitionem intentissima debetis aure percipere et ejus observare decreta. Valete.

II.

Bernardus, abbas Claravallensis, ad expeditionem in terram sanctam omnes christianos invitans designat festum ss. Petri et Pauli, quo convenirent apud Magdeburg. 1147.

Dominiis et patribus reverendis archiepiscopis ceterisque episcopis et principibus et universis fidelibus dei B(ernardus), Claravallensis vocatus abbas, spiritum fortitudinis et salutis. Non dubito, quin auditum sit in terra vestra, et celebri sermone vulgatum, quomodo suscitaverit spiritum regum Deus et principum ad faciendam vindictam in nationibus et exstirpandas de terra christiani nominis magnum bonum magna divine miserationis ubertas. Verumptamen videt hoc malignus et invidet more suo, frendet dentibus et thabescit, multos ammittit ex hiis, quos variis criminibus et sceleribus obligatos tenebat, perditissimi quique convertuntur declinantes a malo, parati facere bonum. Sed aliud dampnum veretur longe amplius de conversione gentium, quum auditit plenitudinem earum introituram, et omnem quoque Israel fore salvandum. Hoc ei nunc tempus imminere

videtur, et tota fraude sathagit versuta malitia, quemadmodum obviet tanto bono. Suscitavit proinde semen nequam filios sceleratos paganos, quos, ut pace vestra dixerim, nimis diu sustinuit christianorum fortitudo perniciose insidiantes dissimulans calcaneo suo, nec conterens capita venenata. Sed quia dicit scriptura: Ante ruinam exaltabitur cor; fiet ergo deo volente, ut eorum superbia citius humilietur, et non propter hoc impediatur via Iherosolymitana; quia enim verbum hoc crucis parvitati nostre Dominus evangelizandum commisit, consilio domini regis et episcoporum et principum, qui convenerant, Frankonovort, denunciamus, armari christianorum robur adversus illos, et ad delendas penitus, aut certe convertendas nationes illas signum salutare suscipere, eandem eis promittentes indulgentiam peccatorum, quam et hiis, qui versus Iherosolymam sunt profecti. Et multi quidem signati sunt ipso loco, ceteros autem ad opus simile provocavimus, ut qui ex christianis necdum signati sunt ad viam Iherosolymam, noverint eandem sese indulgentiam hac adepturos expeditione, si tamen presterint in ea pro consilio episcoporum et principum. Illud enim omnimodis interdicimus, ne qua ratione ineant fedus cum eis, neque pro pecunia neque pro tributo, donec auxiliante deo aut ritus ipse aut natio deleatur. Vobis sane loquimur archiepiscopis et coepiscopis vestris, opponite omnino ut maximam super hiis geratis sollicitudinem, et quantumque potestis, studium adhibeatis et diligentiam, ut viriliter fiat, et secundum Deum ministri Christi estis, et idcirco fiducialius a vobis exigitur, ut negotio ejus, quod ad vos spectat, invigiletis. Erit autem hujus exercitus et in vestibus et in armis et faleris ceterisque omnibus eadem, que et alterius exercitus observatio quippe quos eadem retributio munit. Placuit autem omnibus in Frankenevort congregatis, quatenus exemplar istarum litterarum ubique portaretur, et episcopi atque presbyteri populo dei annuntiarent, et eos contra hostes crucis Christi, qui sunt ultra albi signo sancte crucis consignarent et armarent, qui nimirum omnes in festo apostolorum Petri et Pauli apud Magdeburg convenire debent.

Žiwotopisowé

w přitomném stoletj zemřelých spoluaudiv theologické fakulty na c. k. Karlo - Ferdinandické Universitě Pražské.

(Pokračowánj.)

XXIX. Rokos Wáclaw Michael. Otčina geho gsau Milowice w Čechách. Co čekanec stawu světsko-duchownjho a bohoslowec prwnjho roku gsa r. 1776 do kněh wtažen, obdržel 3. zářj 1777 magisterium filosofie, a staw se kaplanem u sw. Wogtěcha w Praze, podwolil se 12. Srpna 1782 weřegné disputacj w bohoslowj. Pozděgi stal se farářem u Marie Sněžné, pak u sw. Gindřicha a konečně w Teyně, kde mu také sekretárstwj pražského vikariatu (ohledem Prahy vlastně generálnjho vikariatu) svěřeno bylo. Za doktora bohoslowj dospěl 24. Čerwen-ce 1792, načež pak r. 1798 také děkanstwj této fakulty spravowal. Gako farář a wýborný kazatel byl od swé obce i od weřkerého pražského lidu milowán, což se obzvlášť při geho pohřbu dosvědčilo; zemřel 23. Zářj 1814 w 59 roce wěku swého následkem mrtvice. Tiskem vydal následugcuj knihy:

1) Balbini additamenta ad praefationem in libros Erectionum; wyňato z rukopisu gemu universitujm syndikusem Putzlachrem k aučelu tomuto podaného, a při primicj za doktora w bohoslowj rozdáváno.

2) Eine Erklärung des Katechismus zum Privatgebrauche und zu öffentlichen Wiederholungen in den Sonntagsschulen. 5 djlů w 8.

3) Uiber die Beobachtung des Fastengehotes (dle wydaného o něm c. k. nařizenj.)

4) O kněžstwj Helvetůw. — (spis w materském gazyku, gjmž si mnoho nesnážj zpřisobil.)

5) Abbildung der christlichen Religion an den sichtbaren Geschöpfen. W Praze u Geřábka 1806 — 1810 5 djlů w 8.

XXX. Grün Milo Jan Nep. W Blšanech (Flöhau) w Žatecku, kdež geho otec obchodnjkem byl, 11. Listopadu 1751 zrozen, obdržel prwnj nawedenj we wědeckých prwozákladech na gymnasium Žateckém, při čemž zvlášť w řechnictwj vynikal. Libomudrecká předčjtánj w Praze gest

slyšel a i magisterium na fakultě této obdržel. Obraw sobě klášter Premonštratský k účinkování a byw weň přigat, složil w něm po skončeném noviciatu, dne 11. Listopadu 1770 slib. 30. Srpna 1775 gsa (privatim) za bakaláře theologie powýšen, a hned na to 6. Řjgna t. r. na kněžstw poswěcen, konal we swé očině oběť nowozákonnj. Ted' stal se kazatelem a katechetem we swém klášteře, a připravowal se zároveň k weřejné disputacj z weškerého bohoslowj, gjž se pak 16. Srpna 1776 we welké Karoljnské sni s obzvláštnjm prospěchem podrobil. Dle obyčeje a domácj potřeby tehdejšího času ustanowil ho opat Bohuslaw nynj k studijm práwnictwj, gimž se s neylepším prospěchem oddal. 4. Listopadu stal se sekretářem a archivářem swého kláštera; r. 1790 však arcibiskupským notářem gmenován. K doktorátu bohomluwectwj dospěl roku právě gmenowaného, u kteréž příležitosti na následugjej vlastenskau cirkewnj historickau otázku odpowjdal: Num fratres Bohemi et Moravi Hussitarum, an vero Waldensium posterii fuerint? — Ne dlanho potom stal se farářem w Gihlawě na Morawě, gešto patronát této osady ko Premonstratskému klášteru na Strahowě přináležel; pak kragským vikářem, arciknězem a brněnským biskupským konsistorijnm assessorem. Pro geho obzvláštnj zásluhy w okresu působenj geho ráčil ho G. C. M. r. 1799 za infulowaného probošta w Gihlawě wywolití. Gjž při wolenj geho předchůdce, opata Adolfa Šrámk, měl Milo mnoho hlasů pro sebe, až pak po smrti onoho 5. Čerwna 1804 od řádových četně k aučelu tomu shromážděných bratřj skutečně za opata wywolen gest, a totiž 53 hlasy mezi 64 woliteli. Pamětihodno gest, že opat Milo právě tolik let wěku swého počtjal, kolikže hlasů při swém wolenj měl, a tjm geště znamenitějšj, že se památlosti kláštera podobnau událostj wykázati nemohau. R. 1805, 15. Dubna byl pak slawně poswěcen, a za preláta w králowstwj českém infulován. Tjm spogil k opatstwj tomuto přiwtělený auřad králowského almužnjka. Těmi a takowými hodnostmi a s nimi spogennými četnými a často neodkladnými pracemi nedal si však předce překážeti u vyučowánj w morálce a pastoralce na Strahowě, kdežto pro nastáwagjci prémonstráky Želiwské (w Čechách), Geraské a Nowořížské (na Morawě) sám učitelskou stolicí zarazil, (w njž se zwlaštnjm powolenjm časem i mladšj audowé řádu kapucjnského bohosloweckým studijm se odewzdáwali,) a to bylo od roku 1805

až do zrušení jich r. 1815. České c. k. vlastenské hospodářské společnosti v Praze náležel co aud a již r. 1805; za předsedce stálého výboru a deputovaných urozených pánů stávk království českého zvolen r. 1807; téhož roku učiněn také dekanem theologické fakulty a v hodnosti té předsedcem akademického senátu, brzy ale potom nejmilostivějším gmenováním G. c. k. Maj. direktorem libomudrckých studií logiky, metafysiky, klassické literatury, esthetiky, powšechné děgeprawy, pedagogiky, starožitností a numismatiky, a zároveň též přesezem filosofické fakulty. Na větší geště důkaz milostivé uznalosti jeho velikých a rozmanitých zásluh udělen mu též r. 1809 rytířský kříž cjsarského rakanského řádu Leopoldowa. Dvě léta později zvolen — z libomudrcké fakulty — co rektor magnificus a mjestokancelér Pražské university pro školní rok 1812. Čím stkwělegšj a rozšjřeněgšj na tento způsob okres jeho působení byl, tím větší byl také powšechný saucit a úžas, když dne 20. Ledna 1816 po nemnoho dní trvající nemoci v 64. roce věku svého následkem ochrnutí plic v Pánu zesnul. Skormaucená klášterní kapitola wygádřila swág hluboký bol nad ztrátou tauto následující rukogmjm wděkuplné úcty své k zwěčnělému příteli a otcí: *Epicedion memoriae Reverendissimi a. t. d. summo animorum luctu dicatum a Melchiore Demuth, Priore: et toto capitulo Sioneo.* W Praze, tiskem Bohumila Haase 1816. w 4. Tiskem vydal následující práce:

1) Die Stimme des Hirten an seine Heerde; bei Gelegenheit des jetzigen Krieges. (Kázanj.) W Gjhlawě u Beinbauera 1794. w 8.

2) Rede bei der 1000jährigen Jubelfeier der k. k. Kreis- und Bergstadt Iglau. (Držána w kostele u sw. Jakuba 24. Čerwna 1799.) W Gjhlawě u Beinbauera 1799. w 4.

3) Rede, gehalten bei der Einrichtung seiner theologischen Hauslehranstalt am 22. Oktober 1804. Tištěna u Geřábka, w 8.

4) Rede bei der Instauraton des Saatzer Gymnasiums, am 3. November 1807, w 8.

5) Die an seiner Hauslehranstalt vertheidigten, aus seinen Vorlesungen entlehnten Sätze aus der Moral und Pastoraltheologie, von den Jahren 1805 bis 1815.

XXXI. *Mika Marian Jan.* Gsa w Praze 9. Února 1754 zrozen, studowal humaniora na Pražském a Olómu-

ckém gymnasium, libomudrcw j s obdrženjm magisteriátu na Pražské universitě. W král. prémonstratském klášteře na Strahowě 7. Zárj 1770 přioděn gsa, byl 17. Února 1778 ku složenj swého slibu připuštěn. Pro swé obzvláštnj hudebnj wědomosti byl po obdrženj kněžstw j z počátku mjstokantorem, pak ředitelem hudby; pozděgi pak w někdegšjm klášteře prémonstratských panen w Doksanech z důležitěgšjch přjčin učitelem normálnj školnj methodiky a pak kaplanem w Gjhlawě. Po Pítrowu powýšenj obdržel 11. Řjgna 1786 s auřadem c. k. synodalnjho examinatora pro nastupugjej faráře w Pražské arcidiécesj spogenan učitelskau stolicí německé pastorálky na universitě Pražské, toliko však pode gménem lektora, gež až k powýšenj na doktorstw j w bohoslowj podržeti musel. Toto obdržel 1. Čerwna 1790, když byl prwé 25. Kwětna k cjli tomu slawné disputacj we weliké karoljnské sjni se podrobil. Mimo swá řádná předčjtánj držel také s powolenjm slawného zemského řjzenj skrze uěkolik let zdarma mimořádné o praktické homiletice, w kterémžto ohledu se mimořádným učitelem tělesné wýmawnosti nazýwáwal. Poneyprw oznámil ge 1. Kwětna 1793 tištěným programem, počal ge 10. Kwětna w 10 hodin před polednem w obyčegné swé posluchárně s krátkau předmluwau, a pokračowal gimi každý auterý dopoledne od 10 do 11 hodin a každau sobotu odpoledne od 3 do 4 hodin. W Programu samém uwedl následugjej rozdělenj gich:

I. pjsemnj homiletická cwičenj: a) Nástiny k analytickým a syntetickým kázanjm o rozličných předmětech wjry a mrawocwičenj. b) Krátké nástiny ku kázanjm o weškerém učenj, o wjře a mrawech dle řádu a spogenj; s neymožněgšjm ohledem na obyčegná nedělnj a swátečnj ewangelia a epištoly celého roku.

II. Ústnj homiletická cwičenj u přednášenj: a) w postawenj; b) we wýřečnosti; c) w gestách.

Podruhé oznámil toto privátnj čtenj 1. Kwětna 1794, a potřetj 6. Kwětna 1795, pokaždé tedy na letnj kurs totiž po přednášenj této theorie homiletiky. Napotom konal w ohledu tom co neywjce potřebj w swých řádných předčjtánjch. Co professor byl také mnohá léta pěstau nem u něho bydljcejch a přednášenj na universitě nawštegugjejch bohoslowců swého kláštera. Děkanem theologické fakulty byl r. 1794 a 1795 a ukázal u přjležitosti té w Libro memorab. fac. theol. 1. oddělenj str. 1828

až 150 vlastnj rukau poznamenaná mjsta, práwě tolik lásky k universitě a bohoslowecké fakultě, gakož wědomosti gich zákonů, obyčegů atd., pak pilnosti, pořádnosti a ostrowtipnosti u wedenj řjzenj gj. Za repräsentanta theologické fakulty a přjsedjcjho k. sboru studij byl w Srpnu 1797 gednohlasně wywolen, a mjsto to podržel až do r. 1803, kdy opět znou c. k. direktoráty zawedeny byly, a on úřad c. k. prodirektora obdržel. I w tomto potahu zawjraj w sobě listiny bohosloweckého c. k. direktorátu a dekanátu četné památky geho welice účinného konánj. R. 1804 přewzal w Gjhlawě řádowau faru, stal se tam děkanem arciknězem a duchownjm radau Brnenského neydůstognějšjho biskupa; zemřel však na prsnj wodnatelnost giž 3. Března 1806 po 62 letech a 23 dnech stále činného wěku. Z geho četných homiletických a literárnjch děl byly pauze následujcj tisku odewzdány :

1) Warnung vor Fehlern, welche Unglück und Verderben über das ganze Land, wie über Frankreich verbreiten. W Praze 1794 w 8. Homilitické pagednánj, za něž neywyššjm dwornjm dekretem ode 31. Srpna 1793 odměnu 12 dukátů obdržel, an zatjm wydánj gemu samému zanecháno bylo.

2) Eine Lobrede auf den h. Bernard als Friedensstifter; gehalten im Zisterzienser-Stifte Osek am 20. August. W Praze 1795. w 8.

3) Eine (am 6. November) gehaltene Trauungsrede bei der Vermählung einer Verwandten. W Praze 1799. w 8.

3) Anweisung zur körperlichen Beredsamkeit. W Praze u Diessbacha 1802. Adolfsowi Šrámkowi, opatu swému wěnowal. 350 str. w 8. z wěššjho djlu dobré gakož i aupné, pročez až posud potřebné.

XXXII. *Fiker Aloys*. Narodil se 28. Zárj 1740 w Praze; do kláštera Augustinianského u sw. Tomáše wstaulpil 16. Prosince 1759, a složil zde 21. Prosince 1760 profes. Poswěcenj kněžské obdržel 30. Zárj 1763 a brzy na to i magisterium filosofické. Podwoliw se 24. Března 1770 předepsané disputacj z theologického odwětwj onoho času, byl 23. Srpna 1777 w malé karoljnské sjni qua actualis totius almae provinciae Bohemiae, sui ordinis causarum agens k hodnosti doktora bohoslowj powyššen; pozděgi však neywjce k domácjm řádowým úřadům upotřeben. Roku 1800 byl děkanem theologické fakulty a přjsedjcjm akademického senátu. Slawiw 3. Zárj

1813 (tedy nemnoho neděl po weleznámé bitvě u Chlumu) co přewor w konwentu u sw. Tomáše swé kněžské druhotiny, odewzdal (dle udánj Lib. menor. fac. theol. 1 Tom. 1. odděl. str. 183) mjsto u takowých přjležitostech obyčegných slawnostj, 300 zl. wjd. tjisl. k rozdělenj mezi wogjny, nad čjmž mu wysoce sláwné c. k. zemské řjzenj swan zwláštnj spokogenost progewilo. Zesnul w Pánu — aniž gaké práce byl oznámil — co skutečný senior bohoslowecké fakulty w gmenowaném konwentě 1. Čerwna 1818 na sauchotiny.

XXXIII. *Royko Kašpar*. 1. Ledna 1712 uzřel w dolnoštyrském městě Marburku prwnj swětlo. Studium odewzdal se djlem w Štyrském Hradci neywjce pod Jesuity, djlem we Wjdui; doktorstwj filosofie a theologie dosáhl na tehdegšj hradecké universitě. Gsa w Prosinci 1766 na kněžstwj poswěcen, zastáwal 7 let pastýřský auřad na faře Celnické a Wičjnské; r. 1773 po wyzdwiženj řádu towarýšstwa Ježjšowa obdržel w Hradci samém učitelskau stolici logiky, metafysiky a esthetiky, w přjštjm roce ale kathedru cjrkewnjho děgepisu, s kterauž od r. 1777 také káznický i učitelský direktorát w taměgšjm studownjm semináři spogil, kdež se obyčegně wjce než 200 žáků ze wšech řjžd a oborů ano i urozenj a kněžj, djlem co chowanců, djlem co stráwnjků nacházelo. Po proměněnj hradecké university w lyceum byl Royko dwornjm dekretem od 7. Listopadu 1782 co professor cjrkewnj děgeprawy na pražskau universitu přesazen, kamž se dne 2. Unora 1783 dostal a hned na to 10. t. m. theologickým c. k. prodirektorem Kosmasem Schmalfussem instalowán. U přjležitosti této ukázalo se prwnjm gehu potwzngjcjm dekretem od 15. Řjgna 1773, že gest zároveň seniozem wšech zdegšjch theologických professorů. Poněwadž dle tehďáž stáwagicjho vysokého nařjzenj wšickni posluchači práwnjch wěd roku prwnjho čjtánj gehu poslouchati museli, a skrze chwalitebnau powěst, giž byl sobě dřewněgšjmi spisy zjskal, i od cizinců ze wšech stawů nawěštěwowány byly, těšil se wždy zwláštně četným a wzáctným posluchačstwem. R. 1785 přigala ho učená společnost w Anhalt-Bernburku za swého člena. R. 1786 zastáwal též prozatjm učitelskau stolici pastorálky. Za děkana bohoslowecké fakulty pro rok 1791 zwolen 1. Zárj 1790 a 7. t. m. instalowán. W Čerwnu 1791 byl nowý rozwrh theologických studij předložen, a w

Čerwenci t. r. zvláštnjm c. k. dwornjm dekretem nařzeno: aby ony fakulty, genž posnd repräsentantů a spolu přjsedjcjch tehdegšjho c. k. stodownjho konsessu (mjsto posawádnjch c. k. direktorů) newolily, hned k wolenj tomuto přikročily. To se stalo při theologické fakultě w Praze 26. t. m. Pauze skutečnj c. k. professoři byli woliteli, a na Royka padlo wolenj. Však giž po třech letech odřekl se pro důležitěgšj řjzenj auřadu toboto; neboť giž 3. Března 1791 zwolen od G. M. C. Leopolda II. — a sice, gak týkagcj se c. k. dwornj dekret znj, aby ho weřegněho učitelského auřadu sprostil, a k giněmu dušewnjm schopnostem a horliwěmu přičiněnj geho přiměřeněgšjmu obrátil, prozatjm (nežby se totiž k giněmu powýšenj přjležitost podala) za *přjsedjcjho pražské duchownj komissj* (referentem u wysoce slawněho českého zemského řjzenj w duchownjch záležitostech) s ročnjm přjgmem 1200 zl., a zároveň nařzeno, aby na něho ohledem skrze 18 let zastáwaného těžkého učitelského auřadu při uprázdňenj některého kanownického mjsta zvláštnj zřetel se wzal. — W kterémžto způsobu 23. Dubna přjsahu G. Exc. panu gubernialnjmu presidentu a neywyššjmu purkrabj, hraběti z Rottenhanů, složil. Dle vlastnjho poznamenánj w Lib. memor. theol. fac. I. Tom. 1. odd. str. 115 byla radost geho z powýšenj tohoto proto tjm wětšj, že připadlo w ten čas, kde skrze přednášenj geho byly vznikly nesnáze mezi njm a geho neywyššjm duchownjm ředitelstwem. R. 1793 byl od G. M. slawně paměti cjsaře a pána Františka I. za skutečného c. k. gubernialnjho radu w Praze gmenowán. 29. Srpna 1797 gednohlasně ode všech čtyř fakult za Rektora a mjestokanceljře pražské university, gakož i přésesa akademického senátu při nj pro rok 1798 zwolen a 14. Řjgna 1797 slawně installowán. — Dwornjm dekretem od 8. Kwětna 1807 ustanowen za c. k. komissara při zkauškách na theologické fakultě, a tak byl po několik let weřegným zkauškám wždy přjtomen. Téhož roku byl za kanownjka a r. 1801 za infulowaného probošta při král. kolegiátnjm chrámu Páně u Všech Swatých zwolen; hodnost, gegjž přjgmy sice nepatrné gsau, kteráž však — bez osobného sjdlenj a powinnosti — s použitjm pontifikálj a s řjddau preláta domesticci spogena gest. Gelikož mu se stárjm i slabosti přibýwalo, byl dwornjm dekretem od 1. Zářj, Gubernialnjm intimatem od 23. Prosince 1814 (ne však 1817, gak to kdes po dwakrát

chybně znej) dle svého vlastního přání na odpočínutí přesazen; a zesnul pak na duchu a těle seslaben dne 20. Dubna 1819 v 77. roce věku svého co Senior pražské bohoslovecké fakulty. — Pozván k pohřbu jeho na Malostranském hřbitově 22. t. m. odpoledne učinil jeho synovec a dědic, Wjt Royko, doktor v lékařství. Průvod jeho předce osvědčil, že mravnická smrt mnohem dříve než přirozená ho uchvátila. Místo odpočínutí jeho nachází se při zdi u silnice mezi malými vrátky a náhrobkem profesora Falka. Za památník postavena mu z hnědého mramoru zhotovená, 5 střev. vysoká na zdi spočívající pyramida, na níž následující nápis: „*Hier ruht Doktor Caspar Royko, k. k. Gubernial-Rath, Probst bei Allerheiligen, &c. geboren zu Marburg in der Steyermark am 1. Juni 1742; gestorben zu Prag am 20. April 1819. Was ich verschweige, sagen seine Werke.*“ Z tohoto posledního ohledu již v pražských poštovních novinách r. 1807 čisl. 59 veřejně znělo: že *veškeré Čechy, potahem duchovní správy, nesau četné stopy a památky neohroženého, důkladného a neunaveného ředitelství tohoto všatní službě sešedivělého muže a důstojného auda slavného řízení zemského království tohoto.* — Theologický děkan zaznamenal o něm r. 1819 v Lib. memor. I Tom. 2 odděl. str. 246 málem, však pravdivými a vážnými slovy následující: „*Royko war allerdings einer der gelehrtesten Männer unserer Universität. Freilich wohl verrieth er in seinen früheren Jahren eine nicht zu verkennende Vorliebe für den Protestantismus: allein er kam davon in seinem reiferen Alter immer mehr und mehr zurück. Als Gubernialrath war er ein eifriger Vertreter des geistlichen Standes und seiner Rechte; und überhaupt ein redlicher Mann, ein Feind jedes Trugs und jeder Arglist. In seinen letzten Jahren verfiel er in eine völlige Lethargie, die mit dem Verluste seines Gedächtnisses verbunden war.*“ Po zprávě o jeho smrti skrze pražské nowiny žádáno od jednoho z přátel neb známých jeho auplný žiwotopis obdržeti; což se také již dříve stalo (až gen až do r. 1809) panem c. k. radau Hynkem Richardem Wilflingem v příloze Říjnového a Listopadového swazku v österr. Annalen der Literatur und Kunst r. 1809; později ale (až ku skonání jeho) beze gména v Vaterländische Blätter des österreichischen Kaiserstaates, Kwě-

ten 1819, čisl. 38 a 39 — a doktorem a professorem Aloysiem Klárem w Praze, w Štýrsko-Hradeckém časopise „der Aufmerksame“ čisl. 156. 30. Prosince 1819 — aniž že tjm přítomný životopis zbytečný bude. Ze svých učených pracj vydal Royko následující:

1) 7. Prosince 1777 w hradeckém universitním chrámě držanau „Oratio inauguralis de studio historiae ecclesiasticae.“ w 8.

2) Eine Geschichte der allgemeinen Kirchenversammlung zu Konstanz. 1. djl. w Hradci 1781, 2hý 1782, 3tj w Praze 1784, 4tý 1785 w 8. Od posledních dwau dwoge wydánj. O spisu tomto prawil spisowatel dle ugištěnj hodnowěrných swědků častěji: „žeby byl počátek geho docela giným způsobem sepsal, kdyby mu giž tehdáž bylo powědomo bylo, že učitelská stolice tohoto předmětu na pražské universitě gemu swěřena bude.“ Spis tento vyšel též gazykem českým.

3) K prospěchu swého přednášej: Synopsis historiae religionis et ecclesiae christianae. W Praze 1785 w 8.

4) Einleitung zur christlichen Religions- und Kirchengeschichte. W Praze 1788 a po druhé 1790 1 djl w 8.

5) Geistliche Religions- und Kirchengeschichte. W Praze 1789 až 1792. 4 djly w 8.

6) Oratio dicta ad Senatum populumque academicum, quum hic natalem Francisci II. Augusti diem coleret. W Praze 1789. Wyšla i w německé řeči po dwakráte, a wždy w 4.

7) Některá latinská a německá pagednánj w rozličných časopisech beze gména.

Po smrti geho nalezlo se několik k tisku připravených rukopisů (mezi nimiž i také „cjrkewnj děginy české“), o nichž však powědomo nenj, kam se byly poděly.

(Pokračowánj.)

Z p r á w y.

Z Prahy.

Den 9. Čerwence byl pro Prahu wysoce slawným, pro universitu Pražskou ale na neywěš paměti hodným, gešto při promocij důstogného pána, Bernarda Matauše, bibliotekáře a nowicmistra Benediktinského kláštera Břewnowského za doktora bohoslowj, *Neydůstognějšj knjže a pán, arcibiskup Pražský, Aloys Josef, Swobodný pán ze Schrenků w Notzingu, za kancléře university a ochrance studií* do karoljna slawný swůg wgezd držel, od celé university co neyslawněgi přigat, na weleslawný stolec swůg slawně usazen byl, a nad panem kandidatem auřad kancléře co neyslawněgi konal, — Obšjrnějšj popsánj wznešené slawnosti této ponecháváme, až se rozhodne, zdaž ge slawná universita sama vydá: neb zdaž nám se toho dostane, s držanými řečmi, wzácným pánům odběratelům našim ku potěšenj w Časopisu tomto o slawnosti té šjře se zmjniti.

Ze Staré Boleslawi.

I.

Installacj nowého probošta Staroboleslawského, wysoce důstogného pána, Františka Kassiana Haldášky, skutečného rady při c. k. řjzenj zemském w dolnjch Rakausjch, referenta při c. k. dwornj komissj nad studiemi, doktora a direktora libomudreckých učenj na vysokých školách Wjdenských, člena mnohých učených společnostj, a býwalého rektora university Wjdeňské, atd.

Den 30. máge b. r. w Staré Boleslawi welmi slawně konán byl, neb připadla na ten den slawnost Božjho těla, a spolu s nj uwedenj nowého p. probošta Staroboleslawského. Giž k wečeru před tjm dnem přišel wýš gmenowaný p. probošt s wysoce důstogným panem kapitolnjm děkanem kollegiálnjho kostela Boleslawského, p. t. Františkem Wilémem Tippmannem, swětjčjm biskupem Pražským, od kanownjků boleslawských, ostatnjho duchowenstwa, auřednictwa, školnj mládeže a shromážděného lidu, u prostřed radostného zwuku zwonů, hudby a střelby z možďjřů netiwě přiwtání gsauce. Zwlastě pak gewilo 16 děwčat bjle oblečených a kwjťjm ozdobených we gne-

nu weškerého lidu Staroboleslawského radost nad přjštjm umjstěnu býti magjcjho p. probošta a p. kap. děkana. Tak také řád piaristský, genž w bljzkém Brandeyse swé sjdlo má, nowému p. proboštu, genž mnohá léta swého učitelského úřadu w gmenowaném řádu stráwil, při geho přjchodu do Staré Boleslawi swau uctiwost na gewo dal. —

Dne 30. ráno w 8 hodin duchowenstwo boleslawské s pozwaným duchowenstwem okolnjm doprowázelo dotčeného p. probošta u pěkném a slušném pořádku do kolegiálnjho kostela sw. Wáclawa, kde u hlawnjho oltáře přede wšjm milost Ducha swatého wzywána byla, zpěwem: „Přigď Swatý Duše.“ Na to se všickni týmž pořádkem odebrali do dolegšjho starodáwnjho kostela SS. Kosmy a Damiana, pod presbyterium kostela dolů, kde uwedenj p. probošta předszewzato bylo. Neydřjwe byly držány dvě latinské řeči, a sice gedna od p. probošta, w kteréž žádal umjstěn býti; druhá co odpověď od p. kap. děkana, genž splnomocněn gsa od Geho knjžecj Milosti, neydůstogněgšjho pana arcibiskupa geg měl uwesti. Na to byly čteny dwa listy královské presentacj a arcibiskupského potvrzenj. Kleče před oltářem SS. mučedljků, (gimž ke cti ten starobylý kostel boleslawský zaswěcen gest,) učinil nynj p. probošt hlasitě wyznánj wjry katolické, a složil předsesanau přjsahu.

Potom Geho Milost biskupská, kapitolnj pan děkan, gakožto installujcej, zwolenému p. proboštu podal prsten na znamenj zasnaubenj geho s chrámem Páně a starožitnau kapitolau Staroboleslawskau, stawil mu infuli na hlawn, podal berlu, křjž na prsa s ostatnjm přjsluženstwjm, ke stallum proboštům wykázanému geg uwedl, a tjmto způsobem všech práv proboštských geg účastna učinil. Po wymodleném žalmu *Miserere* a přjslošcej módlitbě dáno gest požehnánj lidu, a celý průwod wedl se do kostela blahoslawené Panny Marie. Zde následowalo kázanj, přiměřené dnešnj slawnosti, řečené k lidu kanownjkem Staroboleslawským Josefem Horčicj; obsahu, gak si totiž Syn Sožj na nás zaslaužil, bychom se gemu u neyswět. swátosti Oltářnj přjtomnému zwlášť dnes hluboce klaněli, se slušným připomennutjm toho, co se tu na ten den dálo. Na to byla wykonána pontifikálnj mše sw. od samého dnes slawně uwedeného pana probošta. Pak slawný den w děkanské residencj radostně stráwen.

II.

Neméně památný zůstává pro celau Boleslaw na vždy den 3. června b. r., a nikdy wděčným obyvatelům gegjm z mysli newygde. *Geho Neydůstogněgšj Milost pan Arcibiskup Aloys Josef, swobodný pan z Šrenku w Notzingu* toto památné pautnické mjsto poneyprw nawštjwiti ráčil. Bylať to tjm wětšj milost pro to starožitné mjsto, gešto Stará Boleslaw w osobě Knjžete pána negen swého neywyššjho pastýře, ale i swého Patrona, t. g. udělowatele děkanstwj ctj. K uctěnj tak wzácného a wznešeného hosta přigel napřed do Staré Boleslawi mjstnj kap. p. děkan, František Wilém Tippmann, Suffragan Geho knjžecj Milosti, s nyněgšjm p. proboštem Boleslawským. Gakkoli Knjže pan arcibiskup wšecku sláwu si zakázal, nemohli předce Boleslawštj opomenanti, swau radost a wděčnost i zewnitřnjmi znamenjmi na gewo dáti. Sotwa wšak Neydůstogněgšj knjže přigel, odebral se zbožný Arcipastýř hned do památných chrámů boleslawských. Předně nawštjwil kanownický kostel S. S. Kosmy, Damiana a s. Wáclawa, zde wšecky pamětihodné věci zhljdl, a sw. ostatky uctil, zvláště pak ono mjsto, kde český Abel newinnau swau krew wycedil. Pak se odebral do chrámu Panny Marie, kde milostný obraz Rodičky Božj nábožně poljbil. Spatřiw i oltáře, klenotnici, mešnj raucha a ostatnj památné věci, nawštjwil staršj i nowěgšj hřbitow, a napotom i přjgemné okolj Staroboleslawské. Co paměti zasluhuje a radost tohoto dne zwýšilo, byloť, co se snad geště nikdy nestalo, že na ten samý den *celá* wysoce důstogná arcibiskupská kapitola Pražská w Staré Boleslawi přjtomna byla; z čehož souditi lze, gak swého Neydůstogněgšjho Otce co neywřelegi ctj, a co neysrdečněgi miluje. Týž den tedy byli tu třj páni probošti králowstwj Českého přjtomni, a sice, *prwnj*: neywyš důstogný pan probošt při chrámu Páně sw. Wjta na hradě Pražském a *prwnj* přelát králowstwj Českého, František Pöllner; *druhý*, zdegšj wysoce důstogný Staroboleslawský pan probošt, František Kassian Haláška; a *třetj*, wysocedůstogný pan probošt u Wšech Swatých w Praze a rektor semináře pan Jan Nep. Büttner; při které přjležitosti i Dědictwj Swatojanské slawný přjrustek obdrželo. Geho knjžecj Milost swým milostiwým wzezřenjm, z něhož důstognost wyswiťá, wšech obywatelů Boleslawských srdce zaujmal. Po slawně a radostně stráweném dnu wšickni wzácnj hosté ku Praze šťastně se nawrátili.

Slavnost w Habelšwertě,
w hrabstwj kladském, w sjdle Vikariátu, k arcidiécesj
Pražské náležejm.

Den 24. Čerwna b. r. stal se vikariátu kladskému welmi slawným a pamětným. Slawila se totiž toho dne památka 50letá posvěcenj na kněžstwo kladského Wysocedůstogného arcibiskupského wikáře, královského kragského děkana, arcibiskupského konsistornjho rady, arciděkana w hrabstwj kladském, infu lowaného prélata in Villa nova, kanow njka u sw. Jana we Wratislawi, rytj ře řádu čerweného orla III. třídy a fardře Habelšwertského, **pana doktora Josefa Knauera**, Giž den před slawností, ku které se ze wšech stran tolik lidstwa sešlo, že se w Habelšwertě giž mjsta nedostávalo, četnj sborowé se k pánu Jubilantowi s swým srdečným přánjm brali. Školnj mládež zpjwala slawnau pjseň, auřad městský, kladštj práv njci a taměgšj magistrát, který mu čestné měšťanské práwo udělil, odeslali deputacj, vikariátnj učitelé mu obětowali stříbrný kalich, a kaplaní téhož vikariátu zlatý, Lerchem w Praze, mistrně rytý penjz, s mnoha sty ze stříbra razených obtisku, obrazem p. Jubilanta se stkwaujcjh. Pozděgi se k němu magistrát odebral, aby geg na mjsto, kde se „Haydenowské Oratorium“ wywesti mělo, doprovodil, kteréž od magistrátu spořádané četnj hudci habelšwertštj a okolnj učitelé zdařeně wywedli. Poslěz bylo město auprawně a wkusně oswjeno, a střelba z moždjři dokonala přjprawu k slawnosti. Geště ten den sešlo se mnoha přátel a ctitelů p. Jubilanta, mezi nimi i komissar královské vlády p. wrchnj vládnj

rada Sohr. Druhý den ráno w 8. hodinu shromáždili se všickni u p. Jubilanta, kamž se i geho Excellencj skutečný královský státnj rada a wrchnj president. Slezský, p. D. z Merkle, genž mimo nadánj před tauto hodinau přigel, odebrati ráčil. K němu se připogili zprávu wedaucj w městě a pewnosti Kladsku, wůdce poručnj ze Sandratu Excellencj s několika důstojnjky, šlechta kladská w slawném šatstwu a swými řády ozdobená, taktěž i stawowé téhož hrabstwj. P. wrchnj president z Merkle počal jubilárnj slawnost řečj k ctihodnému kmetu, tolikými důkazy všeobecné radosti srdečně pohnutému, w njž mu celau spokojenost a djkj nevyšších auřadů, a za tak dlouhé, w stálé wěrnosti wedené auřadowánj a srdečné přánj ustawičného blaha wygewil, a gménem Kr. M. Bedřicha Wiléma III. řád čerweného orla 2 třídy podal, který mu p. wrchnj vládnj rada zawěsil, a spolu i přánj wysoce slawného ministerium duchownjch zdejžítostj a Slezské královské vlády odewzdal a oznámil. P. notář a farář J. Larisch oznámil gménem Geho Knjžecj Milosti Neydůstogněgšjho pana arcibiskupa Pražského, kterýž giž k 7. březnu, gakožto skutečné jubilárnj památce swé srdečné přdnj vlastnoručnjm milostiwým listem wygewiti ráčil, geho upřjmnau radost a přdnj k této slawnosti swého wěrného náměstka, gehožto četné zasluky o swaté náboženstwj w okrsku od očj biskupských tak wzddleného dobře zná, a sobě wážj, a kterau slawnost wznešenj knjže i swau drahou přjtomnostj oslawiti zameyšlel, kdyby mu w tom stálé zaměstnánj se swým těžkým auřadem nebylo bránilo. P. kanownjk Dr. Ritter, kterýž byl auřad jubilárnjho kazatele přigal, přednesl přdnj Neydůstogněgšjho p. knjžete biskupa Wratislawského a taměgšj wysoce důstogné kapitoly.

K srdečnému přání přišly i dary pocty. PP. stawowé Kladštj mu obětowali velmi auprawný a wkusný, zlatem krumpowaný w Lyonu dělaný ornát, faráři vikariátu Kladského swým seniozem a neystaršjm přítelem p. Jubilanta krásnau, zlatem bohatě ozdobenau mitru, a p. arcibisk. notářem a farářem J. Larischem wtipně okrášlené pedum. Gediný geště mu žiwě gsaucej swědek geho kněžských prwotín a býwalý schowanec, obchodnický rada Wratislawský J. Molinari darowal mu střjbrné mešnj konwicky.

Mnozy radost a přání swé i básnictwjm gewjce, ctihodného kmetu zdařilými básněmi překwapili; a 4 latinským a 4 německým gazykem psané wesměs tiskem wyšly.

*Napotom se odebral p. Jubilant w slawném průvodu po náměstj do chrámu Páně stkwostně ozdobeného, kamž geg i habelšwertské a kladské městské wogsko se swými praporci a polnj hudbau doprovázelo. Přišed do kostela počal služby Božj zpěwem: *Veni sancte Spiritus*“, a po kázanj obětowal mši swatau in pontificalibus, obsluhowán 60 kněžjmi; a skončiw služby Božj, při kterých ustawičnau střelbu z moždžřů slyšeti bylo, s *Te Deum laudamus*, zase se w slawném průvodu domů odebral.*

Oběd takowé slawnosti přiměřený spolčil 130 hostů k srdečnému plesu, který se i radostnými přjpitky gewil. Prwnj pronesl p. Jubilant „na blaho Geho král. Milosti,“ druhý p. president, který tu slawnost i zde swau přjtomnostj pocitil „na zdrawj p. Jubilanta“; třetjm wzdal p. wrchnj vládnj rada Sohr poctu „Geho Knjžecj Milosti neydůstogněgšjmu arcibiskupu Pražskému.“ — K wečeru se odebrali všickni domů, radugjce se z tolika důkazů wšeobecné šetrnosti a lásky ctihodnému kmetu proukázaných, a z čerstvého zdrawj a obweseleného srdce p. Jubilanta. Mezi přjtom-

ným kněžstvem byli 3 kanovníci *Wratislawští*, 2 farářové z *Wratislawské diecese rakauského a pruského okrsku*, 37 zdejších farářů, mezi nimiž 4 jubilanti a kaplani tamějšího vikariátu; 7 ostatních farářů nemohlo pro wszeliké překážky přijíti.

K Dědictwjswatého Jana Nepomuckého

w měsícjch *Máji, Čerwnu a Čerwenci, 1839*
přistaupili :

P. T. p. a p.	zlatý	řídá	dodán. wřt. d.
<i>Wác. Hágek</i> , admin. kapit. děkanstw Wyšehrad.	10	III	1
<i>Matěj Rytjř Kalina</i> z <i>Jethensteinu</i> , doktor práv	10	III	1
<i>Jan Šajránek</i> , kaplan u sw. Hawla	10	III	1
<i>F. Haláška</i> , c. k. rada dwor. kom. n. stud. probošt	20	II	2
<i>J. Werner</i> , arcijah. Praž. arc. kapit. rytjř m. řádu	20	II	2
<i>J. Büttner</i> , prob. u WšechSw. rektor arcib. semin.	10	III	1
<i>Jakub Sedláček</i> , kapl. w Bernardic. Bud. diéc.	10	III	1
<i>Frant. Příkosický</i> , kap. w Březowic. Bud. diéc.	10	III	1
<i>Hermann Dichtl</i> , Spiritual u sw. Gířj	10	III	1
<i>Kamenická škola</i> , dobroč. Neyd. knž. arc. Mil.	20	III	1
<i>Kružburecká škola</i> , dobročin. W. Pešiny, kan.	20	III	1
<i>Josef Rozsypal</i> , farář w Čerwené, Buděg. diéc.	20	III	1
<i>Wáclaw Picha</i> , kaplan w Horažďowic. Bud. diéc.	10	III	1
<i>Wác. Sigmund</i> , spiritual w arcib. semen. Pražsk.	10	III	1
<i>Jan Šrámek</i> , knihař w Strakonicech Bud. diéc.	10	III	1
<i>Matěj Němec</i> , obuwjnk w Bohumělicch Bud. diéc.	10	III	1
<i>Josef Mach</i> , kooper. w Urbanowě, Brněn. diéc.	10	III	1
<i>Jan Mudroch</i> , farář w Auněticch, w arcidiéc.	10	III	1
<i>Josef Kodym</i> , kaplan w Žebráků, w arcidiéc.	10	III	1
<i>Hraběnka Kinská</i> , w Pánu zesnulá, darem	10		

Z mnoha poptáwáj, gak z ohledu Dědictwjs, tak i z ohledu Časopisu činěných, přeswědčuge se redakcj, že mnozj p. t. odběratelé Časopisu téhož, aspoň Oznamowatele geho docela nečtan, a tak při všem daném ponaučenj wěcj nemožných žádagj. Gestli si také po-

znamenanj přjtomněho nepowšimnau: nenj wina redak-
ej, že gim w mnohých přjpadnostech nedostogj. ---
Opakuge se zde po druhé, že rádno nenj u dalšjm wydá-
wánj knih pro Dědictwj pokračowati, když se, (bychom to
sprostým slowem řekli) žádný po knize nepoptá. A
pakli knihy po 30 a po 20 kr. negdan: páni Spoluau-
dowé se upokogiti musj, budeme-li budaucně wětšjm
djlem gen malých spjsků wydáwati.

Katoljka III. rozmnožené wydánj po 8 kr. a
Swatodennjho pořádku II. wydánj po 6 kr. dostati se může.

Po Bohumilu gest poptáwánj, zvláště z Morawy, we-
lice silné. Djlem z přjčiny swrchu uwedené, djlem že
pan spisowatel přehlednutjm gehu bawiti se nemů-
že, (an se spisowánjm české popularnj dogmatiky za-
násj, která Dědictwj Swatojanským wygde,) — ua II.
wydánj Bohumila přjtomně pomysliti nelze.

Co by redaktor o oltářjch od nábožné štedrosti au-
dá Dědictwj Swatojanského, gak na Morawě, tak i nynj w
Čechách k wědomj všech welwzácých aučastnjků
gešě uwěsti chtěl: učinj to při III. neb IV. swazku
Časopisu, až pomocz dobrodinců národnjho a korunow-
njho chrámu Páně našeho, všech oltářů obnoweno bude;
což se, danfáme, do slawnosti swatého Wáclawa, prwnjho
patrona křesťanského náboženstwj w Čechách, šťastně stane.

Redakcj činj ke všem přjzniwoům Dědictwj Swato-
janského w arcidiécesj Pražské tu uctiwau žádost, „by se
také zde kdo prohlásil, genž by se toho neywýš pro-
spěšného, právě spasitelného ústawn w okolj swém u-
přjmně ugal, a ku wzniku gehu přispěl. Máme w
Litoměřicku Soreyše, w Hradecku Royka, w Bu-
dėgowicku Körnera, Šmidingra, Nowáčka a
Rozsypala; w Brněnské diécesj Račka, gež bychom
apoštoly Dědictwj Swatojanského gmenowati mohli; kž-
by se gich i z arcidiécesj několik knám přiwětilo, kte-
réž bychom co podpůrce naše a zwelebitele Dědictwj
pozdrawiti mohli!

Roráte.

Redakce dala přátelům wznešené pobožnosti této lonského roku věděti, že na slovo vzaty první warhany při královském chrámu Páně na hradě Pražském, Robert Führer, wešegný učitel hrání na warhany, k zpěvům rorátním generalně bas sepsati chce, a že u redakce dostati ho bude. — Slavný tento hudební spisowatel učinil wíce, než připowěděl, a vysadil všechny zpěvy pro obě ruce tak, že každý školní učitel a hudbu kostelní wedaucí, jen se posaditi a se vši snadností všechny ty zpěvy wyhrati může. Nežádá za opis wíce, než pro zcela dokonalé warhaníky „za nápěv s podloženým textem, s generalním basem v cifrách wysazeným 1 zl. 48 kr. na sř. a za nápěv pro w generalním basu méně wycwičené s podloženým textem, a úplně wysazeným průwodem, 2 zl. 30 kr. na sř., kterým chudší učence podporuje. Tato šlechtnost by ode všech školních učitelů uznána býti měla. — Již nyní usnadněno jest, by se *Karlo Arnoštské Roráte*, o kterém jsme w Časopisu již mnoho položili, po weškeré vlasti zawedlo, a onen duch zbožný, který Karlůw wěk wyznamenal, a bohužel! u nás tak silně ochabnul, k spáse náš zase rozjcen byl. Text a nápěvy stogj tedy wšeho buď 1 zl. 48 kr. buď 2 zl. 30 kr. na sř.; pro obecní lid bez nápěwu pak za 12 kr. na sř.

Pallasowo kázanj.

W roce 1830 wydál ústaw Pražský k podporowánj chudých čtrnáctero kázanj na slawnost Swato - Nepomuckau od Františka Pallasa de Laura býwalého kapitolního děkana u sw. Wjta sespaných a w královském kostele držaných, a dedikowal je Gegj Majest. císařowně a králowně, Karolině Augustě. Wydánj stalo se silné, a mnoho se wýtisků po 1 zl. 30 kr. na sř. wyprodalo. Předce ale ještě walný počet pozůstal, kterýby ředitelstwo ústawu pro chudé, k podporowánj gich w blížej se zimě, rádo zpeněžilo. By k přjspěwku takowému snadněji přišlo, prodáwá nyní wýtisk takowý, 292 stránek silný, na bjlém papjře, čistě tištěný a sešitý, „když se redakce Swatojanskau obstará, za 20 kr. : když ale knihkupectwjm požadován bude, za 25 kr. na sř.

Smrti.

Wysoce důstojný Pán, pan *Josef Antonijn Köhler*, General a Welmistr rytířského řádu křižovnického s červenau hvězdau w Čechách, na Morawě, w Rakausjch, w Uhrjch, w Slezsku a Polsku, infulowaný prelát králowstwí Českého, usnul w Pánu dne 16. Čerwence po dewáté hodině wečerní, swátostmi zaopatřen; umřel w 61. roku wěku swého po přestálé horké nemoci na slabost.

Narodil se dne 27. Unora 1779 w Gottesgabn, lo-ketského kráge w Čechách, gymnasium studowal w Chebě, filosofické a theologické studium dokonál na vysokých školách Pražských, a roku 1803, 2. měsíce Března na den blahoslawené Anežky, králowské panny z rodu Přemyslawského, a zakladatelkyně špitálu křižovnického w Praze, složil témuž řádu slawné sliby. Téhož roku na den panny Marie slawil swé prwotiny, a giž ten den ustanowen byl od p. Generala a Welmistra Zeidlera pro swau welikau schopnost za pomocnjka tehdejšího sekretáře, a w roce 1806 za skutečného tagemnjka řádu. W roce 1814 powýšen byl k důstojnosti podpřewora, a dne 19. Dubna 1815 zwolen za Generala a Welmistra. Roku 1816 stal se spoluauDEM stálého výboru Stawů Českých a ejs. kral. wrchním ředitelem gymnasij, roku 1820 zwolen za direktora filosofických, a 1822 za prodirektora theologických studij. Roku 1824 došel důstojnosti Rektora magnifikusa Karlo-Ferdinandské university. Od r. 1816 byl geště dwakrát zwolen za spoluauDA stawowského výboru z řádu prelátského. Roku 1828 přigal wedenj nowě zřizeného ústawu pro chudé w okresu farním sw. Františka. Pro weliké zásluhy, kterýchž sobě zjskal mistrům wedenjm nesnadného filosofického direktoratu, byl roku 1835 poctěn a wyznamenán řádem sw. Leopolda.

Gak pečliwě si řádu swého hleděl, widěti gest, že za čas swého 24 letého panowánj wjce doktorůw swatého Pjsma a libomudrcw, genž nynj všickni w ejs. kral. službách gsau, wychowal, ginj s gehu powzbuzenjm a dowolenjm připrawili se, a giž podrobili oněm přjsným zkauskám, kteréž předsány gsau před udělenjm doktorské důstojnosti: geště wjce ale gest těch, kterýž pěrj gehu wynikaj w pastýřském a kazatelském auřadě. Za gehu panowánj potřebowal staw řádu weliké a znamenité wýlohy na oprawenj kostelů, na oprawenj a stawenj škol a giných budow hospodárských. Aby tjm spjše ulehčeno

bylo toto veliké břímě, obmezował se zvěčnělý sám ve svých potřebách, aby na druhé straně, pokud možná, užitek bylo, oť důchodům na stawenj bylo wjo wydáwati; při tom ale nic méně od slušnosti důstojného stawu swého toho neymenšjho nezadal.

Přjkladná byla gehu láska k swé wěkem sešlé matce, kteranzto gako Welmistr w domě řádu swého u sebe měl, a kdykoliw měl přjhodnau chwjli, wždycky gi nawštěrowal, s nj se těšil, a nikdy se neodebral na odpočinutj, aby se matky swé nezeptal, gak zdráwa, gak so gj wede. Gakož milował swau rodičku, takť milował též wšecky swé učitele, zwlášť si wždycky s welikau radosti wzpomjnal na professora Wydru, Seibta a Bokleta; když na Chebském gymnasium professorowi Steinerowi, pod gehožto správau sám studował, gakožto gymnasialnj direktor zlatý penjz na odměnu přiwěsiti mohl, pokládal tento den za gednu z neywětšjch slawnostj žiwobytj swého. Gak užlechtilé spogowati uměl přjnsost direktora s přjwětiwau otcowskau láskau, wšechněm dobře powědomo gest, kterjž za času direktorowánj gehu na studijch byli. Poněwadž sám z njzkého rodu a z chudých rodičů pocházel, dobře wěděl z vlastnj zkušenosti, s gakými těžkostmi zápasiti gest i pilným chudým studentům. Protož se gim dobrotiwá ruka gehu wždycky hogně otwjrala. Když r. 1818 nawštjwil Giltčinské gymnasium, požústawil tam welikau summu peněz na rozdánj mezi neychudšj studenty. Honorary, kteréž gakožto direktor při privatnjch a tak nazwaných přjnsých zkauškách od bohatšjch kandidatů přjgjal, obracel zcela na podporowánj chudé studngcej mládeže; zwlášť podiwu hodna byla gehu neunawená trpěliwost u wyslýchánj neustálých proseb a rozličných žádostj, s kterýmiž se studngcej mládež k němu, co k swému otci obracela. Mimo to hogně přispjwal ke všem weřejným ústawům pro chudé. Aby wšak newěděla lewice, což prawice učinila, byl gešťe w skrytě pomocnjkem uěkterých chudých rodin, gimž teprw po gehu smrti dowoleno gest progewiti, koho ztratily.

Gakož ale před swětem znamenitými zásluhami slawného sobě dohyl gměna, tak u prostřed swého řádu úplné uctiivosti a wážnosti požíwal; neboť we všem gednánj gehu gewila se maudrost, w těšenj weliká dobrota, w naprawowánj nprjmná láska; řeči gehu, kteréž při rozličných přjpadnostech před celým konwentem mjwal, býwaly sice krátké, a wšak medotekaucj, plné mocnosti a gádra. Ačkoli tolikerými starostmi málo času mu zhýwalo, nic méně se wždycky zauášel s nowým i starým klassickým studium

a wšeka vlastenská i cizokraginská literatura byla gemu známa.

Gak mnoho ctitelůw a přátel zwěčnělý při žiwobyj měl, ukázalo se při geho slawném pohřbu. Geho knžecj Arcibiskupská Milost, Neydůstognějšj Pán, pan Aloys Šrenk swobodný Pán z Notzingu ráčil se sám neymilostiwěgi obětowati k wykonánj pohřebnjho ritu, od dwau pánů kanownjků wždy wěrné kapitoly Pražské pod infulj doprovázen. Na průvodu, kterýž weden byl z křižownického domu skrz platnýřskou ulici, přes Marianský plácek do weliké Jesuitské ulice a do kostela křižownického, šla školnj mládež, wšeka tři gymnasia, posluchači techniky a filosofie, celá universj se swým rektorem, wšickni řadowé w četném shromážděnj, arcibiskupštj alumnové, měštj faráři a prélati. Rakew zwěčnělého, ozdobena weškerými znaky křižownického generala, řetězi a řady, gakožto znamenjm důstogenstwj nebožtjka, nesena byla až do kostela střjdawě od 16 křižownjkůw; za rakwj šel konwent, a přemnozj cjs. král. auřadnjci ode wšech auřadůw. Propůgčili se též městské gardy ostrostřelcůw a gřanátjků oslawiti tento průwod, gichž oddělenj gedno šlo před rakwj, a druhé průwod zawjralo. Ke křižownickým auřednjkům a služebnjkům zwěčnělého připogilo se 50 černě oděných měšťanůw na důkaz swé uctiwosti. W kostele bylo zpjwáno *Salve regina*, načež rakew byla wložena do umrlějho wozu, a průwod wedl až k pořícké bráně Wysoce důstogný swětjčj pan biskup Tippmanu, wěrný přitel nebožtjka, při kterémž průvodu dogista třetj djl města nagjti se dal. Mrtwé tělo wezeno bylo do Hlaupětjna, neystaršjho statku křižownického; kde geště gednan wykonán byl pohřebnj ritus od p. biskupa Tippmana a truchlosláwa skončena gest wloženj do wyzděného hrobu těla Wysoce důstogného, wedlé slawných předkůw geho.

Druhý den na to, 19. čerwence držáno bylo w křižownickém chrámu Páně slawné requiem od Cherabiniho, pod zpráwau kapelnjho mistra Škraupa; ku kteréžto pobožnosti Geho Excellencj Neywyššj Pan Purkrabj a weliké množstwj giných pánůw ze wšech stawů a řadů se sešlo, wšickni Boha žádagjce, aby skonalému byl wěčný pokog a mjr.

Obsah swazku druhého.

Pogednánj.

1. Shledáme-li se opět na věčnosti?	211
2. Ježíš Nazaretský, král židovský	224
3. O užitku gazyka hebrejského	254
4. O bratrstvech (Pokračovánj)	264
5. O hluboké Cjrkwe prozřetelnosti při objránj perikop .	308
6. Přeloženj žalmů (Pokračovánj)	317
7. Gasnodol swatého Bernarda	325
8. Žiwotopis wel. p. Ant. Hanikýře, zaklad. Dědictwj .	335
Slovo štědrosti (báseň)	355

Oznamowatel.

a) Literatura.

Schwinghaims über das Brevier	359
---	-----

b) Rozličnosti.

Obřad installovánj kanownjků na Vyšehradě	371
Jerusalem a Boží hrob	379
Popsánj zanjcenj chrámu Božjho hrobu dne 2. řjg. 1808 .	385
Kapitola Pražská sw. Wjta w Praze (Pokračovánj) . .	389
Žiwotopisy zemřelých audů theol. fakulty na univ. Praž .	394
Zpráwy. Z Prahy	403
Ze Staré Boleslawi	403
Slawnost w Habelšwertě	406
Zpráwy od Dědictwj Swatého Jana Nepomuckého . .	409
Roráte	411
Pallasowo kázanj	411
Aumrtj	412

Pogednanj w roce 1839 doslal:

- 44 Žiwoty Swatých a Swětíc Božjch . . Sušil,
45 O welebnosti swědomj w úkonech geho . Stárek,
46 Panorama kostelů slawné Prahy . . Fišer,
47 O milosti Božj Jirsjk,
48 Bitwa u Doriléum a dobytj Jerusaléma. Smetana,
49 Installowánj kanownjků Wyšehradských. Helfert,
50 Installowánj probošta w Staré Bolcslawi. Horčice,
41 Cjrkwe nadzemske spogenj s pozemskau. Řehák,
52 O breviári: Recensj Hawránek.
-

Redaktor Wácl. M. Pešina, kanownjk, konsistornj rada.